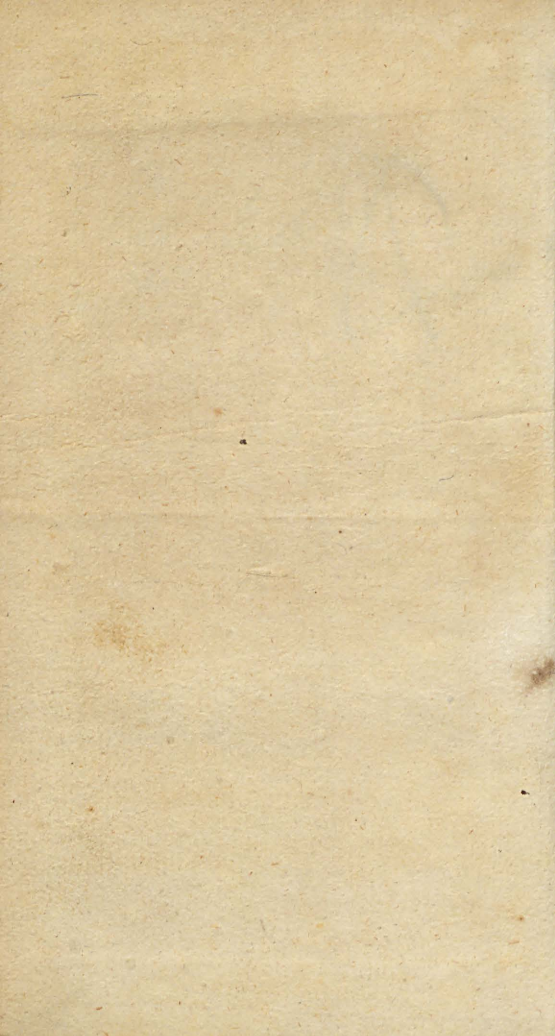

935

9318

2

DOCTRINA MORALIS,

IN BREVISSIMUM

COMPENDIUM,

EX VARIIS, PROBATISQUE

AUCTORIBUS REDACTA;

OMNIBUS PASTORIBUS,

ET ANIMARUM CURATORIBUS

FACILLIMA, ET UTILISSIMA.

A TRIBUS SOCIETATIS JESU

PATRIBUS THEOLOGIS VISA,

ET APPROBATA.

AUTHORE

R. P. CASPARO BIESMAN

Societ. JESU Theologo.

EDITIO NOVISSIMA, CUM

PROPOSITIONIBUS DAMNATIS

AUCTA.

Cum Indice

Sententiarum à Summis Pontificibus,

Alexandro VII. Innocentio XI. Alexandro

VIII., Urbano, & Clemente XI.

prohibitatum.

P R A G Æ

Prostat apud Conradum Mullem,

Bibliopolam 1721.

Cum Licentia Superiorum.

245
1413

APPROBATIO.

R. P. PROVINCIALIS.

EGO Infrascriptus Societatis
JESU per Rheni inferioris
Provinciam Præpositus Provin-
cialis, potestate mihi facta à
Reverendo Patre N. Generali,
typis mandari permitto Li-
brum, cui titulus est: Doctrina
Moralis, ex variis probatis-
que Auctoribus, in brevissimum
Compendium redacta, à P.
Casparo Biesman, Societatis
ejusdem Sacerdote concinna-
tum, atque à deputatis ad id
Theologis lectum & approba-
tum. Coloniae die 26. Julii
Anno 1687.

Locus Sigilli.

FRIDERICUS LAMBERTI.

JESU

JESU CHRISTO

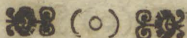
*Sapientiae aeternae, Verbo
abbreviato.*

Compendiosum hunc laborem ne-
mini rectius, quàm Tibi aeternae
Sapientiae, Verbo abbreviato, to-
tius Divinitatis admirabili compendio,
inscribere potui: Verbum namque bre-
ve cui congruentius, quàm Verbo
Patris: tuo honori & amorì in hac
compendiosa scriptione mea, mente in
te devotissimâ, laboravi. Tibi hos la-
bores meos unicè offero, cujus totus
sum, semperque esse totus, ac manere
desidero. Fateor exile est, quod offe-
ro; at novi à te respici humilia, quæ in
altis habitas. Nihil profectò ab homi-
num tenuitate unquam admittes, si
donum aspectes tuâ magnitudine di-
gnum. Grandia non quæris; dum nos,

& nostra quæris. Donum non attendis, sed animum, qui magnus esse potest, etiam in re non magna. Exiguum munus non erit exiguum & vile, si illud benignitatis tuæ dexterâ excipere, & magnitudinis tuæ sinu recondere digneris. Sed quid ego à Te, qui tibi laborare merui? Ipse labor, quem tuâ aspirante gratiâ suscepi, amplum satis magnumque est præmium. At si quid ab infinita tua bonitate petere liceat, aliud pro labore meo præter Te nihil flagito. Da Te mihi totum, & sufficit; Te unum sitio, extra quem nihil est, quod satiare possit. Inscipsi Tibi Libellum meum: Tu Te ipsum altè inscribe pectori meo. In mente, & vita mea Tu solus legaris, cui soli omnia mea dicata sunt; Tu solus itentidem repetaris, cui ex imo cordis mei, semper devotissimus permaneo.

Casparus Biesman Soc. JESU.

PRÆ-

PRÆFATIO

AD

LECTOREM BENE- VOLUM.

A Mice Lector, cernis in par-
vo magna : dum integra &
magna tot eruditissimorum Theolo-
gorum volumina brevissimo Com-
pendio contineri vides. Inve-
nies in hoc compendioso opere,
ex præcipuis Theologiæ Moralis
materiis, casus omninò practi-
cos, eosque non modò commu-
nes : sed variores etiam & mi-
nus

nus obvios, suis auctoritatibus
 & rationibus passim stabilitos:
 quos partim ex variis probatis-
 que Auctoribus, dum Theolo-
 giam moralem, nostris de Socie-
 tate aliisque Theologiæ Audito-
 ribus Coloniae traderem, multo
 magnoque studio in omnium uti-
 litatem collegi: partim longo usu
 & experientiâ, dum vel ipse
 Confessiones exciperem, vel Be-
 neficiatos, pro cura in diversis
 Provinciæ nostræ locis examina-
 rem, addidici. Erit proinde hic
 tibi Libellus instar stelle præam-
 bulæ, quam sequens, in sacris
 ministeriis tuis, præsertim quo-
 ties in conscientie tribunali sen-
 tentiam dices, vix deviabis. Ser-
 viet insuper Compendii hujus
 brevitatis plurimum commoditati-
 tue. Nam quod in Auctoribus
 sparsim, nec absque temporis ja-
 ctura,

Dura, & insigni tædio quærendum erat: id hic collectum & facile reperies. Præterquam quod hic Libellus facile à te circumferri, & domi ac foris sine difficultate legi, exiguoque precio comparari possit. Denique cum pro confirmanda doctrina mea non uno loco allegaverim Sententias à summis Pontificibus Alexandro VII. & Innocentio XI. doceri & prædicari prohibitas, arbitratus sum, rem tibi gratam me præstiturum: si easdem, pro majore propriæ & alienæ conscientiæ directione, coronidis loco adjicerem; quibus novissimè addidi Sententias ab Alexandro VIII. prohibitas, unà cum facili & opportuno Indice Sententiarum ab Alexandro VII. Innocentio XI. & paulò ante nominato Alexandro VIII. prohibitarum. His quoque adjungitur Urbani Bulla

Bulla Cœnæ Domini, cui etiam ad Religionem integram servandam annexæ sunt Innocentii XI. Propositiones damnatæ. Ultere igitur hoc Libello meo, ad magnam in tuis sacris functionibus facilitatem, Dei optimi maximique bonorem & gloriam, multarumque animarum salutem & vale.

DE FIDE, SPE, Charitate DEI, & Proximi.

I.

Quivis adultus ratione utens, tenetur explicitè scire, & credere sequentia, tanquam media necessaria ad salutem: ita, ut sine horum scientia adultus nec justificari, nec salvari possit. Et quidem tanquam certo ad salutem necessaria tenetur scire & credere: Deum esse, eumque bonorum, id est, hominum justè viventium Deumque quærentium remuneratorem esse: reddendo illis suam gratiam, vitamque æternam, juxta Apostolum. *a* Ex *a ad Heb. 11.*
 probabili plurium Doctorum *accedentem*
ad Deum
 A sen- *credere*

*oportet quod
fit. Et se
inquirenti-
bus remune-
rator sit.*

*Trident.
sess. 6. de
justific. c. 6.*

*a Mol. p. 1.
6. 1. a. 1.
disp. 2. Va-
lencia,
Mald. Bec-
can.*

*b Sotus in 4.
d. 5. q. 11.
Medin. Sa.
Turria &c.*

sententia, post sufficientem
Evangelii promulgationem,
simili necessitate scire oportet & credere tres esse in Deitate Personas: Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum. Item Filium Dei pro salute humani generis esse incarnatum, seu hominem factum. Dicuntur hæc scitu necessaria necessitate medii, quia ad gratiam divinam & salutem obtinendam simpliciter & absolute sunt necessaria, unde nec licite nec valide absolves poenitentem hæc ignorantem, & cuivis Pastori gravissima cura incumbit in his suos instruendi. Et licet hæc duo posteriora ex contraria variorum Doctorum sententia probabiliter non sint scitu necessaria supradicta necessitate; *b* quivis nihilominus in re, unde pendet valor Sacramenti, & æterna salus, sequetur,

quetur, quod est tutius. *A* In- *a* Ita secun-
 terim cum sit probabile, ut *dum Gobat.*
 modò diximus, explicitam *tract. 1.*
 fidem sanctissimæ Trinitatis *Theolog.*
 & Incarnationis non esse ne- *exper, n. 98.*
 cessariam necessitate medi-
 potuerunt ii absolvi, qui vel
 ob ingenii ruditatem, vel aliam
 naturalem impotentiam, qua-
 lis est v. g. in hominibus à na-
 tivitate surdis & mutis, hæc
 Mysteria verò conceptu ap-
 prehendere nequeunt, potest
 enim & tenetur Sacerdos in
 necessitate sequi sententiam
 probabilem & secundum
 hanc absolvere. *b* Etenim *b* Bon. Sam-
 cum Sacramentum, ut rectè *chez Dia-*
 notat Vasque, & cum eo plu- *na p. 2. c.*
 res alii, institutum sit in homi- *21. n. 2. &*
 num utilitatem, potior ha- *p. 3. t. 13. 9.*
 benda est ratio necessitatis, *& alii.*
 quam reverentiæ Sacramen-
 to debitæ; strictius namque
 obligat charitas quam religio.
 Nec est credibile Deum ab
 A 2 ullo

ullo homine exigere major
a Tanner. rem notitiam, quam per vim
l. 9. disp. 1. intellectus, & naturales po-
q. 7. n. 49. tentias consequi potest. *a*

2. In Mystério sanctissimæ
 Trinitatis notanda est pro ru-
 dibus, & explicanda obvia
 difficultas: nimirum non ideo
 quod Pater sit Deus, Filius sit
 Deus, Spiritus S. sit Deus,
 rectè sequi tres esse Deos:
 cùm enim hæ tres Personæ
 unam eandemque naturam di-
 vinam habeant, non est nisi
 unus Deus, & tres in Deitate
 distinctæ Personæ. eandem
 naturam & essentiam divi-
 nam habentes: quod si sin-
 gulæ Personæ haberent diver-
 sas divinas naturas, seu essen-
 tias; utique fatendum erit,
b Symb. S. non unum sed tres esse Deos. *b*
Athanasii.

Necessitate
præcepti.

3. Ex præcepto sub pec-
 cato mortali obligante te-
 netur quivis fidelis explicitè
 scire

scire & credere substantiam eorum, quæ habentur in symbolo fidei, oratione Dominica, Præceptis Decalogi & Ecclesiæ: item Sacramenta maximè necessaria, ut Baptismum, Pœnitentiam, Eucharistiam; reliqua autem tunc, quando ea vult suscipere. Hæc dicuntur necessaria necessitate præcepti, quia vi præcepti graviter obligantis tenentur fideles ea scire. *a*

a V. Laymann. l. 2. t. 1. c. 9. Suarez. Sanchez. Fill. &c.

4. Cùm simus obligati per se, elicere actum fidei, *b* & dolor de peccatis ad Sacramentum pœnitentiæ requisitus (idem est de aliis actibus supernaturalibus ut spei, amoris, &c.) ut sit supernaturalis, debeat procedere ex motivo per fidem proposito (fides enim, ut rectè ex comm. docet Laymann. *c* est fundamentum reliquarum virtutum, quæ suis actibus Deum

Fides b & sent. prohibitas ab Alex. VII. n. 1.

c Laymann. l. 2. c. 10, Bonacin & alii comm.

attingunt) necesse est, ut Pastor suis sæpius inculcet motivum credendi, sive causam, propter quam credere oporteat. Tota autem ratio, & causa credendi, est autoritas Dei revelantis: nimirum idè credimus credenda, quia hæc Deus revelavit, qui nec in verbis suis falli, cum sit omniscius, nec fallere potest, cum sit æterna veritas. *a*

*a Est Comm.
Theol.*

Spes.

Sicut ad actum fidei, ita & spei eliciendum per se sumus obligati: unde Pastor suis sedulo inculcabit sperandum esse à Deo vitam æternam, omniaque media ad eam obtinendam necessaria: *b* motivum autem, seu causam sperandi esse, quia Deus hæc promissit, qui est verax in suis promissis, & ad implenda sua promissa omnino potens. *c*

*b & sent.
prohib. ab
Alexand.
VII, n. 1.*

*c V. Scho-
last. Theol.*

Charitas
Dei.

6. Varia sunt motiva, seu causæ amandi Deum; ut quia
crea-

creavit me, redemit, variis beneficiis affecit &c. Hæc tamen similesque non constituunt principalem causam amandi Deum; nam licet Deus non creasset me, nec redemisset, &c. adhuc tamen ipse amandus esset super omnia: quia est summum, maximumque bonum: adeoque causa primaria Deum amandi, est infinita ejus bonitas. *Id est Comm. Scholast.*

Cum enim in hoc mundo id solum amemus quod bonum est; rectè sequitur Deum super omnem suavitatem, pulchritudinem, bonitatem omnium creaturarum amandum; quia ipse est summum & maximum bonum, omnium creaturarum bonitatem infinitis modis superans. Unde sicut pulcherrimum florem, quem à longè conspicio, ob suam bonitatem quamprimum diligo, tametsi

A 4 hunc

Perfecta
contritio,

hunc florem nunquam essem habiturus, nec metu ullius poenæ ad ipsius amorem compellendus: ita licet nullus foret infernus metuendus, nullum cœlum, in quo DEO fruerer, sperandum, ipse tamen propter suam infinitam bonitatem, super omnia amandus esset. Ex quo simul patet tum te non elicere perfectam contritionem, quando doles præcisè ob DEUM offensum, qui te redemit, creavit, aliisque beneficiis affecit, &c. Sed eam esse veram & perfectam contritionem, quando non habita ratione inferni, aut amissi cœli, variorumque à Deo acceptorum beneficiorum, purè doles, quia Deum, summum & maximum bonum, propter suam infinitam bonitatem omni tuo amore dignissimum offendisti, cum firmissimo proposito.

posito tam bonum Deum non
 amplius offendendi. Hunc
 actum aliis sæpius inculcabis,
 & tu ipse elicies. Quia si
 desit occasio confitendi, pec-
 cator per hunc actum justifi-
 cari & salvari potest, dum-
 modo adit voluntas sua pec-
 cata confitendi postmodum, *Trid. sess. 14. de pæn.*
 ubi occasio fuerit. *a* Quod *c. 4.*
 si dolas ex alio inferiori mo-
 tivo, ut quia DEUM offen-
 disti, Creatorem, Redem-
 ptorem, Benefactorem tuum,
 & perditum cœlum, ob pro-
 meritum infernum, vel pœ-
 nam temporalem purgatorii,
 aut aliam à DEO infligendam,
 erit attritio: quam tamen ni-
 hil impedit, quo minus simul
 stare possit cum perfecta con-
 tritione. De eodem enim
 peccato simul dolere potes ex
 motivo perfectissimo v. g. ob
 Deum summè bonum, omni-
 que amore dignissimum à te
 A 5 offen-

10 DE VIRTUTIBUS

offensum, & ex motivo inferiori v. g. ob coelum perditum; non secus ac amor concupiscentiæ simul esse potest cum amore benevolentiae erga Deum. *a* Temerè agèt Sacerdos, qui moribundo ante datam absolutionem non præeat in hos actus summè necessarios fidei, spei, charitatis Dei & proximi, veræque contritionis, tum scilicet, quando prudenter hic & nunc horum actuum defectum in ipso pœnitente timere posset. *b* Adde quod Innocentius XI. Pontifex damnarit hanc sententiam: Probabile est, nè singulis quidem rigorosè quinquenniis per se obligare præceptum charitatis erga Deum.

*a Ita DD.
comm.*

*b Patet ex
didis.*

Charitas
proximi.

7. Tenemur proximum diligere actu interno & formali, id est, propter Deum, nimi-

nimirum quia Deus vult, ut proximum tanquam ad sui imaginem creatum diligamus: nec huic præcepto diligendi proximum satisficit per solos actus externos. Ita Innocentius XI. in sententiis damnatis. *a V. sent. prohib. n. 10. & 11.*

8. In hos jam dictos actus præsertim moribundis tantoperè necessarios ita practice præibis, jubebisque cōrde, si nequeant ore, tecum elicere. Credo firmissimè, quidquid Ecclesia Catholica credendum proponit, & quidem in specie, ac nominatim, credo esse unum Deum, &c. (hic inferantur, quæ scitu sunt necessaria necessitate medii, si putentur infirmo minus esse nota) & hæc quidem omnia ideò indubitanter credo, & teneo, quia Deus meus hæc revelavit, qui in verbis suis nec fallere potest, cū sit æterna veritas,

A 6

ritas, nec falli, cùm sit omni-
scius. Spero insuper à Deo
meo æternam beatitudinem,
omniaque media ad hanc ob-
tinendam necessaria; idque
ideo, quia tu, Deus, hæc mihi
benignissimè promissisti, qui
verax es in promissis tuis, &
ad promissa implenda omni-
nò potens. Amo te quoque,
Deus meus, super omnia, &
plus quàm me, quia tu sum-
mum & maximum bonum es.
Quidquid amavi in hoc mun-
do, aut amare potui, idcirco
amavi, quia bonum erat: tu,
mi Deus! es maximum bo-
num, quod omnipium creatu-
rarum pulchritudinem, suavi-
tatem, bonitatem infinitis mo-
dis excedit, & superat, adeo-
que super omnes creaturas
ob suam infinitam bonitatem
omni amore dignissimum: ac
proinde tametsi nullum foret
cœlum, in quo te fruerer, nul-
lus

lus infernus, quem timerem,
tetamen Deum meum ob in-
finitam bonitatem tuam inti-
mè amo & diligo supra me-
ipsum & omnia: doleoque ex
toto corde, quod te summum
bonum omni amore dignissi-
mum, unquam offenderim;
cum firmissimo proposito, te,
ô mi Deus! & omne bonum!
nunquam offendendi. Amo
quoque proximos meos, imò
& inimicos meos ad tui ima-
ginem à te creatos: idque
propter te Deum meum, quia
tu vis & præcipis hos amari
à me. Unde ex amore tui
omnibus ex corde ignosco,
qui me unquam offenderunt,
aut contristârunt, optoque ex
corde, ut pro malis, quibus
me affecerunt, omne illis bo-
num benignè retribuas. O mi
Deus! si omnia possibilia cor-
da in mea forent potestate,
vellem his ipsis in te credere

& sperare, te super omnia diligere, & proximum propter te, summèque dolere de te immenso bono unquam à me offenso. (His utilissimè subjunges sequentes actus Religionis, gratitudinis, ac resignationis.) Revereor te quoque, omnemque tibi honorem & cultum ex corde deferro. O omni honore dignissima Deitas! Insuper immensas tibi refero grates, Deus meus, qui ea infinita largitas, pro universis & singulis beneficiis, quæ à principio vitæ meæ usque ad hoc momentum in me indignissimum contulisti. In manus tuas, ô Paterna Pietas ac Providentia! quæ in sui dispositione non fallitur, me omniaque mea perfectè resigno. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum: tua sancta, justa, & benevola voluntas semper, & in omnibus

bus sit quoque mea. Calicem quem dat mihi Pater, mei amantissimus, licet amarum, non recuso ebibere cum JESU meo, ejusque doloribus jungo meos, atque sic unitos Patri cœlesti pro peccatis à me commissis, pro salute animæ meæ, pro refrigerio animarum in purgatorio, pro conversione peccatorum, gentilium, ac infidelium ex corde offero. DEUS meus amor meus, hoc est filiale desiderium meum, ut cor meum, omnesque arteriæ meæ diu noctuque nihil aliud pulsent, quàm continuas tuas laudes, & gratiarum actiones. O morienti mihi sint hæ ultimæ voces, JESUS, MARIA, JOSEPH. Inter brachia Josephi, Patroni mei, in sinu amantissimæ Mariæ, & Advocatæ meæ beatissimæ Virginis, in Vulneribus Domini mei pro me

me crucifixi vivere ac mori desidero.

De Peccatis.

Peccata venialia per accidens possunt esse mortalia.

CUm peccata venialia non tollant gratiam, nec sint materia necessariò confitenda, nisi fortè per accidens fiant mortalia v. g. ratione finis, aut alterius gravis malitiæ ipsis adjunctæ: ut si mentiaris ad copulam carnalem ab alio obtinendam, aut peccato veniali des grave scandalum; vel per illud exponas te proximo periculo incidendi in mortale, &c. Hic agemus de peccato mortali.

Quid mortale, quid veniale ex genere suo.

I. Peccatum mortale ex genere suo est, quod Deum aut proximum graviter lædit, aut nos ipsos graviter corrumpit, ut si quis advertenter bibat ad perfectam ebrietatem, aut edendo, vel bibendo, valetudini suæ advertenter valdè

valdè graviter noceat. Quod si nec Deum, nec proximum, aut nos ipsos graviter lædamus, dicetur veniale ex genere suo.

2. Mortalia ex genere suo Quæ peccata contra *fidem*, *spem*, *charitatem* Dei, aut proximi: item omnia ferè peccata contra decalogum & præcepta Ecclesiæ, quia in his omnibus ferè graviter læditur Deus, aut proximus. Ex septem peccatis capitalibus quædam sunt mortalia ex genere suo, quædam venialia. Quæ peccata censentur mortalia ex genere suo.

3. Peccatorum circumstantiæ sunt triplices, minuentes, aggravantes, speciem mutant. Minuentes dicuntur, quæ peccati malitiam minuunt; sic defectus plenæ advertentiæ & deliberationis, imperfectus consensus, parvitas materiæ ità sæpè peccati malitiam minuunt, ut ex mortali fiat veniale, Quotuplices peccatorum circumstantiæ.

*a Huc usq;
DD. comm.*

niale, v. g. minus consideratè
quis juravit, blasphemavit,
maledixit, &c. Hæc erunt
venialia ob defectum plenæ
advertentiæ. *a*

Parvitas
materiæ
non sem-
per.

4. Parvitas materiæ non
excusat à mortali, quando in
materia parva, gravis invenit-
tur contra rectam rationem
deformitas; sic à mortali ob
parvitem materiæ non ex-
cusantur: infidelitas, peccata
contra spem, odium Dei, ejus-
dem directus contemptus,
blasphemia, perjurium, seu
falsum juramentum, quo Deus
vocatur in testem parvi men-
dacii, magia, superstitio, quæ
est ex pacto expresso cum
dæmone, Simonia juris divi-
ni, invalida Sacramentorum
administratio, fractio sigilli
Sacramentalis, jejunii natu-
ralis ad Communionem præ-
necessarii violatio, &c. quia
in his & similibus etiam in qua-
cun-

cunque levi materia, semper invenitur ratio gravis malitiæ. Item delectatio venerea animo deliberato quæsitæ, seu acceptæ, quia omnis delectatio libidinosa, etiam in re parva quæsitæ, cum ordinetur ad seminis effusionem, quæ personis liberis graviter est prohibita, ab illa, sub mortali prohibita, seminis effusione, ad quam ex se ordinatur, gravem accepit deformitatem & indecentiam. *a* Possunt tamen hæc esse venialia ob actus imperfectionem, & ignorantiam non graviter culpabilem. In aliis peccatis, et si parvitas materiæ sæpè excuset à mortali, sæpè tamen materia parva per accidens fieri mortalis, ratione finis, scandali, aliarumve circumstantiarum, ut si per parva furta paulatim deveniatur ad notabilem summam, &c. *b*

a *Fambur.*
in Decal. l.
l. c. l. s. 3.
& cum eo
plures aliis.

Sæpè tamen excuset à mortali.

b *V. Tam. d.*
L. c.

5. Cir.

Circum-
stantiæ
peccato-
rum aggra-
vantes,

5. Circumstantiæ aggra-
vantes dicuntur, quæ peccati
malitiam solum augent intra
eandem speciem, id est, pec-
catum relictum in eadem spe-
cie malitiæ v. g. injustitiæ, lu-
xuriæ, &c. gravius reddunt.
Sic quantitas materiæ in furto
solum auget malitiam injusti-
tiæ, quæ est in furto: nam qui
furatur decem imperiales, uti-
que gravius committit pecca-
tum contra justitiam, quam
qui furatur duos. Hujusmo-
di aggravantes circumstantiæ
sunt quantitas furti ut jam di-
ctum. *a* Gradus cognitionis
aut affinitatis in peccato ince-
stus. *b* Saltem si primum gra-
dum excipias. *c* Vide infra-
dicta de peccato incestus ad
6. & 9. Præcept. Qualitas
detractionis, quia fama est
ejusdem speciei in genere mo-
ris. *d* Aut contumeliæ, nam
est eadem ratio, honoris quæ
famæ.

*a Diana p. 1.
s. 7. res. 14.*

*Nav. Vas-
quez. Bona-
cin. & alii
contra
alios.*

*b Dian. cit.
Tract. R. 3°*

*Fill. Tamb.
cum aliis
contra
alios.*

*c V. Gobat.
tr. 7. Theol.
exper. cas. 7.
n. 543.*

*d De Lugo
disp. 16. de
pen. n. 265.*

famæ. *a* Qualitas mali, quod *a* Azaro Sa.
 proximo optasti, quia mala, *Mol. Lugo*
 quæ inefficaciter alteri opta- *l. 8. c. n. 169.*
 mus, sunt contra charitatem, *con. Fill. &*
 veluti in genere, quæ prohi- *alios.*
 bet, ut non optemus malum *b* Cajet, Bo-
 proximo. *b* Aut mali proxi- *nacin.*
 mi, de quo gavisus es ob ean- *Tur7. Trul.*
 dem jam dictam rationem. *c* *l. 1. n. 6. con-*
 Qualitas peccati, de quo *tra Suarez.*
 gloriatus es, dummodo absit *Pala8. t. 6.*
 novus affectus ad illud pec- *d. 4. p. 2.*
 catum, quia in omni peccato *c* *Tamb. in*
 de quo gloriaris, assumitur of- *meth. ex-*
 fensa Dei, ut medium ad ca- *ped. conf.*
 ptandam gloriam, adeoque *l. 2. c. 4. §. 3.*
 sub hac ratione unum pecca- *d* *Na8. Pal.*
 tum non differt specie ab al- *tom. 1. c. 2.*
 tero. *d* Diuturnitas temporis *p. 11. n. 6.*
 in peccato interno vel exter- *Diana & c.*
 no, nisi tamen hæc diuturni- *contra San-*
 tas, ut communissimè fieri so- *chez Ro-*
 let, det causam diversorum *drigez Ec.*
 numero actuum. *e* Virgini- *e* *Gobat. tr.*
 tas, quando Sponsi peccârunt *6. cas. 15. ex*
 primâ vice carnaliter. *f* Spon- *Diana. t. 1.*
 salia, *R. 19.*
f *Gobat.*
ibid. ex
Dian. l. 11.

a *Dian. 17.*
R. 5.

b *Fill. t. 2.*
tr. 30. c. 5.
n. 105. *alii-*
que.

c *Kön. Fag.*
na, & *aliis.*

salia, quando sponsa vel spon-
sus cum alio fornicati sunt. *a*

Filia confessionis, si Confes-
sarius eam carnaliter cogno-
verit, &c. *b* Alii tamen
probabiliter contrarium susti-
nent. *c*

6. Circumstantiæ minuen-
tes, & aggravantes non sunt
necessariò confitendæ. *d* Un-
de in furto sufficit dicere:

Circum-
stantiæ mi-
nuentes &
aggravan-
tes non ne-
cessariò per
se, sed per
accidens,
interdum
sunt confi-
tendæ.

furatus sum notabilem sum-
mam, quantum sufficit ad pec-
catum mortale, non expri-
mendo quantitatem summæ. *e*
Quod si tamen Confessarius
poenitentem interroget, ad
quam summam pervenerit, te-
nebitur id aperire, quia Con-
fessarii est judicare, quam poe-
nitentiam injungere, & quod
remedium præscribere opor-
teat. *f* Imò tu ipse, ad me-
liorem tui directionem, etiam
non interrogatus, rectiùs
hanc quantitatem exprimes,
etsi

e *Na. Vasq.*
Bonac. &c.
f *De Lurgo*
disp. 16. de
pæn. n. 123.

etsi sit circumstantia aggrava-
 vans. Ita in incestu non ne-
 cessariò exprimes gradum, si
 primum excipias, sitne secun-
 dus, an tertius, &c. in detra-
 ctione, qualiter detraxisti, an
 proximum furem, sodomi-
 tam dixeris, &c. Satis dixisti:
 graviter detraxi, grave ma-
 lum optavi, de proximi gravi
 malo gavissus sum. *a* Quod si <sup>*Patet ex
supra dictis
n. 5.*</sup>
 tamen minuentes ita minuant
 malitiam peccati, ut ex mor-
 tali fiat veniale, aut aggravan-
 tes ita aggravent, & augeant,
 ut ex veniali fiat mortale, sunt
 confitendæ: ut Confessarius
 possit prudenter judicare, sit-
 ne commissum mortale, an ve-
 niale. Idem est, si peccata ob
 similem circumstantiam sint
 reservata, v. g. si incestus in
 certo aliquo gradu in tuâ diœ- <sup>*b Gobat. l.
6. cas. 15.
n. 17.*</sup>
 cesi sit reservatus, adeoque tu
 ab eo absolvere nequeas. *b*

7. Circumstantiæ speciem mutan-

Circum-
stantiæ
speciem
mutantes.

a V. Gobat.
c. 6. cas. 15.
n. 567.

mutantes dicuntur illæ, quæ peccato præter propriam malitiam, quam habet, superaddunt aliam specie, seu notabiliter distinctam malitiam. *a* Sic furtum rei profanæ, & furtum rei sacræ, sunt duo furta; circumstantia tamen rei sacræ posteriori furto præter propriam malitiam, quam furtum habet in se, superaddit aliam specie distinctam malitiam contra virtutem Religionis prohibentis, ne res sacræ violentur: adeoque hoc furto duplex continetur malitia: una, quæ est contra iustitiam, dum rem alienam contra jus proximi furor; altera, quæ est contra religionem, dum rem sacram violo: proinde hoc peccatum habet malitiam furti, & malitiam sacrilegii. Huiusmodi circumstantiæ, quæ speciem mutant, semper sunt necessario in Confessione aperiendæ. *b*

b Trid. sess.
14. de pæn.
c. 5.

8. Peccata specie distinguuntur: Primò, quæ diversis virtutibus opponuntur: sic peccata contra fidem, spem, charitatem, religionem, justitiam, &c. sunt distincta specie peccata. Secundò, quæ eidem virtuti extremè opponuntur, sic avaritia & prodigalitas extremè opponuntur liberalitati. Tertiò, quæ eidem quidem virtuti, sed modo tam notabiliter diverso opponuntur, ut qui unum committit, moraliter loquendo non facillè sit commissurus alterum: sic furtum est peccatum contra justitiam, quale etiam est homicidium; hæc tamen ita sibi opponuntur, ut qui furtum committit, moraliter loquendo non tam facillè sit commissurus alterum. *a Layman, l. 1. tr. 3. c. 2. & alii comm.*

9. Peccata extetna numero distinguuntur, quando ejusdem peccati plures actus diversi

Peccata
externa
quando
sint plura,
seu numero
distincta.

versis vicibus committuntur, id est, quando inter actum & actum tantum intermediat temporis, ut unus actus non censeatur fieri dependenter ab altero: sic v.g. sunt duæ numero detractiones si posterior detractionis non habeatur ex vi prioris, fiatque independenter ab illa. At, si inter actum & actum tam breve tempus interjiciatur, ut prudenti judicio unus actus censeatur haberi ex vi prioris adeoque uno eodemque veluti impetu & calore ejusdem peccati actus sæpius repetatur, in genere moris, seu in ordine ad confessionem non erit, nisi unum peccatum: v.g. qui uno eodemque impetu blasphematur, juratur, detrahit, percutit, licet post parvam interruptionem, blasphemiam, percussionem, detractionem &c. in eodem impetu bis, ter aut

aut pluries repetat, unum moraliter peccatum committit, adeoque sufficiet dicere in confessione: semel blasphemavi, semel alium graviter percussi &c. *a* Id tamen non habet locum in actibus externalibus omnino consummatis, v.g. qui in una nocte cum eadem habet plures copulas, aut plures successivè occidit, is numerum explicabit copularum & occisionum, quia huiusmodi actus non censentur in genere moris dependere ab invicem, nec unus haberi ex vi alterius. *b* Unum similiter numero peccatum constituunt plures actus externi numero inter se distincti, si ad unum finem ordinentur, nisi fortè aliundè distinctam habeant malitiam; sic oscula, tactus, verba impudica copulam carnalem præcedentia, imò etiam comitantia & sub-

a *Lug.*
Dian. Pal.
Lamb. Di-
castello disp.
9. d. 2.

b *Lugo* *ES*
alii contra
Zanard.

sequentia, tanquam complementa & appendices copulæ,
a NaG. c. 6. n. 17. Azor. Fill. Lugo. unum faciunt cum ipsa peccatum. *Æ*

Ec.

*b Est comm.
 DD.*

10. Peccata interna numero distinguuntur, quando per contrariam voluntatem & propositum abstines ab actu interno, & postea liberè ad eundem reverteris: quia per deliberatam & voluntariam cessationem ab actu interno, hi actus non solum physicè, sed etiam in genere moris evadunt distincti: satis enim distinguuntur ab invicem per intermedium illum actum contrarium. *b* Si involuntariè v. g. per somnum, aliamve naturalem distractionem eundem actum sæpius interrupisti, satis est, si dicas tempus, exprimasq; raritatem aut frequentiam eorum actuum intra hoc tempus, v. g. per unum diem frequenter, aut rariùs con-

concupivi puellam: quia hæ involuntariæ interruptiones in ordine ad confessionem non faciunt plura, sed unum numero peccatum. *a* Rectè a *Lug. Fill.* tamen addetur frequentia, & *ir. 21. c. 8.* raritas actuum; quia ob nu- *n. 317. &* merum horum actuum mul- *alii cont.* tum vel parum à parte rei, *Vasq. &c.* aut physicè excrefcentem, *b* *Kön. diss.* notabiliter mutatur iudicium *7. de pæn. d.* Confessarii. *b* Alii tamen *7. Salas, de* probabiliter contrarium susti- *Lug. &c.* nent. *c* Similiter actus volun- *e Canas,* tatis internus sæpius interrump- *Joannes de* ptus, quando consummatur *la Cruz,* in opere aliquo externo per *Pax. Dia-* eum intento: v. g. furatur ali- *na.* quis Bibliothecam per totam noctem, etsi sæpiùs voluntatem furandi renovet, non *d Gobat, in* est, nisi unum numero pecca- *Theol. ex* tum. *d* *per. Cas. ib.*

II. Quando actus interni *n. 40. 7. &c.* vel externi versantur circa multos ejusdem rationis, non
B 3 est

In actu ver-
sante circa
multos, ex-
primenda
est plurali-
tas: non
tamen ac-
curatus ho-
rum nume-
rus.

a *Suarez de*
pœn. diss.
25. sect. 5.
¶ n. 24.
Tambur.
Lugo Ec.
cont. Vas-
quez & alios.

est necessè horum numerum
distinctè in Confessione ex-
primere, v. g. uno actu detra-
xisti viginti hominibus coram
viginti astantibus, unâ explo-
sione occidisti octo, sufficit,
si dicas: semel detraxi multis
in præsentia plurium, aut uno
ictu plures occidi, uno actu
scandalizavi multos. Ratio
est, quia ex Concilio Triden-
tino solum habemus præce-
ptum confitendi singulas spe-
cies, & singula numero pecca-
ta, nullum autem adest præ-
ceptum explicandi singulas
malitias, quæ in uno eodem-
que actu includuntur. *a*

De Materia Restitutionis.

Quid resti-
tutio.

1. **R**estitutio est actus justi-
tiæ, quo reparatur da-
mnum, quod proximo con-
tra jus ejus, quod habet in re,
vel ad rem, injustè illatum est,
dicitur jus habere in re, cui
non

non solum est facultas liberè disponendi, seu utendi re aliqua; sed cui res ita est propria & obligata, ut in cujuscunque manus aut potestatem ea res devenerit, ab eodem repeti & vindicari possit. Jus ad rem dicitur habere cui nec propria res est, nec obligata, non potest tamen ab ejus consecutione per alium justè impediri: unde vi hujus juris non res; sed persona, quæ te injustè impedivit, ma a DD. Comm. net tibi obligata. a

2. Qui proximo graviter An obligati ad restituendum, qui sine peccato mortali proximo graviter nocuerunt.

nocuit, rem ipsius destruendo, consumendo, negligenter custodiendo, quando ex pacto, officio aut stipendio ad id tenebatur, si de re nihil habeat, nec inde sit factus ditior; id est, per usum rei alienæ suis rebus non pepercerit, tum si tale damnum illatum est cum advertentia, & malitia sufficiente

B 4

ciente ad peccatum mortale, tenetur restituere tantum quantum damnum est secu-

a Lef. l. 2. c. 7. d. 9. n. 17. tum: at si sine peccato mor-

Tamb. Syl. Sotus & tali hoc factum fuerit, ad nihil tenebitur. *a* Similiter qui sine

plures alii contra An- gelum Verbo culpa, Adrianum, &c. culpâ mortali proximo gravi- ter nocuit detrahendo, con- vitando, occidendo, muti- lando, &c. ad nihil tenetur. *b* Excipe, si alteri graviter no- cuisti detrahendo, aut convi-

b V. A. A. sit. tiando, esto ob inadverten- tiam tantum venialiter pecca- veris, eo nihilominus casu,

ubi deinde adverteris ex di- cto tuo proximum graviter læsum esse, teneris famam & damna reparare, quæ ex tali infamia sequuntur, quia ex justitia tenetur quivis, si po- test, tollere causam damni, quæ fortè ab eodem posita est. *c* Quod si ex malitia suf-

c Mol. s. s. d. 40. Tam-

bur. in d. l. 9. c. 3. s. 3. 8.

est. c

est. c

ficiente ad mortale. graviter nocuisti detrahendo, convi- tiando,

tiando, occidendo, mutilando, &c. teneris restituere famam, honorem: at non vitam & membra, &c. cum hæc reddere nequeas. Teneberis tamen reparare damnum ex vulnere, morte, &c. à te directè causatum juxta prudentis arbitrium. *a Lessius 2. c. 9. d. 23. V. Layman l. 3. c. 3.*

3. Possessor malæ fidei, id est, qui contra conscientiam suam rem alienam accipit vel retinet, tenetur eam quamprimum restituere, & omnia damna reparare, quæ inde proximus passus est. *b Layman. l. 3. t. 2. c. 4. § 10, &c.*

4. Possessor bonæ fidei, id est, qui circa omnem culpam rem alienam accipit vel retinet, tanquam verè suam, quando deindè intelligit rem esse alterius, nisi fortè rei istius dominium per legitimam præscriptionem comparaverit, non tenetur plus restituere, quàm quantum ha-

bet ex alterius re, aut quantum ex ea re factus est ditior, id est, quantum per usum rei alienæ pepercit pecuniis & rebus suis, quas alioquin expositurus fuisset, si rem alterius non habuisset. Unde si possessor bonæ fidei ex re suâ id non erat curaturus: quod deinde ex re alterius curavit, ad nihil tenetur. v. g. Invenit Titius in via Imperialem, cuius post diligentem inquisitionem non potuit scire dominum, ipsâ fortunâ suâ lætus cum vicinis absomit inventum imperialem, eodem procurando liberalem haustum, quem aliàs suâ pecuniâ non procurâisset; in eo casu Titius ad nihil tenetur, comparente verò Domino, quia nec habet rem alienam, neque ex ea factus est ditior; nam per illius usum non pepercit pecuniæ aut rebus suis; sicuti verè peper-

percisset, si ex propria pecunia liberalem haustum datus fuisset. *a* *a Laym. l. 3. c. 3. Et alii com.*

5. Qui cooperantur, id est, cum aliis concurrunt ad damnum proximi, non tenentur quidquam restituere, nisi moraliter sit certum eorum mandatum, consilium, auxilium, &c. fuisse efficacem causam damni, id est, ita ipsos causasse damnum, ut ex vi mandati, consilii, &c. hoc damnum verè sit secutum. *b* *Ad quid, qui cooperantur damno proximi, b Less. c. 12. d. 41. Bon. Dian. Tan.*

6. Licet occultà uti compensatione, si rem certò tibi debitam aliter obtinere nequeas. Et hæc quidem compensatio, si ita fieri potest, fiat in ea specie, in qua debitum est; sin minus, potest fieri in quibuscunque aliis rebus. Erit tamen huiusmodi compensatio per accidens aliquando illicita, ob scandalum, periculum

B 6

culum propriæ infamiæ, &c. ne fortè deprehensus, fur habearis, talisque puniaris. Unde ab eo, qui vult uti hujusmodi compensatione, hæc, similiaque pericula prudenter advertenda sunt, & ne periculum sit, ut debitor, ejusve hæredes hujus occultæ compensationis ignari, iterum solvant, monendi erunt, si id fieri potest, debito esse satisfactum, vel illud remitti, &c.

a Tamb. in Decal. l. 8. r. c. 5. Les- sius Delugo & alii.

De Sacramentis in genere.

1. **S**acramentum est res sensibilis, id est, sensu aliquo exteriori, v. g. visu, &c. perceptibilis, quæ ex stabili Christi institutione vim habet non tamen significandi, sed etiam efficiendi in eo, qui suscipit gratiam sanctificantem, & certum quoddam jus ad specialia & abundantiora Dei auxi-

Quid Sacramen-
tum in
genere.

auxilia, singulorum Sacramentorum fini proportionata: sic ordo, v. g. præter gratiam confert jus ad specialia auxilia, quibus ordinatus juvetur ad sua munia Ecclesiastica ritè obeunda. *a* Præstant autem Sacramenta hunc suum effectum non ex opere operantis, id est, non ex merito ejus, qui operatur, sive qui Sacramentum administrat, vel illud piè suscipit; sed ex opere operato, id est, ex vi operis, seu actionis Sacramentalis à ministro operatæ, seu ritè exercitatæ. Dum enim Minister Sacramentum operatur, illud se ipso per propriam virtutem, ultra omne meritum operantis, suum causat effectum. *b*

a D. Thom.
q. 62. a. 2. in
corp. Sua-
rez. Vas-
quez &c.

b Trident.
sess. 7. de
Sacrament.
can. 8.

2. Sacramentum constat Sacramentum materia, & forma sensibili. Res sensibilis, v. g. aqua, dicitur materia remota baptismi, actio

actio per quam remota applicatur, v. g. ablutio, dicitur materia proxima. Idem est in aliis Sacramentis, excipe Eucharistiam, de qua paulò post. Verba autem v. g. Ego te baptizo, &c. Aut si quid ponatur loco verborum, v. g. in matrimonio signum externum mutui consensus, ut nutus, dicuntur forma. *¶*

*a Est eomm.
Theol. ex
conc. Flo-
rent.*

Quæ re-
quirantur,
ut Minister
det Sacra-
mentum
validè,

3. Minister duobus modis dicitur dare Sacramentum, validè & licitè. Dat validè, quando ita administrat Sacramentum, ut illud à parte rei valeat, & verè subsistat. Dat licitè, quando dat in eo statu, in quo sibi licet sine peccato administrare Sacramentum. Porro ut det validè, requiritur primò certa materia & forma, à Christo instituta, 2. ut inter materiam & formam ea sit conjunctio, ut ut secundum moralem homi-
num

num æstimationem verba
 censeantur cadere in mate- *a Bonacin.*
 riam. *3.* Legitima potestas *d. 1. q. 2. p. 2.*
 conficiendi Sacramenta. *4.* *Suarez.*
 Intentio Ministri, seu voluntas *Kön. &c.*
 saltem virtualis faciendi Sa-
 cramentum, seu faciendi
 quod facit Ecclesia, seu Chri- *b Trid. sess.*
 stus instituit *6* Dicitur saltem *7. can. 11.*
 virtualis: quia licet actualis,
 quâ quis actu intendit facere,
 quod Christus instituit, sit me-
 lior & suadenda; sufficit ta-
 men intentio virtualis, quæ
 ex actuali in homine rema-
 net, duratque in ea actione,
 quam vi intentionis actualis
 inceptam pergit continuare:
 ut si ex intentione baptizandi,
 v. g. vadas ad Ecclesiam, sa-
 cras vestes induas, &c. etsi
 alia omnia interim cogites,
 remanet tamen in te intentio
 virtualis baptizandi. Non suf-
 ficat intentio habitualis, quæ
 est voluntas antehac elicitæ
 v. g.

v. g. ante mensē & nondum
revocata, neque intentio in-
terpretativa, quæ est voluntas
quam putarem me habiturum
fuisse, si de Sacramento v. g.
conficiendo cogitarem. Ra-
tio est, quia utraq; potest esse
in homine ebrio & dormien-
te, quorum neuter est capax
administrandi Sacramentum;
quia voluntas conficiendi Sa-
cramentum, debet esse hu-

a Laym. l. 2.

*T. 1. c. 5. & mana, deliberata & libera in
alii comm. se. 4.* In quibusdam Sacra-

mentis, ut pœnitentia & ma-
trimonio requiritur juris-

b Trid. sess.

14. de pœn.

2. c. 7. &

sess 24. c. 1.

de refor,

instr.

dictio. *b* Quæ est authoritas
in alios ut sibi pro foro con-
scientiæ subditos. Estque du-
plex, alia ordinaria, quam
habent, qui ex vi proprii of-
ficii curam animarum gerunt,
ut Papa, Episcopus, Paro-
chus. Alia delegata, quæ da-
tur ab habente ordinariam.
Nemo est capax habendæ ju-
risdi-

isdictionis pro Sacramento
pœnitentiæ, nisi habeat bene-
ficiū parochiale; censetur
enim is implicite approbari,
cui confertur hujusmodi be-
neficiū: aut certe habeat
expressam approbationem ab
Episcopo suo, quæ aliud non
est, quàm publicum Episco-
pi judiciū de aptitudine Per-
sonæ ad audiendas Confessio-
nes. *a* Habet autem nunc *a V. Gobat.*
ferè praxis, ut etiam Parochi, *in Theol.*
obtentō beneficio curato, se *exp. t. 7. c. 29*
non ingerant ad Confessiones
excipiendas, nisi sint legitime
approbati.

s. Minister ut Sacramenta Quæ ut
det licite, requiritur primò, *licite.*
ut sit in statu gratiæ. *b* Quod si *b Laym. l. c.*
tamen extra hunc statum sine *& alii com.*
solemnitate baptizaret, excu- *c Fill. t. 1.*
sabitur à mortali: *c* uti & Lai- *c. 5. q. 10.*
cus in necessitate baptizans *d Kon. Ec.*
Qui in mortali constitutus *d Fill. l. c.*
non conficit Eucharistiam, *Con. Sua.*
rex &c.
sed

*a Suar.**Layman.**Bon. & alii
comm.**b V. Dian.**p. 31. T. 2 R.**193. Vasquez.**Lugo. &c.*

sed tantum distribuit inter communicantes, ex communi sententia peccat mortaliter. & Quamvis alii probabiliter contrarium doceant.

b Secundò ut habeat sufficientem jurisdictionem in eos, quibus veluti subditis suis administrat Sacramenta, v. g. Baptizat, communicat, &c. Tertiò ut à Sacramentorum confectiōe nulla censura Ecclesiastica prohibeatur. Quartò ut non tantum curet ea, quæ ad valorem Sacramenti requiruntur; sed etiam, quæ pertinent ad decorem ac reverentiam Sacramenti: sive illa ab Ecclesia præscripta sint, sive ex dignitate & natura ipsius Sacramenti sequantur. Sancta enim sanctè tractanda sunt. *c*

*c V. A.A.**cit.*

Sacramen-
ti vivorum
& mortuo-
rum.

6. Sacramenta mortuorum dicuntur, quæ suscipi possunt ab eo, qui non est in statu

statu gratiæ, adeoque à spiritualiter mortuo; talia sunt Baptismus & Pœnitentia, reliqua sunt virorum, quæ necessariò sumuntur in statu gratiæ, adeoque à spiritualiter vivis. Huic tamen non obstat, quin pœnitentia ab iis etiam, qui in gratia se esse sperant, suscipi queat, *a*

a DD. comm.

7. Tria sunt Sacramenta, Baptismus, Confirmatio, Ordo, quæ in suscipientibus, causant characterem, seu signum quoddam spirituale & indelebile, quo baptizati distinguuntur tanquam fideles & idonei ad reliqua Sacramenta suscipienda ab infidelibus: Item quo confirmati distinguuntur tanquam milites Christi ad fidem profitendam intrepidi, ab iis, qui nuper baptizati, adhuc sunt quasi modo geniti infantes: ac denique quo ordinati tanquam

Sacramenta imprimuntur characterem causant.

quam Ministri Christi ad conficienda & conferenda Sacramenta deputati, distinguuntur à reliquis fidelibus, ad has sacras functiones non destinatis. Unde cum baptis-

a Trid. sess. 7. de Sacr. in gen. can. 9. V. Mar-
chant. in candelab.
Miss. T. 1. Lect. 6.
 intra ejus militiam, Ordo inter ministros Christi, idque per signum indelebile, hæc tria Sacramenta à nullo repeti, aut iterari possunt, &

De Baptismo & Confirmatione.

Baptismus
triplex,

I. **N**ON agitur hic de Baptismo Sanguinis, seu Martyrio, quo nonnulli Martyres, sine baptismo per aquam facto, ab Originali, aliisque fortè commissis peccatis abluti sunt. Nec de baptismo flaminis, seu Spiritus, quo illi lavantur ab Originali aliisque vitâ admissis, qui eliciunt

ciunt actum perfectæ contritionis, cum voto seu desiderio baptismi per aquam suscipiendi, si ad id occasio futura sit: nam hi baptismi non sunt Sacramenta; *a V. Laym, l. 5, T. 2, c. 5,* Sed tantum nobis sermo est de baptismo fluminis, qui fit per ablu- tionem corporis exterior- rem factam sub præscripta verborum forma: de illius materiâ & formâ, item cere- moniis adhiberi solitis, cum passim Agendæ satis clarè ac dilucidè agant, nil addendum iudico.

2. Sacramentum Confir- *Confirma-*
 mationis cum non admini- *tio confer-*
 stretur à Parochis, sed solis *tur à solis*
 Episcopis, ejus materiam & *Episcopis,*
 formam cum adjunctis cere-
 moniis similiter prætereo. Ni-
 hilominus in sacra Catechesi
 substantia hujus Sacramenti à
 Parochis explicabitur, ut Pa-
 rochiani legitimè instructi ad
 hoc

hoc Sacramentum debite accedant. Pro qua Catechetica expositione cum serviat notitia materiæ & formæ, eas brevissimè adjicio. Est igitur materia remota Confirmationis Chrisma, confectum ex balsamo, & oleo olivarum, benedictum ab Episcopo; materia proxima, id est unctio in fronte per manum Episcopi in formam crucis facta. Forma verò est: Signo vel consigno te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, &c. *a*

*a Est comm.
V. cont.
Flor. 8. in
decreto
Eugenii,*

De Eucharistia.

*Eucharistia
Sacramen-
tum,*

Eucharistia semel considerari potest, ut est Sacramentum, semel ut est sacrificium. Quatenus est Sacramentum, materia ejus remota est panis & vinum. Proxima, species panis & vini, sub quibus vi formæ ponitur Corpus & Sanguis Christi. Undè tam
species

species consecratæ, quam
 Corpus & Sanguis Christi
 constituunt hoc Sacramen-
 tum. *a* Adeoque & ipsa ratio, *a Ita comm.*
 & Canones Ecclesiastici pro as- *Scholast.*
 servando, & administrando
 hoc Sacramento, magnam
 requirunt reverentiam. Eu-
 charistia quatenus est Sacri- *Eucharistia*
 fici- *Sacri-*
 fici- *fici-*
 um. *um.*
 um, consistit in ipso actu
 consecrationis, quo Christus
 in recognitionem supremi
 Dominii, quod Deus habet in
 res creatas, tanquam victima,
 sicut olim cruentè in cruce oc-
 ciscus est, ita hic mysticè &
 incruentè destruitur & occi-
 ditur. Dum enim præcisè vi
 verborum seu formæ ponitur
 solus Sanguis sub speciebus
 vini, & vi verborum sub spe-
 ciebus panis solum Corpus
 (etsi sub utraque specie, cæ-
 tera per concomitantiam ad-
 sint) Christus, quantum est
 ex vi verborum, mysticè oc-
 cidi-

a Lessius
l. 52. de
perf. div.
n. 13. Gobat.
in Theol.
exp. T. 3.
Cas. 1. n. 8.

ciditur; nam separare totum Sanguinem à corpore humano est hominem occidere. Et licet sacrificium sit actus latriæ, quo victima destruitur & occiditur in recognitionem supremi dominii, quod Deus habet in omnes res creatas, quas pro suo beneplacito, tanquam supremus Dominus, conservare & destruere potest, sitque hic etiam primarius finis hujus Sacrificii nostri, cujus figuræ fuerunt tot victimæ in veteri Testamento immolatæ & occisæ? hoc tamen non obstat, quò minùs hoc divinissimum Sacrificium secundariò ad alios fines offerri possit: ut ad agendas Deo gratias, impetrationem novi beneficii, satisfactionem peccatorum, b In quo augustissimo Mystério caveatur omnis species turpis lucri, serveturque accurate

b Concil.
sess. 22. de
Sacrif.
can. 31.

curatè voluntas & intentio
fundatoris, & quidquid ad de-
corem ac reverentiam tanti
Myfterii à rubricis præscri- *a Consec-*
ptum est. *a* *niunt. DD.*

De Sacramento Pœni- *tentia.*

I. **M**ateria remota sunt pec- *Materia*
cata pœnitentis post *Sacramen-*
baptismum commissa & non *ti Pœniten-*
confessa: & quidem pecca- *tia,*
ta mortalia sunt materia ne-
cessaria, utpote necessariò
confitenda; peccata autem
venialia, mortalia aliàs con-
fessa, sunt quidem materia
sufficiens ad hoc Sacramen-
tum, at non necessaria, sed li-
bera. Quia liberum est hæc
confiteri, aut non confiteri. *b Laym. c. 5.*
t. 6. c. 3. &
Materia proxima est Confes- *ali comm.*
sio peccatorum dolorosa, id
est, facta cum dolore superna-
turali de peccatis & propo- *c Trid. sess.*
sito emendationis. *c* *14. de pœn.*
can. 4.
C Sufficit
autem

autem attritio. Et si melior sit contritio, ad quam imprimis moribundi excitandi sunt;

a Colligitur ex Trid. sess. cit. can. 5.

est comm. & secundum

Lug. Dicast. Rhodes

moraliter cert.

nam in fine vitæ negligere, quod tutius est, id cum Gobat temerarium judico. *a* Præsertim cum Suaretz. Sanch. alique doceant legem charitatis exigere, ut in articulo mortis etiam in hac speciali materia tutiora sequamur. *b*

b Gobat. in Theol. exp. T. 6. Cas. 3.

Satisfactio est pars integralis Sacramenti, quia sine hac Sacramentum haberi potest, ut patet in ægro, qui si facta confessione subito ratione destitueretur, potest absolvi sine satisfactione. *c* Forma sunt verba absolutionis: Ego te absolvo à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. Amen. *d* Quod si timeatur censura, dicatur: absolvo te à vinculo excommunicationis, &c. deinde à peccatis tuis in nomine Patris, &c. *e*

e. Laym. h. c.

d Idem L. C.

e Sa. Verb. absolutio.

Oratio

Orationes prævixæ & subsequentes verba absolutionis non sunt necessitatis, & ex causâ rationabili omitti possunt, v.g. si breves sunt confessiones, vel multi poenitentes. *a Diana p. 3. T. 4. Rot. 77.*

2. Confessio peccatorum debet per se & ordinariè semper esse integra materialiter, id est, poenitens, post diligens examen conscientix suæ, debet confiteri omnia mortalia memoriæ occurrentis, nondum confessa, eorumque numerum & circumstantias speciem mutantibus. *b Trid. sess. 14. de poen. can. 7.* Numerus dicatur certus, si is constet, si non, dicatur probabilis, addendo plus minus. Quod si nec iste haberi possit, dicatur consuetudo, tempus & frequentia de die, septimana, mense, vel anno. *c Fill. Dico. Lug. disp. 16. n. 9.* Confessio formaliter integra est, quando poenitens non quidem integra.

C 2 omnia,

omnia, sed ea tantum peccata
a Suar. diss. confitetur, quæ moraliter lo-
 29. §. 1. n. 5. quendo hic & nunc confiteri
Et 10. Go- potest. *a* Tenebitur tamen
ner. Et alii postea illi confiteri, quæ hic
comm. & nunc ob impotentiam mo-
 ralem vel physicam non est
 confessus; non quidem sta-
 tim, sed quando rursus con-
 fiteri volet. Hæc Confessio
 sufficit, quoties pœnitens aut
 physicè aut moraliter est
 impotens ad confitendam
 omnia peccata sua. *b* Ita pot-
 est absolvi mutus, etsi unum
 aut alterum peccatum per
 nutus significaverit. *c* Item
 moribundus si usu linguæ su-
 bitò destitutus, petat absolvi,
 detque signa veri doloris.
 Imò poterit sub conditione
 absolvi, si de eo prudenter
 præsumi potest, ipsum dedisse
 signa doloris, etsi nullus id
 expressè testetur? præsump-
 tio enim habetur pro veri-
 tate,

b Cajet.
Nab. Et alii
contra
alios, qui
juxta sen-
tentiam
communio-
rem volunt
cum in scri-
pto integre
confiteri si
possit.

c Laym.
l. 7. c. 8.

tate, quàm diu ea non eliditur.
 Nec obstat ordinario societatis nostræ, ut l. c. ostendit Gobat, prohibens hanc dō- *Gob. l. cit.*
 ceteri sententiam: Moribundus, et si nullum signum det, *Cas. 19. n. 6º*
 aut dederit contritionis, adeo *Eug. & alii.*
 ut Sacerdos nec sciat, nec prudenter putare possit præcessisse sensibilem aliquam confessionem, absolvi potest. Quia hæc ordinatio loquitur de casu quo non potest prudenter præsumi editum esse signum doloris. Similiter si infirmus volens confiteri; dum ei fertur viaticum, deprehendatur multas fecisse Confessiones invalidas, & gravitas morbi non patiatur dilationem absolutionis. *a Granat. a Dian. p. 5.*
 Idem est si duo infirmi, in *T. 13. R. 75º*
 eodem lecto incumbentes, *Ec.*
 ob gravem infirmitatem sic ab invicem separari non possint, ut alter alterius Confes-
 C 3 fio.

tionem necessario sit auditu-
 a V. Fil. T. rus, uterque enim in hoc ca-
 27. c. 6. Lu- su satisfaciet, si omissis mor-
 20 d. 26. talibus, quæ, præsentè socio
 20. 317. secum infirmo, sine gravi sua
 diffamatione confiteri nequit,
 unum alterumve veniale con-
 fiteatur. a

Confessarii
 tria sunt of-
 ficia.

Est Judex
 sui poeni-
 tentis &
 quæna talis
 ad quid
 teneatur.

b Cap.
 omnis
 utriusque
 de pen.

3. Confessarius, ut ritè Sa-
 cramentum Poenitentiae ad-
 ministret, noverit sibi tria
 incumbere officia; est enim
 Judex, Doctor, Medicus sui
 poenitentis, b qua Judex te-
 netur scire naturam peccato-
 rum, quæ mortalia; quæ ve-
 nialia sint ex genere suo, spe-
 cies & circumstantias pecca-
 torum necessario explican-
 das, itemque spectantia ad re-
 stitutionem bonorum & fa-
 mæ; & peccata, quæ reser-
 vationem, id est. quorum ab-
 solutionem Papa aut Episco-
 pus sibi reservavit, ita ut alius
 Sacer-

Sacerdos his inferior ab iis absolvere nequeat, aut quæ excommunicationem, aliamve censuram vel poenam Ecclesiasticam habent adjunctam. Sufficit autem si ex his communiora & magis obvia noverit; ac de difficilioribus sciat saltem dubitare, aliosque consulere; ita enim pro capacitate humana & conditione nostra prudens feret judicium de statu poenitentis, de quo ipse tanquam Jūdex legitimè judicare debet. Porro ut Confessarius quā Jūdex noverit prudenter judicare de peccatis poenitentis, adjiciam in fine brevem Catalogum peccatorum mortalium magis communium & obviorum, eorumque circumstantias magis communes & obvias.

*a Lugo de
pen. Di-
cast. d. 10. q. 2.
12. n. 340.
et alii
comm.*

4. Rustici, pueri, mulieres,
C 4 alii.

Judicabit
de peccatis
aliquando
non prout
in se sunt,
sed prout
fuerunt in
conscientia
pœnitentis.

a Valent.
1. 8. disp. 2.
9. 14. p. 4.
Nas. Tamb
Ec. contr.
Sanch.
Vasq. Ec.
qui volunt
mortaliter,

aliique simpliciores, imò & quandoque politiores, in diversis peccatis in se quidem mortalibus sæpè non peccant, nisi venialiter. Quia in pluribus peccatis solum apprehendunt malitiam aliquam in confuso abstrahendo & non cogitando, sitne mortalis, an venialis, adeoque contrahunt tantam malitiam imperfectam, & consequenter non nisi venialem. *a* Unde Confessarius, si prudenter judicet, à pœnitente malitiam peccati, ejusque circumstantias in confuso solum fuisse apprehensas, interrogabit de eo pœnitentem, ut non judicet de peccato prout in se est, sed prout fuit in conscientia pœnitentis. Idem dicendum quoties ignorantia excusat supradictos à peccato gravi. Quia etsi ipsis occurrat aliquod dubium aut scrupulus de

de peccato gravi, sæpè ignorant inculpabiliter, vel non advertunt obligationem inquirendi; sitne grave vel veniale, aut ex occurrente aliqua ratione, quam apprehendunt probabilem, persuadent sibi id, quod agunt non essetanti momenti, adeoque solum veniale, *a* ex eadem ratione, si poenitens ex conscientia erronea persuadeat sibi aliquod peccatum esse mortale, quod in se tale non est; Confessarius non judicabit de hoc peccato, prout est in se, sed prout fuit in conscientia poenitentis. *b*

5. Caveat, ne absolvat à peccatis seu casibus reservatis, quorum absolutio ordinario Confessario non permittitur; sed potestatem ab iis absolvendi reservant sibi Pape aut Episcopi; Proinde Parochi noverint casus in sua

Noverit
peccata reservata,

C 5 diœ.

58 DE SACRAMENTO.

diœcesi reservatos , suosque
 poenitentes talis peccati reos
 remittant ad superiorem v. g.
 Episcopum , ut ab eo legitime
 absolvantur , aut certè ipsi ta-
 cita persona , & casu à supe-
 riore petant veniam absol-
 vendi. *a* Quod si superior
 adiri non possit , & gravis ur-
 geat causa , ut absolvatur : po-
 terit quidem indirectè ab eo
 absolvi , sed cum onere ut se
 superiori sistat , eique hoc
 peccatum confiteatur , ut ab
 eo directè absolvatur. *b* Quæ
 omnia fiunt , ut subditi viden-
 tes difficultatem obtinendæ
 absolutionis gravitatem sui
 delicti apprehendant. In ar-
 ticulo seu periculo mortis
 quivis Sacerdos potest absol-
 vere à quibuscunque pecca-
 tis etiam reservatis , *c* & sic
 absolutus non tenetur se siste-
 re superiori. *d* Nisi fortè
 ejus peccata habeant anne-
 xam

*a Suar. disp.
 30. §. 1. L. u.
 go & alii
 comm.*

*b Dian.
 10. 2. T. 4.
 R. 104. Pa-
 laus, &c.*

*c Proposi-
 tus de pan.
 q. 7. d. 5 n. 4.
 aliquæ pas-
 sim ex Trid.
 sess. 14. c. 7.*

*d Nav.
 Saur. Fil.
 ex com.
 contra
 Hunt.*

nam censuram, tunc enim se
sistere tenetur, non ut de no-
vo absolvatur, sed ut supe-
riori ob exercitam contuma-
ciam debitus honor & obe-
dientia præstetur, partique
læsæ, si quæ læsa fuerit; satis-
factio detur: *a* in dubio an
peccatum sit reservatum, *b*
quando nimirum probati Au-
thores disprtant pro & con-
tra, aut quando dubitatur,
sitne peccatum plenè delibe-
ratè admissum, aut num ad-
sint conditiones, quæ ad re-
servationem requiruntur, po-
terit ab iis Ordinarius Con-
fessarius absolvere. *b* Porro
conditiones ad reservationem
requisitæ sunt, ut sint pecca-
ta mortalia, eaque nonnisi
externa, *d* graviora, *e* opere
consummata. *f*

*a Dian. p. 93**T. 6. R. 36.**Sanch.**Laym. Eccl.**b Bon.**Suar. Hen-**riquez.**Sanch. l. 1.**Moral.**c. 10.**c Bon. Suar.**Henriquez.**Sanch. l. 1.**Moral.**c. 10.**d Est com.**Theol.**e V. Gob.**t. 7. Cas. 8.**n. 314.**f Bon. Pal.**Eccl. ex com.*

6. De censuris seu poenis
Ecclesiasticis, quæ iis impo-
nuntur, qui contumaciter
C 6 contra

Item cen-
suras Ec-
clesiastic.

*a Laym. l. 1.
tr. 1. c. 1.*

Non in-
curruntur
censuræ ab
ignorante.

*Tambur.
in dec. l. 1.
c. 2. §. 10.
n. 14. & seq.
Sanchez
Bonac. Eccl.
c. Suar. de
29. de pæn.
c. 2. Palus
Vasq.
Laym. Eccl.
d Tamb. de
Sacram. l. 3.
de pæn. c. 3.
§. 1. Sanch.
l. 1. in dec.
C. 3. n. 2.*

contra certum præceptum
feu mandatum Ecclesiasticum
delinquant, *a* sciendum est:
eas non incurri ab ignorante
invincibiliter, vel solum ex
leviter culpabili ignorantia:
& quidem si feratur contra
scientes, & consultò ope-
rantes, & etiam ab ignorante
per ignorantiam supinam &
affectatam, nisi hæc sit adeò
temeraria, & scientiæ mora-
liter comparetur, quia ad has
pœnas requiritur contumacia
quæ in ignorante non est. *b*
Unde quia peccata, ob quæ
talis pœna imponitur, com-
muniter ferè reservantur
Pontifici, propter annexam
censuram, *c* eam autem igno-
rans non incurrat; poterit
quivis ignorantem absolvere
ab iis, qui potest à mortali-
bus. *d* Monendus tamen pœ-
nitens, quod si causa delicti
sui ad forum externum de-
ducta

ducta sit, ne aliis sit scandalo,
nec contumax videatur, eum
publicè ita debere se gerere, *a V. Laym. l. 1. T. 5. p. 1. c. 6. n. 3.*
ac si absolutus non esset.

Cæterum hujusmodi censuræ
aut poenæ sunt tres, Excom-
municatio major, quia quis se-
paratur à Communione Ec-
clesiæ: nam minor, quæ in-
curritur, si quis cum excom-
municato excommunicatio-
ne majori, in iis communicet,
in quibus non licet; solum
privat susceptione Sacramen- *b V. Laym. l. 1. c. 3.*
torum. *b* Potestque ab hac
minore quavis absolvere, qui
potest absolvere à mortali-
bus, cum non sit reservata.
Suspensio quâ Clericus pro-
hibetur exercere certas fun-
ctiones Ecclesiasticas, sibi vel
ratione sui officii, sive id sit or-
dinis, sive jurisdictionis, vel
ratione beneficii competen-
tes. Interdictum qua pro-
hibetur fidelibus præsentia in
C 7 divinis

divinis officiis, item susceptio
 quorundam Sacramentorum,
 & sepultura Ecclesiastica. Ir-
 regularis non est quidem
 propriè poena, sed impedi-
 mentum Canonicum, quo
 quis prohibetur ullum sacrum
 Ordinem suscipere, aut si su-
 sceperit, eum exercere: quia
 tamen subindè per modum
 poenæ ob certa delicta impo-
 nitur; etiam hûc irregulari-
 tas, saltem quæ est ex delicto,
 referri solet, & in absolutione
 ab his censuris sit cautus, pru-
 dens Confessarius: attendat-
 que, quænam sint reservatæ,
 à quibus ipse absolvere ne-
 queat.

*a Layco.
 Bonac. &
 alijs com,*

*Pœniten-
 tes à Con-
 fessario
 examinan-
 di.*

7. Confessarius qua Judex
 tenetur examinare suum pœ-
 nitentem, quem invenit mi-
 nus paratum accessisse ad ju-
 dicium Sacramentale. Quia
 tenetur curare integritatem
 hujus judicii, est comm. &
 certa.

certa. Porro, examinaturus
 poenitentem, noli interrogare
 ea omnia peccata, quæ possi-
 bile est ipsum commisisse;
 sed solum interroga ea, quæ
 homines similis conditionis,
 ætatis, & educationis, com-
 mittere solent; *a Tann. Laym. 13. n. 7.* easque cir-
 cumstantias, quas prudenter
 judicas poenitenti occurrisse
 tanquam graviter malas: *b Laym. in Moral. disc. dis. a. n. 384. Tann. Gen.*
 quia alias non erit fructuo-
 sum, sed scrupulosum exa-
 men. Cautus autem erit Con-
 fessarius maximè in examine
 rerum turpium, in quibus sine
 necessitate noli descendere
 ad particularia, modosque
 & circumstantias, quas vel
 judicas poenitenti non occur-
 risse specialiter malas, *c V. Kew. 2. 125. p. disp. 3. n. 132.* c vel
 quas poenitens sine magno
 rubore & difficultate dicere
 non potest, & Confessarius
 ex dictis poenitentis, aut aliis
 circumstantiis probabiliter &
 mora-

*a Tann.**10. 4. diff. 6.**q. 7. v. 12.*moraliter conijcere potest. *a*

Ordinatè institues hoc examen, si examinando percurras præcepta Decalogi, quinque præcepta Ecclesiæ, septem peccata Capitalia, in singulis ea proponendo, in quibus probabile est poenitentem deliquisse. *b*

*b V. Gob. 1.**7. Cas. n.**335.*

In numero peccatorum indagando etiam non eris nimis scrupulosus cum nausea & tædio poenitentis, si is ex dictis poenitentis probabiliter & moraliter æstimari potest. *c*

*c Tann. q. 9.**n. 83. Les-**sus etc.*

Imò si poenitens tam rudi est ingenio, ut non reperturus veriorum peccatorum numerum, quàm illum, quem à te interrogatus temerè dixit, nec facile melius sit se præparaturus, etsi dimitteretur ad melius examinandam conscientiam, progredere in administratione Sacramenti: quia fit pro capacitate poenitentis,

tentis, quod fieri potest. *Pœ-* a de Lugo
 nitentes honestiores bene in- de pœn.
 structos non est quod inter- disp. 16. c.
 roges, nisi fortè de peccaris 14. n. 593.
 eorumque circumstantiis, de
 quibus ipse mentionem fece-
 runt, ea minùs rectè expli- b Laym.
 cantes. b c. 33. n. 7.

8. Denique Confessarius Congrua
 quà Judex tenetur pœnitenti eisdem
 injungere pœniteutiam, tum pœniten-
 peccatis tum facultati pœni- tia injun-
 tentis proportionatam. Quia genda.
 debet curare integrum Sa-
 cramentum; ejus autem pars
 saltem integralis & satisfactio:
 debetque qua Judex impositâ
 pœnâ vindicare admissa pec-
 cata. Est comm. Confessarius
 proinde in magnis aut parvis
 pœnitentiis, faciat id, quod
 spectatâ conditione pœniten-
 tis illi judicat prudenter, ma-
 gis fore salutare. Ita fiet, ut
 non facilè peccet saltem gra-
 viter circa impositionem pœ-
 niten-

a V. Gob. T. 7. Cas. 21. n. 47. & seq. Less. in conf. Verb. Confess. n. 204. nitentia. *a* Est etiam probabile, quando Confessarius post absolutionem profert illa verba: Passio Domini nostri, &c. Quidquid boni feceris, &c. Posse ab eodem imponi pœnitentiam justo minorem. *b*

b Dian. p. 1. T. 4. R. 91. cum aliis, Monendus tamen est pœnitens, cui justis de causis levior pœnitentia injungitur, id non fieri ob levitatem criminum, cum sint mortalia, sed ob benignitatem Confessarii, fragilitati pœnitentis hîc

c V. Gob. in praxi clem. jud. dec. c. n. 227. & nunc condescendentes, *c* serviet etiam pro praxi, si imposita proportionata pœnitentia. Confessarius interroget pœnitentem, an eam facile implere possit; si neget, attentis circumstantiis injungatur alia, quæ ipsi magis profutura videatur. Nunquam enim Sacerdos debet talem injungere pœnitentiam, quam omninò credat pœnitentem

tentem ex aliqua imbecillitate non impleturum, & Præsertim cum hoc Sacramentum primò & per se institutum sit in bonum poenitentis, ut animæ ejus vulnera non recrudescent, sed curentur.

9. Confessarius, qua Doctor & Magister poenitentis, ante absolutionem tenetur cum instruere, & admonere officii sui, in iis, quæ sunt necessaria ad utilem Sacramenti susceptionem; ut si ignoret, quæ sunt scitu necessaria necessitate mediæ, si nesciat ponendum odium, faciendam restitutionem, fugiendas proximas peccandi occasiones, &c. per quæ poenitens in malo statu est, tenetur eum instruere & monere. Qui si nolit præstanda præstare, neget illi absolutionem, ne Confessarius, cui debet moraliter constare de bona poenitentis dispo-

a Kõn. To. 2.
de Sacram.
disp. 10. n.
71. & 73.
suar. &
alii.

Confessa-
rius est in-
structor sui
poenitentis,
& quæ talis
ad quid te-
neatur.

a *Aversa*
q. 16. p. 12.
&c.

b *Sanch.*
l. 1. de ma-
trim. disp.
28. Gobat.
rectè alle-
gans sent.
S. Augustin.
si scirem ti-
bi non pro-
desse, te non
monerem,
non te ter-
rerem,

c *De Lugo*
de pen.
disp. 22.
33, 34.

dispositione, sacrilegii reus fiat, indignè administrando Sacramenta. a Quod si ignorantia poenitentis est inculpabilis, & hæc noceat ipsi poenitenti, ut, si putet esse mortale, quod est veniale, aut se esse obligatum ad restituendum, cum non sit, utique instruet illum: patet ex dictis. Si autem ignorantia inculpabilis non noceat ipsi poenitenti: ut si putet esse veniale, quod est mortale, non esse restituendum cum sit, &c. Tenetur monere & instruere illum: quando speratur fructus, nec timentur graviora incommoda, quia debet bono poenitentis consulere. Excipit Cardinalis de Lugo, nisi omissio instructionis noceat bono communi & publico, nam bonum publicum debet præponderare privato bono poenitentis. c Quod si poenitens

tens ipse dubitat, & quærat
 v. g. sitne hoc aur illud resti-
 tuendum, &c. Tenetur dice-
 re veritatem, quia jam tacere,
 est alienum errorem approba-
 re. Prudenter tamen plus
 non dicet quam interroge-
 tur; si ita judicet esse in bo- b V. Lay-
 num poenitentis. a Caveat au- man. hic &
 tem Confessarius hoc aut il- Lugo, L. G.
 lud dicere esse mortale, nisi c Polane in
 certò sciat. b Item in dubiis direct. c, 1,
 quoad restitutionem, similia fol. 54
 que onera imponenda, in-
 struat & moneat poeniten-
 tem secundum sententiam
 probabilem, poenitenti beni-
 gniolem. Quia Confessarius
 meliori modo debet consu-
 lere bono poenitentis; cum
 hoc Sacramentum institutum
 sit in subsidium & salutem
 poenitentis. c a Idem fol.

10. Confessarius quâ Me-
 dicus debet opportuna reme-
 dia præscribere poenitenti,
 quibus

Confessa-
rius est Me-
dicus sui
pœnitentis,
& quâ talis
ad quid te-
neatur.

a Gobat. in
Theol. exp.
T. 7. Cas. 1.
n. 22.

b Busenb.
l. 6. T. 1.
de pœn.
n. 1. d. 4.

quibus morbi animæ, id est, peccata curentur, & quidem tenebitur ad hoc sub gravi obligatione, si rationabiliter credat, pœnitentem indigere, ad suam de peccato mortali emendationem, ejusmodi præscriptione. Præscribet autem hæc media, vel ea imperando per modum pœnitentiæ, quæ etiam ex hoc capite medicinalis dici solet, vel, si id magis expediat, ostendendo pœnitenti necessitatem utendi hoc vel illo medio, quo curetur à morbo animæ. *a* Ita luxuriosis præscribi solent jejunia, aliæque corporis afflictiones, avaris elemosynæ, &c. *b* Sicut enim in morbis corporis contraria contraria pelluntur; ita & in spiritualibus. Valdè etiam proficuum est, breves sententias ex sacrâ Scripturâ, aut SS. Patribus, memoriâ tenere,

re, quibus turpitudine, periculum, &c. hujus aut illius peccati breviter, & nervosè ostendatur; tale enim dictum aliquando plus prodest quàm multæ conciones. Quod si uno curationis genere poenitentem non videat curari; instar boni medici alia, atque alia studiosè excogitet, quibus ejus malis medeatur. *a S. Chrysost. hom. 30.*

De extrema Unctione.

I. **M**ateria remota hujus Sacramenti, est oleum olivarum, ab Episcopo benedictum. *Materia & forma extreme Unctionis.* Materia proxima, est Unctio diversarum corporis partium & imprimis quinque sensuum, oculorum, aurium, narium, oris, manuum, vel locorum sensibus vicinorum, si quis aliquo ex his careat. Forma Sacramenti est hæc: Per istam sanctam Unctionem & suam piissimam

mise-

misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti per N. (hic exprimitur sensus vel organum quod inungitur) in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen. Est Comm. Theol. in morbis contagiosis & peste grassante, si infirmi sint confessi, potest sine peccato omitti extrema Unctio: *a* aut si non sint confessi, ut periculum evitetur, secundum quosdam sufficiet inungere unum sensum magis ad Unctionem expositum, vel potius caput, quod in eo sensus maximè vigeant, adhibendo hanc formam: per istam sanctam Unctionem & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid deliquisti per visum, gustum, auditum, odoratum, tactum & incestum. In nomine Patris, &c. *b* tutius tamen erit unum oculum, aurem, manum,

*a Dian. p. 5.
T. 3. R. 93.
Suar. Fill.
Ec.*

*b Tann.
March.
Dian. &
alii contra
comm. alio.
rum DD.
qui solunt
Unctionem
quinque
sensuum
esse de jure
divino.*

manum, narem, & os veloci-
ter sine Crucis forma inunge-
re cum eadem jam dicta for-
ma: *a* Parochus in admini-
stratione hujus Sacramenti
servet; quod Agenda suæ
Dioecesis præscribit.

*a V. Laym.
Dian. Ec.*

2. Infirmi, qui ex morbo, Quibus sit
vulnere, partu, senectute pru-
denter judicantur esse in pro-
babili mortis periculo, sunt in-
ungendi. Quia hujus Sacra-
menti illi soli sunt capaces, qui
periculosè sunt infirmi. Unde
etiam dicitur Sacramentum
infirmorum. Non est autem
hoc Sacramentum tamdiu *b* *Quintia-*
differendum, donec infirmi *rad. t. 2.*
sensibus careant, aut omninò *l. 10. Suar.*
desperati sint: *b* in dubio an *Et alii*
infirmus vivat, detur Sacra-
mentum sub conditione. *c* *comm.*

Potest repeti extrema Un-
ctio, non quidem in eodem
periculo mortis, sed si novum
superveniat periculum, sive

*b Suar.
Laym.
Si, v. c. Ec.*

D

ex

*a Trid. sess.
14. c. 3. de
ext. Unct.*

*b Tamb. l. 6.
de Sacr.
ext. Unct.
§. 1.*

Extrema
Unctio po-
test ali-
quando ex
attrito fa-
cere con-
tritum,

ex eodem morbo, ex quo
coeperat convalescere, sive
ex alio. *a* Qui mortis suppli-
cio sunt afficiendi, aut ad præ-
lium, vel ad periculofam na-
vigationem ituri, non sunt in-
ungendi; quia ut sic non sunt
infirmi.

3. Probabile est, peccato-
rem periculose infirmum, cui
post commissum peccatum
grave superfuit tempus pœ-
nitendi, & de quo præsumen-
dum est saltem per attritio-
nem pœnituisse, nisi contra-
rium clarè constet: si ob vim
morbi à sensibus sit alienatus,
adeoque ratione talis status
incapax novi peccati actualis
committendi, posse inungi.
Quia licet extrema Unctio sit
Sacramentum vivorum; pro-
babile tamen est ex attrito
posse facere contritum, gra-
tiæque divinæ participem,
quoties suscipiens non pec-
cat

cat de novo in ejus susce-^{a Zaur. 3.}
ptione.^a ^{to. 4. d. 2. de}

4, Pastor, ex justitia & ob-^{extr. Unct.}
ligatione sui officii, tenetur ^{lect. 1. Co.}

sub mortali conferre hoc Sa-^{Pastor ex}
cramentum suis Ovis, sive gravi obli-

expressè, sive tacitè petenti-^{gatione te-}
bus: etiam tempore pestis; ^{netur suis}

modo possit absque mortali ^{subditis}
periculo vitæ. ^b Quod qui-^{dare extre-}
dem facilius à se removebit ^{mam Un-}
ctionem.

(ad quod ex justitia in bonum
sux communitatis tenebitur) ^{b Laym. l. 5.}

si antitoda aliasque prudentes ^{T. 2. 7. n. 3.}
& necessarias cautelas adhi-^{Dian. Co.}

bere voluerit. Hoc tamen

morale periculum si adsit, se-^{c Dian. p. 5.}
cundum quosdam non tene-^{T. 3. R. 98.}

tur. ^c Quia vita Pastoris, tali ^{Palais, &}
tempore, ad plurimum salutem, ^{alii.}

& spirituale emolumentum est

imprimis necessaria. Nam

ipso deficiente, ptæsertim in

pagis & oppidis, non facile in-

venietur, qui vices ejus sup-
pleat. Et hanc modo dictam

a V. Gob. in
Theol. ex-
per. T. t. de
Sac. in
genere, &c.

Dianæ, aliorumque senten-
tiam approbo cum Gobat,
explicante verba Suarez, pro
casu, quo infirmo de aliis me-
diis ad gratiam & salutem ne-
cessariis, puta, confessione,
contritione, &c. satis provi-
sum est, aut provideri po-
test: Aliàs non probaturus,
si infirmus (quod quidem ra-
rissimè & vix unquam eve-
niet,) aliâ viâ ad salutem per-
venire nequeat: Eò quòd sit
probabilis Theologorum sen-
tentia, infirmum verè attri-
tum per extremam Unctio-
nem posse fieri contritum,
adeoque justificari & salvari
posse. Videtur enim certum
periculum hujus infirmi præ-
ferendum incerto aliorum
periculo, & Pastor obligari,
ut vitam corporalem expo-
nat pro salute suæ oviculæ
certò perituræ. Bonus nam-
que Pastor dat animam pro
ovibus

ovibus suis. Porrò Parochianus censetur tacitè petere hoc Sacramentum, quando graviter decumbens Sacerdotem non excludit, imò si hunc excluderet, debet à Parocho persuaderi; nam licet infirmus, secluso scandalo & contemptu, non obligetur sub mortali ad suscipiendum hoc Sacramentum, præsertim si alia Sacramenta perceperit; non tamen ita Parochus, qui ut Pastor debet in illo gravi mortis articulo, suis ovibus de spiritualibus auxiliis providere. *a Tamb. l. 6. de Sac. ext. Unct. c. 3. §. 2.*

De Matrimonio.

1. **M**ateria remota hujus Sacramenti, sunt corpora sponsi, & sponsæ. Proxima, est mutua traditio corporum, in ordine ad generationem prolis signo externo expressa. Forma est mutua

Marrimonia materia & forma.

D 3 acce-

acceptatio hujus traditionis, verbo, aut alio signo externo manifestata. Minister hujus

a. Rön. 10. 2. Sacramenti non est Sacerdos
in 3. p. q. 1. assistens, sed ipsi contrahen-
a. 5. n. 28. tes, seu sponsus & sponsa;
Bon. & alii quia hi ponunt materiam &
com. formam Sacramenti. *a* Porro

Quid ma- matrimonium ratum dicitur,
 trimonium, quando, post initum contra-
 ratum, quid ctum matrimonialem, non-
 consum- dum secuta est copula carna-
 matum. lis; consummatum dicitur,

b. Theol. & quando hæc secuta est *b.*
Canonem. 2. Sponsalia sunt volunta-

Quid spon- ria, deliberata, & mutua pro-
 salia, missio signo externo expres-
 sa, futuri seu incundi matri-
 monii, inter personas ad id
 habiles, id est, quæ habent
 ætatem à jure præscriptam,
 nec ullo impedimento prohi-
 bentur. Ita DD. Comm. hæc
 promissio utrimque graviter
 obligat, nec potest dissolvi
 sine mutuo consensu, aut alia
 gravi

gravi causa. Proinde per sponsalia solum promittitur futuram aliquando inter sponsum & sponsam mutuam corporum traditionem & acceptationem; at in matrimonio per mutuum consensum & contractum actu impletur hæc traditio & acceptatio.

Et in quo differant à matrimonio.

Qui quidem contractus matrimonialis, si matrimonium sit consummatum, nullo casu quoad mutuum vinculum solvi potest vivente utroque conjugē. *a* Potest tamen fieri divortium seu separatio quoad thorum & cohabitationem ad tempus, vel in perpetuum, ob gravem & justam causam. In dubio an separatio sit licita, pro majori conscientiae quiete petenda est à Judice Ecclesiastico. *b*

a V. Sanchez & Peretz 2. do. 9. &c.

b V. Pontium l. 9. c. 23. n. 7. & Sanchez l. 10. de matrim. disp. 13. n. 3.

3. Impedimentum Matrimonii id omne dicitur, quod obstat & impedit ne matrimonio

80 DE MATRIMONIO ET
monium ineatur. Sunt autem
duplicia matrimonii impedi-
menta : alia dicuntur impe-
dientia, quæ vetant & prohi-
bent sub mortali, ne fiat ma-
trimonium. Quod si tamen
contra prohibitionem istam
cum tali impedimento ineatur
matrimonium, erit nihilomi-
nus verum & validum matri-
monium. Alia dicuntur di-
rimentia, quæ sic prohibent
iniri Matrimonium, ut agens
contra hanc prohibitionem
non solum graviter peccet;
sed etiam ipsum matrimo-
nium, quod init cum tali im-
pedimento, sit omninò nul-
lum. Unde impedientia so-
lùm impediunt, ne fiat matri-
monium ; dirimentia autem
non tantùm impediunt, ne
fiat ; sed etiam factum matri-
monium dirimunt, invalidant,

a Conve-
niunt AA,

annulant, a

4. Licèt olim fuerint usu
recepta

IMPEDIMENT. MATR. 81

recepta duodecim impedi- Impedi-
 menta impediencia, nunc ta- menta ma-
 men ex illis solum quatuor in trimonii
 usu sunt, hoc versu compre- impedien-
 hensa: sacratum tempus, ve- tia.
 titum, sponsalia, votum, & Per a Tamh. l.
 sacratum tempus, seu tempus 7. de matr.
 feriarum, intelligitur illud, c. 15. Pa-
 quod incipit ab Adventu Do- retz, &
 mini usque ad Epiphaniam alii.
 inclusivè, & à die Cinerum
 usque ad octavam Paschæ in-
 clusivè. Quò tempore non
 prohibetur ipsum matrimo-
 nium, aut ejus consummatio,
 neque consuetæ ejus denun-
 tiationes, nec privata tradu-
 ctio sponsi ad domum spon-
 sæ; sed tantum prohibentur
 nuptiarum solemnitates, ut est
 sollemnis Benedictio matri-
 monii, item sollemnis tra-
 ductio sponsæ ad domum
 sponsi, sollemniora convivia b Sanch. l.
 & tripudia. 6. de mat. d.
 Nomine vetiti 6. n. 6. Pont.
 accipitur quævis prohibitio, Ec.
 D s quâ

a. V. Bon.

q. 1. d. 14.

m. 1.

b. Trid. sess.

24. c. 1.

c. Bon. l. c.

Silv. Sanb.

c. c.

quâ Episcopus, aut etiam Parochus, ex justa & rationabili causa prohibet, ne matrimonium ineatur, a quo etiam referri debet, ne matrimonium contrahatur sine præviis proclamationibus. In eo tamen Episcopus aut ejus Vicarius ex justa causa dispensare potest. b Imò Parochus, etsi in proclamationibus dispensare nequeat, potest tamen in casu necessitatis, per Episcopiam, declarare hoc præceptum hic & nunc non obligare, c v. g. si moriturus concubinam velit ducere ob prolis legitimationem. Huc quoque referenda est excommunicatio major vel minor, nam utraque privat susceptione & usu passivo Sacramentorum. Sponsalia significant mutuam promissionem futuri matrimonii, de quo supra. Votum, intellige votum

votum simplex, five illud sit a *Sanch. l. 7. d. 13. Re-*
 castitatis, five ingrediendi re- *gin. &c.*
 ligionem, five non nubendi. *a*
 Excipe vota simplicia Societa- *b V. Laym.*
 tis Jesu, quæ dirimunt matri- *l. 5. T. 10.*
 monium. *b* *p. 4. c. 3.*
Greg. XII.

5. Dirimentia continentur *in Const.*
 his ferè versibus notis: Er- *qua incip.*
 ror, conditio, &c. *c* nos sin- *ascend.*
 gularum vocum vim breviter *Dom.*
 delibabimus. 1. Error, subin- *Impedi-*
 tellige in persona, ut si volens *menta di-*
 contrahere cum Titia, per *c V. Bu-*
 errorem contrahat cum Ca- *senb. l. 6.*
 ja. Quod si erreretur in quali- *T. 6. mat.*
 tate personæ, ut si putetur ef- *d. 1.*
 se nobilis, dives, &c. & non *d Sanch.*
 sit talis, valet matrimonium. *d* *l. 7. de mat.*
 Aliud est si nollit absolute *d. 6. n. 6.*
 consentire in personam nisi *Pont. &c.*
 tali qualitate affectam, aut si
 error in qualitate simul invol-
 vat errorem personæ, ut si
 occasione alicujus qualitatis
 concipias certam & deter-
 minatam, seu individuum &

84 DE MATRIMONIO ET

singularem personam, cum

a Bon. q. 3. qua intendis contrahere: illa

p. 2. Sanch. autem qualitas non adsit. *a*

Kön. Fill. 2. Conditio nimirum servi-

lis, ut si homo liber ignoran-

ter contrahat cum serva, aut

servus cum serva, nullum est

matrimonium. Nomine au-

tem servi & servæ non intelli-

guntur illi, qui pro mercede

aliis famulantur & serviunt:

sed mancipia propriè dicta,

quæ tota sunt in potestate Do-

mini sui, ita ut etiam ab eo-

dem vendi possint. *b* 3. Vo-

tum subintellige castitatis so-

lenne. Dicitur autem illud

solenne, quod fit per solen-

nem professionem in religio-

ne approbata, aut in susce-

ptione subdiaconatus. *c* 4. Co-

gnatio, quæ triplex, naturalis,

spiritualis, legalis. Naturalis,

est inter consanguineos per

carnalem generationem, quæ

unus ab altero procedit, car-

ne

b V. Gob.

T. 7. Cas. 9.

n. 131.

c V. Suar.

to. de rel.

l. 2. c. 6. § 7.

Sanch. &c.

ne quodammodo & sanguine
 junctos: Hæc cognatio diri-
 mit matrimonium usque ad
 quartum gradum inclusivè, *a V. Text. c.*
 tam in linea recta, quam *Fin. de con-*
 transversa non tamen ultra. *a sanguin.*
 Spiritualis, est conjunctio in- *Perez. de*
 ter personas orta ex genera- *mat. d. 285.*
 tione spirituali, id est ex Ba- *Ec.*
 ptismo & Confirmatione, di-
 rimitque matrimonium inter
 baptizantem & Baptizatum,
 ejusque Patrem & Matrem:
 item inter susceptorem ex
 Baptismo, qualis est Patrinus
 vel Matrina, & susceptum, *b C. toto ti-*
 hujusce Patrem & Matrem. *b tulo de cog-*
 Legalis, est conjunctio perso- *nat, spirit.*
 narum orta ex perfecta ado-
 ptione, seu extraneæ personæ
 in filium seu nepotem assum-
 ptione legitima, id est, secun-
 dum leges & jura, ita ut de
 potestate supremi Principis
 tantum transeat in potestatem
 adoptantis, eique succedat,

vel tanquam hæres necessarius ex testamento in quarta parte, vel tanquam filius ab intestato in totum *a* dirimit hæc cognatio inter ipsum adoptantem, & adoptatum, & filios & nepotes adoptati usque ad quartum gradum. *b* Nonnulli contra communem sententiam sustinent, post Tridentinum non dirimere, nisi usque ad secundum gradum. *c* Item inter filios adoptantis legitimos tantum ex Kön. sed ex Pontio etiam illegitimos, ipsumq; adoptatum quamdiu durat adoptio, denique inter uxorem adoptantis, & adoptatum, uxoremque adoptati, & adoptantem. *d* Adoptio imperfecta, qua nimirum Adoptatus remanet in potestate Patris, vel Avi, nec fit hæres necessarius adoptantis ex testamento, sed tantum ab intestato, idque authoritate solius

Ma-

a V. Sanch.
7. de 25.

b Cap. dili.
gere 10. q. 3.

c V. Bussenb. l. 3.
c. 6. T. 6.
d. 12.

d V. Tamb.
de Sacr.
T. 1. de impedim. c. 5.
§. 3.

Magistratus, non dirimit. *a* a Sanch. l. 6.
 Verum hujusmodi conjun- *Kön. Pe-*
 ctio, quæ fit per adoptionem *retz. contra*
 hoc tempore rarissima est. *Tolet. Pont.*
 4. Crimen, non quodvis, sed *l. 7. de*
 quod est contra fidem matri- *mat. c. 14.*
 monii. Primum est homici-
 dium Conjugis, à conjugè &
 alio tertio, sive physicè, sive
 moraliter, ut imperio, &c.
 perfectum, eo consilio, ut
 postea matrimonium inter se
 ineant. Quod si cædes non
 sit perfecta, aut perfecta abs-
 que matrimonii ineundi in-
 tentione, aut si cum hac inten-
 tione ea tamen exrerius non
 fuerit significata, vel non
 communi consilio, sed ab al-
 tero tantum, non dirimit ma-
 trimonium, nisi adulterium
 præcesserit; Tunc enim suf-
 ficit unum homicidium pa-
 trasse, altero ignorante, cum
 intentione matrimonii. *b* Se- *b Kön. Le-*
 cundum est adulterium, quan- *desim.*
 do *Sanch. l. 7.*
d. 78. n. 13.

do duo carnaliter se cognoscunt vivente alterius conjugē, & vel matrimonium ineunt de præsenti, vel dant fidem de matrimonio post mortem conjugis ineundo; & hic requiritur, ut promissio sit acceptata, & uterque sciat alterum esse conjugatum. Unde si alteruter per crassam etiam negligentiam ignoret vivere alterius conjugem, non incurrit hoc impedimentum; quia Canones requirunt scientiam. *a*

a Peretz.
con. disp. 31.
n. 57. § 6.
Laym. Eccl.

§. Cultus seu religionis disparitas, qualis est inter fideles, & infideles, seu baptizatos, & non baptizatos. Nam inter baptizatos diversitas religionis, v. g. inter Catholicum & Lutheranum, non dirimit, etsi illicitum reddat matrimonium ob periculum gravis scandali, malæ educationis filiorum, vel perversionis alterius

alterius conjugis. *a* His ta- *a* Less. Kön.
 men periculis cessantibus, si *in 3. part.*
 magna, & gravis aliqua causa *disp. 31. d. 3.*
 interveniat, nonnulli docent *Ec.*
 in Germania, aliisque parti-
 bus Septentrionalibus, qui-
 bus Catholici cum Hæreticis
 mixti communi jure vivunt;
 licitum esse ejusmodi matri-
 monium. In dubio autem,
 num prædicta mala sequi pos-
 sint, ad summum Pontificem
 vel proprium Episcopum per-
 tinebit rem examinare, & *b* V. Laym.
 contrahendi matrimonii li- *l. 5. T. 10.*
 centiam dare. *b* 6. Vis seu vio- *p. 4. c. 14.*
 lentia adhibita, vel gravis me- *Diana Ec.*
 tus injustè incussus ad ma- *c* C. signifi-
 trimonium retorquendum. *c* *cat & vide eo-*
 7. Ordo, subintellige sacer *qui duxit*
 vel major, quales sunt Sub- *in matr.*
 diaconatus, Diaconatus, Sa- *d* Trid. sess.
 cerdotium, *d* 8. Ligamen seu *24. de matr.*
 actuale vinculum, quo quis *Can. 9.*
 actu alligatus est viventi con- *e* Trid. L. C.
 jugi. *e* 2. Honestas seu publica *Can. 7.*
 decen-

90 DE MATRIMONIO ET
decentia, ob quam Eccle-
sia certas personas noluit co-
pulari; ideoque hoc impedi-
mentum publicæ honestatis
instituit. Oritur autem hoc
ipsum primò ex sponsalibus
si fuerint valida, nec mutuo
consensu dissoluta nec sint
conditionata; nisi conditione
deindè impleta, fiant vera &
propria sponsalia. Quod si
sint invalida, *a* aut utriusque
consensu dissoluta, *b* (Hæc
sententia de sponsalibus mu-
tuo consensu dissolutis, sem-
per est habita probabilis; sed
modò contrarium in praxi
suadeo, propter declaratio-
nem Cardin. Anno 1658. hæc
super re factam, & ab Alexan-
dro VII. authenticè appro-
batam. *c* Quæ declaratio
utrum sufficienter ubivis in-
notuerit, & usu sit recepta,
aliis examinandum relin-
quo,) aut maneant conditio-
nata,

a V. *Trid.*, l.

a, cap. 3.

b *Pontius*

l. 7. c. 39.

n. 9. Sa.

Palaut &c.

contra

Sanch.

Laym. l. c. c.

9. & alios.

c V. *Gobat.*

Tr. 9. Theol.

experim.

Cas. 15. n.

358. & seq.

& alios Re-

centiores.

nata, *a* cessat prædictum im- *a DD. su-*
 pedimentum? dirimit autem *pra cit.*
 illud ipsum impedimentum
 ex sponsalibus ortum inter
 sponsum & consanguineos
 sponsæ, & econtra inter spon-
 sam & consanguineos sponsi, *b Trident.*
 usque ad primum gradum li- *l. cit. c. 3.*
 neæ rectæ & transversæ. *b*
 Secundo oritur ex matrimo-
 nio rato etiam invalido, nisi *c Pont. l. 7.*
 tale sit ob defectum consen- *c. 36. ali-*
 sus, *c* adeoque etiam ex clan- *que passim.*
 destino, *d* quod tamen alii *d Pontius*
 negant: dirimitque matrimo- *Palau,*
 nium cum omnibus consan- *Hurt. Eccl.*
 guineis sponsæ aut sponsi, us- *cont.*
 que ad quartum gradum in- *Sanct.*
 clusivè. *e* 10. *Ætas.* Nam ad *prapof.*
 valorem matrimonii in viris *e V. Bo-*
 requiritur annus 14. in foemi- *na & Sanct.*
 nis 12. completus, nisi malitia *Fill. t. 10.*
 ætatem suppleat, id est, adsit *p. 2. c. 6.*
 doli capacitas, & potentia ad *Eccl.*
 copulam juxta prudentum
 judicium. Quo quidem casu
 valide

92 DE MATRIMONIO ET
validè contrahent, at non li-
cità nisi ex gravissima & ur-
gentissima causa fiat cum li-
centia Episcopi. Verum gra-
vissima causa vix solet inter-
venire; ideò Episcopi hanc
dispensationem remittunt ad
Pontificem. *a* II. Affines,

a Tamb. l.

c. 13, §. 2. n.

10.

Quo nomine intelligitur affi-
nitas seu propinquitas perso-
narum proveniens ex copula
carnali perfecta, ex qua ni-
mirum sequi posset generatio
prolis, sive copula sit licita,
ut matrimonialis, sive illicita,
ut fornicaria: cum enim vir
& mulier per copulam fiant
una caro, etiam utriusq; con-
sanguinei ad eos attinet, quæ
attinentia rectè affinitas dici-
tur. Porro ex copula licita
oritur affinitas, seu impedi-
mentum, quod dirimit ma-
trimonium inter uxorem &
consanguineos mariti omnes
usque ad quartum gradum in-
clusi-

clusivè; & similiter, usque ad eundem gradum, inter maritum & omnes consanguineos uxoris; ita ut in quo gradu quis est consanguineus mariti, in eodem gradu est affinis uxoris, & contra. At ex illicita copula tantum nascitur affinitas, dirimens usque ad secundum gradum inclusivè. Ex quo patet, consanguineos mariti, & consanguineos uxoris nullam inter se habere affinitatem, aut ullum impedimentum. Quod si supradicta affinitas superveniat matrimonio jam contracto, non dirimit quidem illud, sed prohibet illum, qui peccavit, ne possit petere debitum nisi accedente dispensatione: etsi possit & debeat reddere. *a V. Laym. Bonn. Tamb. l. 6. c. 52, §. 3.*

12. Si Clandestinus. Quo nomine intelligitur matrimonium, clam, & sine Parocho vel alio Sacerdote, de ipsius vel

*a Trid. sess.
2. de mat.
cap. 1.*

vel ordinarii licentia, & duobus minimum testibus, contractum. *a* Et licet valeat matrimonium clandestinè contractum, ubi Tridentinum non est receptum; est nihilominus illicitum sub mortali sic contrahere, propter antiquos Canones talia matrimonia prohibentes. Ubi autem receptum est Tridentinum, matrimonium clandestinè contractum est omnino nullum, & invalidum *b* & impos. Quo intelligitur impotentia coëundi, seu inhabilitas ad habendam carnalem copulam, (quam impotentiam Canones frigiditatem appellant) sive ea sit ex parte utriusque contrahentis, sive unius tantum: quia matrimonium consistit in mutua traditione corporum, physicè aptorum ad generationem, quale corpus non habet impotens. Aliud est

*b Tamb. l. 6.
de matr.
c. 2. §. 2.*

est in sterili, qui licet habere nequeat primariam finem matrimonii, nempe proles generationem? habet tamen secundarium, qui est remedium concupiscentiæ, præsertim cum etiam adsit potestas perficiendi copulam, etsi absit quasi per accidens effectus a *Tamb. l. 1. c. 13. 1. Sanch. &c.* copulæ, id est, proles. a *Ra- c. 13. 1. Sanch. &c.* ptave sit mulier, nec parti red- dita tutæ. Quibus verbis in- b *Trident. sess. 24. de mat. c. 6.* telligitur raptus, quo perso- na cum violentia abducitur matrimonii ineundi causa. b Non autem, si fiat libidinis c *Sanch. l. 7. disp. 13. n. 4. Mol. Laym. &c.* exercendæ causa. c Durat hoc impedimentum quamdiu rapta est in potestate raptoris; contra Sa. etiam ipsa consentiat. Unde *verb. ma- trim.* libertati restitutam potest eam ducere. d *dTrid. L. C.*

6. Nec Papa, nec ullus ho- A quo pe-
mo potest dispensare in im- tenda dis-
pedimentis, quæ jure naturæ pensatio in
sunt dirimentia; qualia sunt: impedi-
Error trimonii, mentis ma-

96 DE MATRIMONIO ET
Error personæ, ligamen (pot-
est tamen Papa dispensare
in matrimonio rato ex iusta
causa. *a*) Impotentia per-
petua. Consanguinitas in pri-
mo gradu lineæ rectæ, quibus
adde ex impedientibus spon-
salia. Non enim potest Papa
dispensare in præjudicium
tertii, v.g. unius ex sponsis.
Potest tamen vel Papa, vel
Episcopus, tanquam Judex,
ob legitimam causam decla-
rare, ea vel irrita, vel dissol-
venda esse. *b* in aliis impedi-
mentis potest dispensare Pa-
pa; quia sicut à Pontificibus
hæc impedimenta inducta
sunt, ita ab iisdem tolli pos-
sunt. Episcopus potest dispen-
sare tantum in impedimentis
impedientibus: in sponsalibus
non aliter, quam per modum
judicis, prout modo dictum
est. In votis Pontifici reser-
vatis, Castitatis scilicet & Re-
ligionis

*a Sanch.
Less. Præ-
pos. Dian.
p. 81. R. 52.
§ 93.*

*b Tamb. l. 8.
decret. t. 2.
c. 3. Mol.
Rön, &c.*

ligionis pro casu necessitatis,
 quando periculum est in mo-
 ra, nec Papa facilè adiri pot- *a Tamb. l.*
 est. *a* In dirimentibus, an- *3. c. 4.*
 te celebrationem matrimonii
 occurrentibus, ordinariè di- *b Laym. l. 3.*
 spensat Papa. *b* Putant aliqui, *l. 10. p. 4.*
 id posse Episcopum in casu *c. 6.*
 valdè raro ob causam maxi-
 mè urgentem; Idque extaci- *c Dian.*
 to consensu Papæ. *c* Ex quo *p. 9. t. 7.*
 etiam dispensare potest in im- *R. 40. præ-*
 pedimentis dirimentibus post *pos. Pe-*
 celebrationem matrimonii *retz. &c.*
 occurrentibus, si adsint se-
 quentia. 1. Si impedimentum
 sit occultum, id est, si non
 sit notorium & divulgatum.
 2. Si matrimonium, saltem ex
 unius parte, bona fide sit con-
 tractum. 3. Si non sit facilis *d Sanch.*
 accessus ad Papam *d* Adde *Kön. &*
 quod Episcopi sæpè plura *alii comm.*
 possint circa prædicta impe-
 dimenta ex speciali facultate,
 ipsis à Pontifice concessa.
 E Proin-

Proinde in casu petendæ dispensationis super aliquo impedimento, vel Episcopus, qui præsumitur nosse, quid sibi hic & nunc liceat? vel Papa adiri debet. Petens autem dispensationem semper allegabit veram & justam causam, propter quam cupit secum aut alio dispensari; quia nemo debet eximi à communi lege, sine justa causa. *a*

*a Sanch. l. 2.
d. 81. Suar.
Fill.*

7. Quodocunque matri-

Quomodo
matrimo-
nium, quod
erat invali-
dum, fiet
legitimum
& validum,

monium jam contractum, ob impedimentum dirimens, nullum est ut illud de novo fiat verum validumque matrimonium, petita prius à legitimo Superiore dispensatione, omissaque tantisper debiti petitione ac redditione, & quocunque alio actu matrimoniali; cum non sint veri conjuges, novus & liber consensus ab utroque eliciatur, & externis signis manifestetur.

si nimirum ex parte utriusque
 nil obftet, quo minùs id fieri
 possit. *a* Adde quod coram *Pont. l. 4.
c. 1. n. 2.*
 Parocho & testibus non sit *Henriq.
Rebell. Bos.*
 necesse hunc novum consen- *Ec.*
 sum elici & manifestari, si im-
 pedimentum sit occultum: *b* *Naß.
Sanc. Kõn.*
 secus si sit notum. *c* Quòd si *nig. d. 14.*
 autem sit periculum, ne pars *d. 4. contræ
de Lugo l. 3.*
 illa, quæ impedimentum igno- *resp. mor.
d. 16. Poss.*
 rat, matrimonium detrectet, *Pont. Aq.*
 & scandala gravesque mole- *Ec.*
 stitiæ timeantur, sufficit si pars
 impedimenti conscia suum
 consensum renovet, eumque *c* *Conve-
niunt AA.*
 alteri declaret; ita enim fiet,
 quod humano modo ob mo- *d* *Less. l. 2.
c. 17. Sanch.*
 ralem impossibilitatem fieri *Kõn. Fill.*
 vix alter potest. *d* *Dian. Ec.*

Catalogus peccatorum ma-
 gis communium, cum eorum
 circumstantiis magis
 obviis.

HÆresis, quâ pertinaciter Peccata
 quis negat, vel deliberatè contra f-
 E 2 du. dem,

*a Dian. p. 1.
l. 2. R. 54.
Tamb. cum
aliis contra
Suar.
Sanch.
aliisque id
probabilius
negantes.*

dubitat de articulo fidei, hoc est, judicat eum esse dubium. *a* Nec est necesse explicare articulum fidei, quem negasti, vel de quo dubitasti, quia est circumstantia aggravans. Nam omnia peccata contra fidem, opponuntur obligationi credendi objecta per fidem sufficienter proposita; adeoque sunt ejusdem speciei. Ac proinde Apostasia, seu totius fidei desertio, probabiliter non differt specie ab Hæresi. Contrarium tamen videtur veriùs esse; & probabilius. Ac licet juxta jam dictam sententiam, deserere totam fidem videatur solum aggravare, & reddere gravius peccatum hæresis; rectè tamen hæc desertio totius fidei explicabitur in Confessione, ob majus poenitentis bonum, & notabiliter diversum Confessarii judicium. Gravis item negli-

negligentia in addiscendis rebus fidei, scitu necessariis necessitate medi vel precepti; item in actu fidei per se eliciendo, (idem est de actibus spei & charitatis Dei & proximi, ad quos eliciendos aliquando obligati sumus,) rudes tamen aliquando, quibus non venit in mentem hujusmodi obligatio, per ignorantiam à mortali excusantur. *a V. Supra dicta de fide, spe, &c.*

Homo timoratus, qui odit peccatum mortale, si accusat se, de dubiis contra fidem occurrentibus, (idem est de aliis cogitationibus blasphemis, turpibus, &c.) dicatque, se iis negligenter restitisse; poterit prudens Confessarius presumere eum non peccasse graviter. Adde nè confessio nimium odiosa reddatur, in ea sapius locum dari posse presumptioni, desumptæ ex notitia priorum confessionum,

102 DE PECCAT CONTRA

ex frequentius contingentibus, ex ætate, & conditione pœnitentibus. *a* Sanchetz tamen negat sufficere, si Confessarius nitatur solis circa mortalia præsumptionibus; quando potest certitudinem habere ex pœnitente. *b*

Desperatio de sua salute, & mediis ad eam consequendam necessariis, Præsumptio de misericordia Dei, quæ ab iis committitur; qui sperant aliquid à Deo, quod secundum Dei legem ordinariam fieri non potest: ut si speres salutem sine pœnitentia, aut si statuas perseverare in peccatis; quamdiu sanus es, & spes, te acturum pœnitentiam ante mortem. *c* Qui dum peccat, spem concipit, quod à Deo illud peccatum, si rite confiteatur, sibi sit remittendum; aut proponit illud peccatum, quod actu committit, se

a V. Gobat, 3, 7. c. 7. n. 338. citan. Laym, Tan, &c.

b Sanch, de matr, c. 14, n. 25,

Contra Spem.

c Laym. l. 2, 2. c. 2. ex D. Thom, q. 20, art. 3, p. 21, art. 1,

se ritè confessurum, non cen-
setur præsumere de miseri-
cordia Dei, quia nil sperat,
quod secundum ordinariam
Dei legem fieri non potest. *a Tamb. in
Mei. conf.
l. 2, c. 3, §. 3.*
Quod si tamen ea spes remo-
veat timorem Dei à corde
peccatoris, eumque animet
ad peccandum liberius; vide-
tur committi peccatum præ-
sumptionis: quia sperat sine
timore & amore Dei, ac seria
vitæ emendatione justifica-
tionem; sine quibus Spiritus
sanctus secundum ordinariam *b V. Laym.
l. c. n. 3.*
legem peccatores non justifi-
cat. *b*

Odium Dei, quo vult & *Contra*
optat Deo malè esse, ut si *charitatem*
optat Deum non esse, non ha- *Dei, &
Proxim.*
bere suam potentiam, &c. *c*
Grave odium proximi, quo *c Sanch. l. 7.
c. 3. Bor.
Reginal.
Laym. &c.*
eum averfatur eique vult ma-
lè esse, vi cuius renuit com-
munia dilectionis signa pro-
ximo exhibere, qualia sunt,
E 4 quæ

104 DE PECCAT. CONTRA
quæ Christianus Christiano,
concivis concivi, cognatus
cognato communiter exhi-
bere solet. Ut si omnes ob-
vios salutes, omnes cogna-

a Laym. l. 2. 2. 3. c. 4. & alii comm. tos domum invites solo ini-
mico excluso. *a* Omissio sa-
lutationis, aut consueti collo-
quii, post infamem acceptam
injuriam, excusabitur à mor-
tali, quia judicabitur id fieri
non ex odio, sed ex justo do-

b Mendoz. apud Dian. 2. 5. T. 11. R. 87. &c. lore, & ingenti animi acerbi-
tate. *b* Similiter timorati sæ-
culares, aut alii inter se maxi-
mè conjuncti, ut conjuges,
fratres, sorores, si ob levem
causam, aliis passim notam,
prædicta dilectionis signa
omittant: quia censebitur
non ex odio, sed ex levi qua-
dam passione; vel in signifi-
cationem accepti gravaminis
id fieri. *c* Idem est quando ex
circumstantiis colligitur fieri
in poenam justam, aut ob dif-
feren-

c Sa. Verb. eharitas

Azor. 3. p.

l. 12. c. 13.

Bon. & alii.

ferentiam conditionis & status, ut si nobilis non resalutet rusticum. *a* Nolle inimico *a Laym. l. c.* exhibere specialia signa dilectionis, ut ægrotum invisere, peregrinum hospitio suscipere, &c. Quando horum omis-
 sio est graviter scandalosa, aut per hæc sine tuo incommodo inimicum tibi & DEO reconciliare potes, aut si culpam is à te deprecetur, est exterior odii declaratio. *b* Ira, *b V. Laym. l. c.*
 quæ est appetitus vindictæ estque mortale contra charitatem, si ob injustam causam, gravem appetas vindictam; aut licet vindicta sit justa; eam tamen non appetas tanquam justam, sed ut satiati-
 vam animi tui malevoli. Excandescere in vultu, dum irasceris, corpore contremiscere, interius nimium exardescere, aut exterius per signa v. g. per inordinatum clamorem
 E s rem

rem iram nimis patefacere;
 ex genere suo sunt venialia;
 dummodo absint blasphemiae, maledictiones, scandala, aliaque huiusmodi, ex quibus per accidens fieri possunt mortalia, *a* Maledictio, seu imprecatio gravis mali, vulgò ein Fluch / si fiat serio & advertenter est mortale. Non est tamen necessè exprimere malum in confessione, quod optasti, quia solum aggravat; eo quod omnia comprehendantur sub una ratione mali. *b* Plerumque quia fit minus advertenter, nec serio est veniale. *c* Est tamen grave contra debitam reverentiam, si subditi superioribus, filii parentibus, et si animo non serio, ita deliberatè imprecantur praesertim in faciem, id est, ipsis audientibus. *d* Optare sibi vel alteri grave malum v. g. mortem,

a Less. ex
 D. Thom.

b 4, c. 4. d. 4.

b Cajet.

Bon. Trul.

b, l. c. 6. contra

Suar.

Palaum.

z, 6. d. 4. p. 4.

contrarium.

probabili-

ter docen-

tes.

c Bon. Noë.

Toll. Bald.

d, 25, n. 10.

d Bald, l. c.

tem, &c. ad vitandam gravem infirmitatem, vitam acerbam aliaq; gravia mala, non videtur esse illicitum. *a* Quisquis in adversitate optat se non esse natum, vel diem esse maledictum, quo natus est, vel conjugem v. g. primum vidit, &c. si non intendat maledicere homini; sed tantum creaturæ irrationali, v. g. diei, quæ mala ista protulit, est veniale. *b* Qui non tantum optat proximo malum; sed etiam efficaciter vult & desiderat illi malum inferre, debet in confessione explicare malum, quod vult, quia sicut ipsa mala contrariantur diverso juri proximi, ita hæc desiderans eadem jura diversa violat. adeoque diversam malitiam contrahit. *c* Invidia seu dolor de notabili bono proximi, prout illud falsò apprehenditur esse diminutivum

*a Dian. p. 50**t. 14. R. 92.**Sanch.**Sot. &c.**b Escob.**Marchant.**Mant. c. 30.**c Ita comm.**Theol.*

108 DE PECCAT. CONTRA

propriæ excellentiæ, aut cau-
 sam proprii mali, est mortale
 contra charitatem; quia hæc
 gaudet de bono proximi, illa
 de eodem dolet. *a* Qui dolet
 de alterius bono, quia ipse est
 indignus, aut quia tibi vel al-
 teri per hoc plurimum noci-
 turus est, ut si inimicus pro-
 moveatur ad officium, in quo
 tibi facilius possit nocere, aut
 ex eo, quod tibi desit tale bo-
 num, ita tamen, ut proximo
 illud faveas, non est invidia. *b*
 Gaudium de gravi malo pro-
 ximi. In confessione non est
 necesse exprimere malum, de
 quo gavissus es, uti nec bonum
 quod invides; quia in his acti-
 bus inefficacibus solum pec-
 catur contra charitatem ve-
 luti in genere, qua non debe-
 mus ullo modo velle malum
 proximo. *c* Scandalum, sive
 dictum aut factum (quo no-
 mine etiam omissio intelligi-
 tur)

*a Valent.**10. disp. 3.**q. 13 p. 2. &**alii comm.**cont. Tamb.**in Decal. 1.**c. 1. §. 3. ci-**tantem pro.**se Lorea.**b Laym. l. 2.**c. 3. c. 10.**c Tamb. in**meth. conf.**l. 2. c. 6, §. 2.*

tur minùs rectum, quo proximo præbetur occasio peccandi mortaliter. *a Laym. l. 2. t. 5. c. 13.* Quid directè intendit peccatum proximi ob suam aliquam commoditatem, aliumve finem, semper debet explicare peccatum; ad quod alterum induxit, quia non solum peccatur contra charitatem, sed etiam contra virtutem illi vitio oppositam, ad quod inducit; estque circumstantia speciem mutans. Eadem enim virtutis. v. g. Castitatis, quæ obligat me directè ad castitatem in mea persona servandam, indirectè me obligat, ne ex industria causa sim proximo, *b De Lugo de pæn. disp. 6. s. 4. Sanchez. Azor. &c.* ut contra castitatem graviter peccet. *b* Qui verò non intendit alterius peccatum, facit tamen aliquod malum, vel mali speciem habens, ex quo prævidear alium peccandi occasionem sumpturum, tantum.

II° DE PECCAT. CONTRA
tum peccat contra charitatem; non autem contra alias virtutes, quia hæ saltem graviter non obligant, ut vitia iis contraria in aliis impediamus. *a* Porro censetur dare scandalum, ejusque contrahere malitiam, qui suo dicto vel facto proximum conjicit in gravem difficultatem; & tentationem cui is difficulter resistet. Unde quando ipsi, coram quibus minùs rectè agis, vel loqueris, tam sunt probi, ut tuo exemplo parum illis noceas, aut tam faciles pronique ad peccatum, ut qui suo facto aut dicto illis occasionem obtulit, non censeatur illos moraliter induxisse ad peccatum, non committitur peccatum scandalum. *b* Invitatione, laude, consilio, adulatione, auxilio, &c. formaliter & efficaciter cooperari ad peccatum proximi; non solum

*a De Lugo
l. c. Tamb.
in meib,
contra
Vasq.
Sanch.
König.*

*b Sanch. 1.
mor. c. 6.
n. 6.*

VIRTUT. THEOLOGIC. III

solum est contra charitatem
proximi ; sed etiam contra
virtutem, cui tale peccatum
opponitur, ut patet ex iis quæ
supra dicta sunt de scandalo
directo. *a* Et si ex charitate
corripiendus est proximus
ob grave peccatum, ut emen-
detur ; hujus tamen omissio
in privatis hominibus aut nul-
la ferè, aut levis culpa est
quia ob timorem, verecun-
diam, pusillanimitatem, &c.
minùs ferè idonei videntur ad
corripiendum proximum. *b*
Superiores tamen, & Paren-
tes ex hoc capite possunt gra-
viter peccare ; quia non tan-
tum ex charitate, sed etiam
ex officio & justitia ad id te-
nentur. *c* Defectu eleemosy-
næ corporalis homines ple-
bei & vulgares vix peccabunt
mortaliter ; cum pauci sint,
qui habeant superflua naturæ
& humili statui suo ; in ex-
trema

a Vide su-
pra.

b Laym. ex
D. Thom. 1.
2, 1, 7, c, 7.

c Palass.
Trull. 1. 1.
o. 5. d. 13.
Et 15. Gre.

trema autem & gravi necessitate proximi, facile inveniantur, qui ex Christiana charitate subveniant. Omnes enim lege charitatis obligati sumus in jam dicta charitate succurrere proximo, cum aliquali etiam proprii status detrimento; saltem cum onere restituendi, quando proximus fiet ditior, ut probabiliter vult Vasq. &c. contra Suaretz. König. &c. *a*

*a V. Laym.
hic Valent.
Dian. &
alios.*

Contra
Charita-
tem sui.

Voluntarius neglectus salutis suæ spiritualis, imo & corporalis, si fiat sine causa, & cum gravi damno, v. g. mortis, vel gravis morbi. *b*

*b Trulèm b.
l. x. c. . . d. 1.*

Peccata
contra vir-
tutem re-
ligionis seu
cultus &
reverentiæ
Deo de-
bitæ.

Hæc peccata opponuntur tribus primis præceptis, suntque intrinsecè mortalia, & post ea, quæ committuntur contra virtutes Theologicas, fidem, spem, & charitatem, gravissima. Porro quædam peccata opponuntur virtuti reli-

religionis per excessum, non quod DEFUS nimirum coli possit, sed quod excedatur in modo & circumstantiis, dum vel exhibetur cultus, qui non debet, vel eo modo, quo non debet, vel illi, cui non debet exhiberi. Alia eidem religioni opponuntur, per defectum? dum Deo, rebusque Deo sacratis, non præstatur cultus ac reverentia, quæ præstari debet. *a*

a V. I. eff.

l. 2. de relig.

c. 36. & 34.

Superstitio, divinatio & Peccata
vana observantia, etsi in se sint *contra I.*
ferè peccata mortalia, com- *Præ-*
muniter tamen, & ut pluri- *ptum.*

mum, dummodo absit expli-
citum pactum cum dæmone,
sunt venialia; quia commu-
niter intervenit simplicitas, *b Sanch. 2.*
ignorantia non crassa, nec *mor. 38. n.*
certa fides adhibetur. *b* Quod *23. Cajet. A.*
si aliquando ad mortalia per- *mill. & alii.*
tingerent? non est tamen ne-
cesse in confessione explicare
mate-

DI4 DE PECCAT. CONTRA

materiam, in qua exercen-
tur, ut an sint per somnia,
aves, aquam, &c. Hæc enim

*a Sanch, l.
n. dec. 38.*

materialiter se habent in or-
dine ad confessionem. *a* Nisi

*b Tamb. in
meth. con-
fess, l. 2, §. 25.*

forte materia addat distinctam
specie malitiam v. g. contra
religionem, ut si rebus pro-
fanis misceas res sacras, &c. *b*

*c Sanch, l. 1.
c. 37, n. 21.
Azor. Ec.*

Mortalia quoque sunt idolo-
latria, etiam materialis, cum
quis sine interno affectu, ex
metu mortis, v. g. idolo aut
alteri creaturæ, cultum quasi

*d V. Less.
l. 2. c. 44.
d. 4.*

Deo exhibet. *c* Maleficium
seu vis nocendi aliis ex pacto
cum dæmone, magia, seu vis
patrândi mira, ope ejusdem
dæmonis. *d* Et hæc quidem

per excessum; per defectum
sunt sequentia mortalia: Ten-
tatio Dei formalis, quando
quis expresse dubitans de ali-
qua Dei perfectione, eam ex-
periri cupit, estque mortale
in quacunque etiam minima
mate-

materia, quæ in gravem Dei
 contemptum redundat. *a* In *a Sanch. l. 1.*
 confessione non necessario *c. 34. Suar.*
 exprimes illam perfectione
 nem, de qua dubitasti quia
 perfectiones divinæ in genere
 moris & in ordine ad confes-
 sionem non notabiliter diffe-
 runt. *b* Tentatio Dei inter-
 pretativa, quando dubitatio
 illa abest, plerumque est ve-
 niale, ob imperfectionem
 actus & inconsiderantiam
 vel parvitatem periculi, cui
 se temerè quis exponit; imo
 sæpe nullum, quando scilicet
 iusta causa subest, v. g. instin-
 ctus divinus, necessitas pia *c. 5. Thom.*
 utilitas. *c* Sacrilegium, seu in-
 digna tractatio rei sacræ, id *2. 2. q. 9.*
 est, rei cultui divino dicatæ; *Tol. Cajet.*
 sive sit persona, ut sacerdos,
 religiosus, aut alius votum ca-
 stitatis habens, diciturq; per-
 sonale, sive locus sacer, ut
 templum, diciturque locale;
 sive

116 DE PECCAT. CONTRA
five res alia sacra, ut Sacra-
menta, Altare, calix, aliaque
vasa & instrumenta sacra,
quæ immediatè serviunt mi-
nisterio sacro, & ferè conse-
crari aut benedici solent, di-
citurq; reale; quo etiam spe-
ctant jura & bona Ecclesiæ. *a*
Sacrilegium ex parvitate ma-
teriæ potest esse veniale. *b*
In confessione exprimi de-
bet species, & materia sacri-
legii, seu quale, & in qua ma-
teria sacrilegium commissum
sit, quia diversas sæpe malitias
habent, ut patet in percussio-
ne sacerdotis & fornicatione
cum eodem, similiter irreve-
rentia, quæ committitur con-
tra S. Eucharistiam est pecca-
tum diversi & altioris ordi-
nis, ut loquitur Suarez, quàm
sint sacrilegia, quibus aliæ res
sacræ inhonorantur. *c* Adde
quod quibusdam sacrilegiis
annexa sit censura seu pœna
Eccle-

a Less. l. e.
d. 2. & 3. &
alii com.

b Less. l. c.
duo 4.

c V. Laym.
l. 4. t. o.
c. 7. item.
Less. l. c.

Ecclesiastica: *a* Simonia, quæ *a* *Leff. l. c.*
 est voluntas emendi aut ven- *n. 21.*
 dendi pretio temporali ali-
 quid spirituale aut spirituali
 annexum; estque mentalis,
 si sistat in sola voluntate; rea- *b* *Leff. l. 2.*
 lis, si re ipsa emptio aut vendi- *c. 35. dub. 1.*
 tio compleatur. *b* In confes- *Seq.*
 sione exprimenda erit species *c* *V. Leff. l.*
 simoniæ propter annexas cen- *c. d. 24.*
 suras. *c* *Seq.*

Blasphemia, vulgò Gotts-
 Lästerung / quæ fit, si quis vel *Contra. 2.*
 verbo dicat, quæ ad Dei, vili *Præce-*
 pensionem tendunt, ut si ma- *ptum.*
 ledicat Deo, cùm tyrannum
 vocet; vel etiam sine voce
 per signa externa Deum in-
 honoret, ut si spuatur in cœlum,
 infrendat dentibus in Deum.
 Hæc si sola mente fiant, di- *d* *Ita'*
 citur blasphemia mentalis. *d* *comm. DD.*
 Plures excusantur à mortali *V. Laym.*
 ob inadvertentiam in subita *l. 2. t. c. 6.*
 commotione. *c* Non est ne- *e* *Leff. l. 2.*
 cesse explicare in confessio- *c. 45. n. 31.*
 ne,

118 DE PECCAT, CONTRA
 ne, sitne blasphemia contra
 Deum, B. Virg. vel Sanctum,
 quia probabiliter specie non
 differunt. *a* Qui dicit in ira
 nudè hæc verba: ò mors Dei,
 Sacramenta, Sanguis Chri-
 sti &c. Aliud est, si dicat, per-
 dat te mors Christi, &c. dum-
 modo absit scandalum, eæ-
 que circumstantiæ, quibus
 Dei vilipensio importatur,
 non est mortale. *b* Perjurium
 seu falsum juramentum, quan-
 do nimirum DEUS, qui est
 infallibilis veritas, in testem
 mendacii seu rei falsæ vo-
 catur; id enim est jurare,
 Deum in testem rei, quam
 loquor, vocare. *c* Unde non
 jurant, qui dicunt revera, cer-
 tè, profecto, quàm verè vivo,
 in veritate, tam verum est
 quam sol lucet &c. Aliisque
 hujusmodi formulis utuntur,
 in quibus expressè nec ex-
 plicitè relucet, ulia invocatio
 Dei

a *Diaz. p. 1.*
c. 7. R. 50.
Trull. &c.
contra
Suar.
Sanch.
Reginal. id
probabiliter
negantes.

b *Cajet. Ars.*
mill. Verb.
Blasph.
Sanch. 1.
mor, c. 32.

c *Less. l. 2.*
s. 24, d. 1.

Dei in testem. *a* In juramento promissorio, id est, quo quis cum juramento promittit, se hoc vel illud facturum, si id, quod taliter cum juramento promisit, deinde non impleat, dummodo rationaliter implere possit, peccat graviter. *b* Excusabit tamen à mortali, si res promissa sit exigua, *c* aut parum ex eo non serves, quod cum juramento promisisti, quia excusat parvitas materiæ. *d* Non teneberis implere juratam promissionem, si status rei promissæ notabiliter mutetur; ut quæ prius erat bona, postea fiat illicita vana, aut majoris boni impeditiva &c. *e* Quando Deus non solum vocatur ut testis; sed etiam ut vindex, si falsum loquar, v. g. puniat me Deus, nunquam hinc sanus surgam, conjugem & liberos hodie vivos non intuear,

a V. B^{us}
semb. l. 3.

tr. 3. in

Des. dub. 1.

b Est comm^{is}
DD.

c Laym. l. 5.
t. 5. c. 14.

Sanch. &c.

contra Ca-
jet. Val.
Tol. &c.

d Na^{us}
Suar.

Sanch.

Bon. d. 4.

q. 1. p. 14.

e Reginal^{is}
8. c. 56.

Tol. *Sanch.*

Laym. &c.

tuear, ni verum sit quod lo-
 quor, dicitur juramentum Im-
 precatorium; non est neces-
 se in confessione exprimere
 circumstantiam imprecatio-
 nis, quia communiter non
 solet procedere ex animo, *a*
 nec opus erit dicere an per
 Deum, Sanctos, aut aliam
 creaturam nobiliorem, in qua
 nimirum divina bonitas spe-
 cialiter elucet, juraveris; quia
 sunt ejusdem malitiæ. Com-
 muniter enim intentio juran-
 tis est, Deum, qui in Sanctis
 aliisque rebus relucet, addu-
 cere in testem. *b* Mortale
 quoque est, si quis juret (idem
 est, si voveat) nisi, ut fieri so-
 let, excusetur per inadver-
 tentiam aut inconsiderantiam
 se facturum rem mortaliter
 malam. *c* Violatio voti in ma-
 teria gravi, ad quam te gravi-
 ter obligasti, est mortalis. *d* In
 materia levi nemo obligatur
 sub

a *Suar.*
Val. con-
tra alios.

b *Less. l. 2.*
c. 40. d. 11.
n. 6. Suar.
Fag. Esc.

c *Less. l. 2.*
c. 4. 1. dub.
3. Bon. Esc.

d *Est*
comm. DD.
V. Laym.
l. 4. t. 4.
c. 3. Esc.

sub mortali. *a* Nec ita potest *a Laym. l. c.*
 se obligare; quia materia id *Nat. &c.*
 non permittit. Non enim cen-
 setur prudenter operari, qui
 intendit imponere obligatio-
 nem mortalem materiae inca- *b Dian. p. 3.*
 pacitatis obligationis. *b* Ita *t. s. Res. 24.*
 in confessione non necessa- *Sanch. con-*
 riò exprimes Deo, an Sancto *tra Fa-*
 voveris, quia dum Sanctis *gund. &c.*
 quidpiam vovemus, sensus est
 ea voveri Deo, in honorem *c Sanch.*
 simul Sanctorum. *c* Instruen- *l. 4. in de-*
 di sunt rudiores ad votum *cal. in n. 28.*
 nullo modo sufficere nudum
 propositum, licet fuerit fir-
 missimum; quia qui tantum
 proposuit, non tenetur sub
 peccato præstare; qui autem
 vovit, obligatur sub peccato, *d Laym. l. c.*
 & nisi præstet, agit contra fi- *Bon. &c.*
 dem DEO datam. *d*

Labor servilis per notabi- *Contra 3.*
 lem diei partem, nisi necessi- *Præce-*
 tas, aut alia justa causa excu- *ptum.*
 set, est mortalis. *e* Non est *e Est comm.*
 F grave *DD.*

grave laborare per unam horam, præsertim si labor non sit nimis servilis & fatigans corpus. *a* In operibus forensibus, ut sunt negotiationes publicæ, seu privatæ contractus emptionis, & locationis, &c. itemque in judicialibus, cujusmodi sunt actiones, quæ ad decisiones causarum, tam civilium, quàm criminalium, tam sæcularium quàm Ecclesiasticarum spectant, hoc quoque præcepto prohibitis, gravitas peccati non tam desumitur à longitudine temporis; quàm qualitate ipsius operis: ut si res magni momenti cum magna solennitate venderetur: licet brevi tempore id fieret. *b* Quæ omnia intellige, nisi à peccato necessitas, consuetudo, aut alia justa causa excuset. *c* Neglectus integri sacri, aut ejus notabilis partis, v. g. mediæ

b Palam.
2. 1. 1. 9.
d. 2. p. 1.
Escob. &c.

c V. Suarez.
Esc. Fill.
Laym. 1. 4.
2. 7. c. 4.
Esc.

mediæ vel tertiæ, est gravis: *a Est comm.*
 nisi quis aliundè excusetur. *a Laym. l.*
 A mortali extusabitur, qui *c. 23.*
 audit à principio Epistolæ, vel
 Evangelii usque ad finem, vel
 ab initio, usque ad commu-
 nionem utriusque speciei à
 Sacerdote factam: imò Laym.
 post Amalarium scribit du-
 riusculum sibi videri homi-
 nem, qui ab offertorio, usque
 ad finem, missam devotè au- *b V. Laym.*
 dit, mortalis damnare. *b A. l. c.*
 qua sententia parum discre-
 pant Suar. Rodriq. Dicast. Pa-
 laus, Azor, &c. qui docent
 non peccari ab eo graviter,
 qui veniens post Evangelium, *e V. Gobat.*
 permanet usque ad finem ulti- *c. 5. Cas. 4.*
 mi Evangelii. *c m. 135.*

Peccata quæ contra reli- *Contra 4.*
 qua præcepta committuntur, *Præce-*
 etiam ferè sunt mortalia: quia *ptum.*
 per hæc graviter ferè noce-
 tur vel juri, quod habet pro-
 F 2 ximus,

124 DE PECCAT. CONTRA
ximus, vel ejus personæ, vel
bonis ipsius.

Est mortale: Parentibus &
superioribus, quibus quis sub-
est, non præstare debitum
amorem, reverentiam, &
obedientiam; si notabilis ho-
rum defectus est in re gravi;
facilius ex horum defectu
graviter peccatum contra pa-
rentes, quam alios superio-
res. *a Est comm. V. Fill. 1. 28. d. 2. c. 1.* Parentes vicissim gra-
viter peccant, si in re gravi
negligant debitum amorem,
conservationem, & filiorum
educationem; sicuti & Do-
mini, alique superiores, si ne-
gligant in re gravi habere cu-
ram famulorum, & subdito-
rum suorum. Idem dicendum
est de conjugibus, si in amore
aliisque officiis sibi invicem
debitis notabiliterque defi-
ciant. *b Bon. disp. 16. q. 1. Fill.* Injuria, quæ à filio vel
à filia fit Parentibus, (quo no-
mine etiam avus & proavus
intel-

intelligitur) aut quæ à Paren-
tibus fit filio aut nepoti, aut
quæ à conjuge fit conjugui, vel
à fratre fit fratri, aut sorori, v.
g. percussio, occisio, contu-
melia, gravis detractio, fur-
tum, ex quo jam dicti depau-
perarentur, &c. Præter pro-
prium malitiam injustitiæ, ha-
bet aliam gravem malitiam
contra pietatem, seu morale
debitum, quod habemus erga
Parentes aliosque, nobis san-
guine & carne proximè jun-
ctos. Et quidem injuriæ istæ,
proximè junctis illatæ, cum
differant inter se specie ob di-
versum, quem sic conjuncti
ad se invicem habent, respec-
tum, necesse est exprimere
in confessione personam tibi
junctam, v. g. Patrem, fra-
trem, uxorem, cui injuriam
intulisti. Idem dicendum est
de odio, ex quo personis tibi
junctis prædicta mala optas:

nam præterquam, quod pecces contra charitatem omnibus debitam; insuper peccas contra pietatem; his personis singulariter debitam; eritque pariter in confessione exprimenda persona, ubi proximè juncta, cui ex odio tale malum optasti. *a* Alii probabiliter id negant, quia gradus consanguinitatis, sicut in peccato incestus secundum quosdam, de quo vide infra, ita nec hic videntur mutare speciem. *b* Alias personas tibi junctas, præter jam nominatas non est necesse exprimere, quia solum aggravant peccatum, quo tibi propinquiore sunt. *c*

a V. Tamb.
in meth.
conf. l. 2.
c. 5. §. 1.

b Dian. p.
30. t. 34. R.
16. citan.
pro se
Tamb.
suum sen-
sentiam re-
tractantem.

c Tamb. l. c.

Directa occisio sui, aut gravis mutilatio: quia est contra charitatem sui, & fit injuria Dei, qui est vitæ & membrorum Dominus. *d* Occisio proximi directa, ejusdem gra-

Contra 5.
Præcep-
tum,

d Fill. t. 29.
c. 4. q. 3. &c.
Iess. &c.

gra-

gravis mutilatio, percussio, a Thom.
si fiant privata auctoritate. a & doct.

Hæc tamen licet, si necessaria ^{com.}

sint ad propriæ vitæ defensionem.

b Aut bona magni momenti, quæ fur tibi abripit, si aliter recipere nequeas. Dian. ^{b S. Thom. 9. 64. Ec.}

Tann. & alii communiter. c c V. Dian.

Quia bona externa, si sint ^{p. 3. t. 4.}

magni momenti, sunt media ^{R. 17. Ec.}

ad sustentationem vitæ, & ^{alios plures contra}

conservationem honoris & ^{Accurs.}

status, unde defendi possunt ^{apud Nat. Ablu.}

cum dispendio vitæ alterius

sicut & vita ipsa: dummodo,

ut suppono, omnia fiant animo

te defendendi, & cum

moderamine inculpatæ tutelæ,

id est, non inferendo majus

damnum, nec utendo majori

vi, quam necessarium sit ^{d V. AA. cit.}

ad arcendum hostem. d Duel-

lum, quod communiter est

mortale, non licet acceptare, ^{e V. Sent. prohib. ab}

ne timiditatis notam incurras ^{Alexand.}

apud alios. e Malitiosa pro-

F 4 cura ^{V. l. n. 20}

128 DE PECCAT. CONTRA

curatio abortus in se vel alio, siue foetus sit animatus, quia est homicidium; siue non, quia tendit ad occisionem hominis, & est contra naturam generationis. *a* Homicidium, & gravis percussio, cum Sanguinis effusione in loco sacro, aut occisio, vel percussio Sacerdotis, Clerici, &c. præter gravem injuriam habent malitiam sacrilegii contrareligionem; dum indignè tractatur locus, & persona sacra. *b* Rixæ, si modum non excedant, uti & leviores pugnæ, venialia sunt. *c* Ordine devolvimur ad eam malitiam, quæ ob insignem sui sceditatem, ac turpitudinem, ejusmodi est, ut non modo à Sacerdotibus, sed neque à sæcularibus nominari debeat. Juxta illud Apostoli: Fornicatio autem, & omnis immunditia nec nominetur in vobis,

a Less. l. 2.
c. 9. d. 10.

b Fagund.
præcep.
Eccl. c. 4.
aliquæ
passim.

c Busemb.
l. 5. de pecc.
c. 3. d. 2.

vobis, sicut decet Sanctos. *a Ad Eph. 1.*
 Quia tamen hujus materiæ
 notitia, ob dirigendas con-
 scientias, & ferendum pru-
 dens judicium, de peccatis à
 poenitente luxurioso com-
 missis, Confessariis est neces-
 saria: hinc Sacerdotes pec-
 cata luxuriæ lecturi, aut in
 sacro tribunali audituri, cor-
 de puro, & casto, Deumque
 timentes id faciant, magisque
 ardeant amore JESU Cruci-
 fixi; quam ut in sui ipsorum
 perniciem cæco & stulto affe-
 ctu ferantur in foeda morta-
 lium corpora. De quibus
 rectè Propheta Job: Putre-
 dini dixi, Pater meus es: ma- *b Job. 13.*
 ter mea & soror mea vermi-
 bus. *b* O te mortalium infide-
 lissimum! qui, ex amore pu-
 tredinis & vermium, te æter-
 num aliquando damnatum
 invenies. Quibus obsecro
 lachrymis deplorabis hanc
 F s tuam

130 DE PECCAT. CONTRA
tuam infelicitatem ; amore
tam foedi corporis æternis te
ignibus & flammis addictum ?
Corpus humanum non in-
congruè comparabis fimeto ;
per hyemem nive tecto , à
fimeto si nix diffluat , quid re-
stat , nisi foetor , putredo , ver-
mis ; ab homine , si species
vultus recedat , si in morbo ,
aut morte , candor faciei , ad-
instar nivis , diffluat , quid cor-
pore humano foedius , horri-
bilius , aut detestabilius esse
potest ? & tamen hujus amo-
re , ô stulte ! te ipsum ibis per-
ditum . Ea igitur mentis pu-
ritate , eo fine & intentione ,
eaque cautela hasce materias
& lege , & in sacro tribunali
forsan occurrentes audi , ut
aliorum saluti consulas , tuæ
verò minimè noceas .

Contra 6.
& 9. Præ-
ceptum.

Est mortale solo animo &
mente velle copulam forni-
cariam , aut alium quemcun-
que

que actum venereum, quæ voluntas dicitur desiderium rei turpis. Item est mortale, etsi non intendat rem turpem opere implere, si quis deliberatè sibi complaceat in re turpi cogitata, v. g. in copula fornicaria; quæ complacentia dicitur delectatio morosa; quia per illam animus quodammodo moratur, & non-nihil quiescit in re turpi, ad quam tamen consummandam procedere non intendit. In quovis desiderio rei graviter illicitæ, imò & gaudio de graviter mala, debet in confessione exprimi objectum, quod desiderasti, & conditio personæ, circa quam desiderium & gaudium versabatur: ut desideravi copulam cum moniali, aut de ea cum tali habita gavissus sum, desideravi occidere Patrem, gavissus sum intulisse grave damnum

fratri, &c. quia hi actus ab ob-
 jecto, & non raro à conditio-
 ne personæ accipiunt diver-
 sas specie malitias, nam si quis
 desiderat copulam cum mo-
 niali, conjugata, consangu-
 nea, &c. præter malitiam for-
 nicationis, habent insuper hi
 actus malitiam sacrilegii, ad-
 ulterii, incestus, &c. *a* In sola
 delectatione morosa sufficit
 exprimere objectum cogita-
 tum, non addendo personas,
 v. g. cogitasti copulam cum
 moniali aut conjugata, &c. Et
 in ea cogitata delectatus es,
 non necessariò exprimes cir-
 cumstantiam monialis; quia
 animus sistens in sola illa de-
 lectione non intendit vio-
 lare jus speciale personæ sa-
 cræ, aut conjugatæ, &c. quod
 si tamen delectaretur de co-
 pula cum moniali aut conju-
 gata, &c. formaliter ut talis
 est, quòd raro fit, jam utique
 condi-

a V. Tamb.
in meth.
conf. l. 2.
6. 7. §. 1.
est com.
certa,

conditio personæ exprimen- *a Tamb. l. 3.*
 da erit. *a* Quod dictum est *Vasq. Pa-*
 de delectatione, idem dicen- *laus aliquo*
 dum de aspectu turpi, si non *non pauci.*
 progrediaris ad desideria tur-
 pia: quia tota hæc delectatio
 videtur interius & sola mente
 consummari, sine intentione
 violandi jus speciale certæ *b Tamb. l. 1.*
 personæ, v. g. monialis, &c. *contra alios.*
b si diversas personas affectu
 venereo tangeres, est per-
 sonæ conditio exprimenda;
 quia oscula, amplexus, tactus, *a V. AA.*
 imò & aspectus, *c* si fiant *mox estans.*
 ob delectationem veneream, *des.*
 (aliud est si officii, aut moris
 patrii, honesti amoris, aut
 benevolentiae augendæ causa
 fiant) sunt ejusdem speciei
 cum actibus luxuriæ perfe-
 ctis & consummatis; ad hos *d Less. l. 4.*
 enim natura sua tendunt. *d* *c. 3. d. 13.*
 Turpiloquia si proferantur *Sanch. l. 30.*
 cum desiderio eorum, quæ *c. 2.*
 quis loquitur, debet explicari
 F 7 obje-

134 DE PECCAT. CONTRA
objectum, &c. ut supra di-
ctum est. Si in iis nudè dele-
ctetur sine desiderio, expli-
cabit quidem objectum, at
non necessariò conditionem
personæ, ut supra dictum est
de delectatione. *a* Quia in
utroque eadem ferè videtur
esse ratio: cum & hic tota de-
lectatio sola mente videatur
consummari. Si nudè dele-
ctatur de ipsa turpium narra-
tione, vanum aliquod solatium in ea quærendo, non est
mortale: modo absit pericu-
lum scandali. *b* Omnes actus
luxuriosi perfecti & consum-
mati; sive sunt naturales, id
est, qui non repugnant natu-
ræ, sive innaturales, id est, qui
fiunt contra ordinem & exi-
gentiam naturæ, ut si non fer-
vetur vas debitum, &c. sunt
peccata mortalia. *c* Luxuriæ
naturalis species sunt forni-
catio seu copula fornicaria.
Con-

*a Tamb.
l. 6. s. 2.*

*b Fil. 1. 10.
c. 10. q. 3.
Sanch. Eccl.*

*c Ita Theol.
comm.*

Confessarius peccans cum filia sua spirituali, quantum ad hanc præcisè circumstantiam filiationis spiritualis (abstrahendo à voto castitatis, quo obligatur Sacerdos) solum fornicatur; nisi sollicitatio ad peccatum esset facta in confessione, id enim superadderet malitiam sacrilegii contra debitam Sacramento reverentiam. *a* Quamvis alii propter vinculum spirituale inter confessarium & poenitentem hujusmodi copulam velint esse sacrilegium. *b* Impotens, seu frigidus, si peccet cum aliqua, debet id explicare; quia præter malitiam fornicationis, adest malitia contra naturam; nam inutiliter suum, & foemineum semen à talibus provocatur. *c* Qui incipit, & non absolvit copulam, debet id explicare, quia est fornicario in affectu, & simul pollutio.

*a Tamb.**Fill. 10. 2.**2. 30. c. 5.**aliique.**b Sanch.**lect. disp.**21. n. 12.**Hom. bon.**c alii.**c Sanch.**l. 9. de matr.**l. 19. n. 8.*

a Sanch. l. c. n. 7. Tamb. in meth. l. 2. c. 17. §. 4. lutio. *a* Qui carnaliter, aut alio quocunque modo peccat, non est necesse explicare, quod se exposuerit periculo peccandi, ingrediendo v. g. domum pueliæ, &c. ac deindè peccaverit, quando enim hæc duo concurrunt, exponere se periculo peccandi, & simul ipsum peccatum; nec inter ea tanta mora intercedit, quanta necessaria est, ad distinguendum unum ab altero, censetur moraliter unum esse peccatum. *b* Idem est, quando sollicitatio ad peccatum concurrit simul cum ipso peccato, nec intervenit spatium necessarium ad distinguendum unum ab altero, eo, quod alter, quem sollicitas ad peccatum, ex se fit paratus ad illud committendum, probabiliter non est necesse exprimere, ac fuisse primum, qui alterum ad peccatum

*b De Lugo
disp. 16. de
pœnit. sect.
11. n. 321,*

catum induxisti; eadem enim a Jo. Sanch. in select.
 est malitia, licet non tam gra- d. 1. n. 24.
 vis, quando non invitans de Lug. l. 6.
 peccas cum alio. *a* Quia sive S. 4. contra
 invites, sive non, adhuc Th. Suar.
 participas cum altero in suo Bon. &c.
 peccato, & es causa coope- qui putant,
 rans ad illius spiritualem rui- committit
 nam; unde hujusmodi indu- peccatum
 ctio conjuncta cum ipso pec- scandali in
 cato, videtur solum circum- confessione
 stantia aggravans peccatum; exprimen-
 quia, ut loquitur Dian. revera dum,
 non datur scandalum, nec est
 propria & mortalis inductio
 ad peccatum, cum voluntas
 ex se & sua sponte sit deposita
 & parata ad peccandum. Pro-
 babilius tamen semper mihi
 visum est, committi simul
 peccatum contra charitatem
 proximi, adeoque hanc in-
 ductionem esse circumstan-
 tiam speciem mutantem; quia
 etiam in hoc casu videtur in-
 vitans sua invitatione verè
 coope-

cooperari ad peccatum alterius; si enim tu non invitasses fortè nec ipse peccasset. Quod si quis sollicitavit, sed deinde non est processum ad opus, vel certè multò post, debet etiam secundum priorè sententiam id explicare, utpotè peccatum sollicitationis, distinctum ab ipso opere pravo. Sacrilegium, in quo præter peccatum contra castitatem, ob circumstantiam personæ sacræ, DEO per votum castitatis consecratæ, committitur aliud peccatum contra religionem & reverentiam rebus sacris debitam. *a* In hoc peccato non est necesse exprimere, an semel vel pluries castitatem voveris: nec an votum fuerit simplex, an solemne, sunt enim circumstantiæ aggravantes. Nam sive idem votum sæpius repetatur, sive non,

*a Ita comm.
AA.*

non, semper manet eadem substantia voti, & par ejusdem obligatio. Erit tamen aliquantò gravior voti violatio, si idem sæpius repetiveris, & de novo confirmaveris. Similiter solemnitas voti nihil specie diversum superaddit voto; nam utrumque, solemne & simplex, virtutem religionis æquè respicit. Quod autem per votum solemne persona vovens magis facretur, fiatque dignior in Ecclesia Dei, non infert differentiam specificam. *a Sanch. l. 7. de matr. d. 2. n. 27. Tamb. l. 1. §. 5. 6.* Qui habens votum castitatis, alium inducit ad turpiter peccandum, ex Tamb. & Sanch. probabiliter non tenetur explicare suum votum; quia propriam suamque castitatem vovit, non alienam; adeoque hoc votum non videtur se extendere, nisi ad ipsum voventem; ne ipse in sua

sua persona turpiter peccet. Est quoque sacrilegium, quando in loco sacro habetur illicita copula aut voluntaria

a Vasq. t. 1. in p. 1. 6.

98. c. 1. n. 6.

Pont. Ec.

contra

Suar. Bon.

Ec. qui vo-

lunt pollui

locum sa-

crum per

pollut. Ec

Copulam

occultam,

b Less. l. 4.

c. 21. d. 10. Ec

alis comm.

pollutio, quæ sit notoria; per notoriam enim pollutionem & copulam inhonoratur & polluitur locus sacer. *a*

Adulterium, est copula fornicaria cum personâ conjugatâ. Habet duplicem malitiam contra castitatem, & contra justitiam; solus enim

vir vi contractus matrimonialis habet potestatem in corpus foeminæ, & econtra. Unde per adulterium grave jus

conjugis violatur. *b* Et licet adulterantis conjux consentiat in copulam cum alio,

adeoque cedat suo juri, nihilominus admittitur adulterium, quia fit gravis injuria statui matrimoniali sicut fit

statui Clericali, si Clericus consentiens permittat se in-

dignè

dignè tractari. *a* Quod si uter- *a Less. l. c.*
 que est conjugatus, id expri-
 mendum est in confessione,
 quia committuntur duæ inju-
 riæ in utrumque conjugem.
 Idem est, si duæ personæ Deo
 sacræ peccent simul, quia
 admittuntur duæ violationes *b Fill. t. 29.*
 personæ sacræ. *b* Fœmina *c. 4. Less. l. c.*
 adulterans gravius etiam pec-
 cat, propter graviora in-
 commoda, v. g. propter da-
 mnum veri hæredis, prolis in-
 certitudine, &c. Quibus ta-
 men malis ipse etiam adulter
 cooperatur. *c* Incestus seu *c Less. l. c.*
 copula fornicaria cum con-
 sanguinea vel affine, aut cum
 conjunctis conjunctione spi-
 rituali vel legali, aut ex mo-
 tivo publicæ honestatis & de-
 centiæ, habet præter ma-
 litiam fornicationis, aliam *d Tamb. in*
 contra reverentiam conjun- *meth l. 2.*
 ctis debitam. *d* Non est ne- *c. 7. s. 3. &*
 cesse exprimere speciem in- *alii commo.*
 cestus,

a Dian. p. 1. cestus, *a* Excipe incestum,
s. 7. Ref. 31. seu copulam illicitam cum
Mart. à S. conjunctis conjunctione spi-
Joseph, & rituali; hic enim explican-
ali. dus est, quia est contra reve-
 rentiam debitam personis in-
 tuitu Sacramenti conjunctis;
b Sanch. adeoque committitur irreve-
l. 7. de mat. rentia contra Sacramentum, *b*
cl. 5. n. 9. imò nec dicendus gradus con-
 sanguinitatis, hos tamen,
 ut rectè notat de Lugo, in
 Confessione securiùs expri-
e De Lugo mes, *c* (vide quæ de gradibus
d. 15. n. 317. prohibitis superiùs dicta sunt,
 dum ageremus, de impedi-
 mento cognationis, affinita-
 tis & publicæ honestatis) un-
 de si incestum cum conjuncta
 spiritualiter excipias, sufficit
 dicere: habui copulam cum
 persona mihi in gradu probi-
 bito conjuncta: quia in his
 omnibus est una specie de-
 formitas, nimirum contra re-
 verentiam conjunctis debi-
 tam;

tam; sive enim conjunctio
 oriatur ex ipsa natura, ut
 consanguinitas in primo gra-
 du, & secundum quosdam
 etiam in secundo, sive ex *a V. Tamb.*
 præcepto Ecclesiæ, ut in cæ- *l. c. Fill. & c.*
 teris, nihil exinde specie di- *contra*
 versum infertur. *a* Videtur *Escob. de*
 nihilominus primus gradus in *Lugo l. c.*
 Confessione necessariò ex- *& alios*
 plicandus, ob insignem & *contrarium*
 morali judicio notabiliter di- *probabiliter*
 versam in hoc incestu defor- *docentes.*
 mitatem, imò hujusmodi spe-
 cificam deformitatem. De
 Lugo. l. c. cum aliis contra
 alios etiam agnoscit in ipsis
 personis in primo gradu sibi
 conjunctis, undè secundum
 hos auctores in confessione
 explicandum erit; sitne in-
 cestus habitus cum matre, fi-
 lia, aut sorore. Quia tamen, ut
 rectè notat Gobat. perrarò
 admittitur incestus in primo
 gradu & admissi in aliis gra-
 dibus

a V. Gobat.
in Theol.
exp. tract.
2. Cas. 17.
n. 543.

b V. Less.
l. 2. c. 10. d.
1. & 2. &c.

c Less. l. 4.
c. 3. d. 9. &
alii comm.

dibus probabiliter specie non differunt; regulariter non est necessè, ut à confitente incestum scisciteris, quoto gradu sit commissus. *a* Stuprum est copula cum Virgine, ipsa repugnante. Habet præter malitiam fornicationis malitiam gravis injuriæ, unde est explicanda in Confessione, teneturque stuprator Virgini satisfacere pro injuria. *b* Raptus est, cum persona quæcunque, sive Mas, sive Fœmina, nupta aut innupta, libidinis causa, cum violentia abducitur. Fit injuria vel abductæ, vel illis, quorum potestati subest; estque explicanda in Confessione. *c*

De peccatis luxuriæ contra naturam, quæ fiunt modis repugnantibus institutioni, & ordini naturæ. Hæc peccata moraliter, & prudenti hominum æstimatione, specie, id est,

est, valdè notabiliter differunt *a Less. l. c.*
inter se suntque sequentia: *a d. 19. n. 90.*

Pollutio, cum absque copula *Fill. &c.*

voluntariè procuratur fluxus

feminis, sive id foras effunda-

tur, ut in maribus, sive intus

diffluat in matricem, ut in

foeminis. Habet præter pro-

priam malitiam, sæpè aliam *b Fill. T. 37.*

conjunctam, ut adulterii, in-

cestus, &c. *b* Nimirum, cum *c, 8.*

quis desiderat congressum

cum persona conjugata, &c.

Foeminis rarissimè propo-

nenda est quæstio de habita *c Gohat. in*

pollutione, quia vel rarò iis *c Theol. exp.*

evenit, vel non advertunt. *t. 7. Cas. 17.*

Pollutio, quæ fit inter partes *n. 545.*

alieni corporis, v. g. inter bra-

chia, &c. cum id ordinariè

procedat ex affectu ad per-

sonam, seu concubitus cum *d V. Tamb.*

illa, est explicanda in Confes- *in met. conf.*

sione: quia non est mera pol- *l. 2. c. 7. §. 10.*

lutio, sed copula inchoata.

Non sunt autem necessariò

G expri-

exprimendæ partes corporis intra quas facta est pollutio, (nisi fortè fuerit affectus par-

a *Tamb. l. c.*
Fill. t. 30.
c. 8.

ticularis ad partes præposteras ob sodomiam.) *a* Nam viri concubitus cum foemina in

b *V. Bon.*
de mat.
q. 4. p. 11.

parte præpostera, est sodomia imperfecta. *b* Concubi-

tus autem seu commixtio in-

ter duos inares, seu duas foeminas cum seminatione intra partem præposteram seu in-

c *V. Dian.*
p. 2. T. 7.
R. 17.

naturalem est sodomia perfecta. *c* Utraque est explican-

da in Confessione; nam prior seu imperfecta procedit cum

affectu ad partem innatura-

lem, posterior simul ex affe-

ctu ad indebitum sexum. Un-

de nonnulli probabiliter con-

stituunt sodomiam perfectam in concubitu duorum unius

sexus facto ex affectu ad in-

d *V. Tamb.*
l. c.

debitum sexum; siue semina-

tio fiat intra, siue extra par-

tem innaturalem. *d* Ambæ possunt

possunt habere alias malitias adjunctas v. g. incestus, &c. *a Fill. l. c.*
 Hujus autem tam abominandi sceleris enormis gravitas *Escob. & aliz.*
 inde sat patet; quod huic vitio in S. Literis non uno loco statuatur poena mortis; quin Deus ipse hoc scelus, igne sulphureo in Pentapolim coelitus immisso, persecutus fuerit. Vide Lessium hic de gravitate hujus sceleris fusè tractantem. Bestialitas, gravissimum inter peccata contra naturam, est congressus cum bestia, seu alia re vivente, quæ non est ejusdem speciei cum homine, v. g. cum dæmone. Non est necesse explicare, cujus speciei aut sexus fuerit bestia, quia non parit differentiam in genere moris, & in ordine ad confessionem. Concubitus cum dæmone, formam hominis assumente, superaddit novam malitiam

contra religionem ; habetur enim commercium cum Deo & omnium nostrum capitali inimico. Exprimendum quoque est, an dæmon fuerit sub forma fœminæ, viri, conjugatæ, monialis, &c. Quia præter bestialitatem additur affectus ad talem. *z*

a V. Bon.

de mat. 7. 4.

p. 10. Fill.

&c.

Contra 7.

& 10. Præceptum.

Concupiscere seu desiderare rem proximi modis licitis v. g. per emptionem, liberalem donationem &c. non est peccatum ; at modis illicitis velle rem alienam, erit mortale contra justitiam ; si materia sit notabilis, aut licet in se sit parva, magnum tamen inde damnum proximo affertur. Furtum, est occulta & injusta rei alienæ ablatio, domino prudenter & rationabiliter invito. Si apertè & cum violentia res aliena rapiatur, dicitur rapina, peccatum specie distinctum à furto ; quia præ-

præter malitiam furti superad-
 dit vim & contumeliam con-
 tra dominum rei. Furtum licet
 sit minimum inter ea peccata,
 quæ contra proximum com-
 mittuntur, est tamen mortale;
 si quantitas sit notabilis: aut si
 materia quidem sit parva; at
 grave damnum inde proximo
 afferatur, v. g. Si Sartori acum
 auferas, quam unicam habet,
 nec alium habere potest, quâ
 se alat. *a DD. comm. V. Less. l. 2. c. 12. d. 8.* Erit etiam grave con-
 tra charitatem, etsi non contra
 iustitiam, si noveris, ex abla-
 tione rei parvæ, domino secu-
 turam magnam molestiam; v.
 g. quia valdè ad eam afficieba-
 tur, nec similis comparari pot-
 est; nisi tamen sit nullius pror-
 sus momenti. *b V. Bon. d. 2. q. 8. p. 1.* Quantum au-
 tem materiæ requiratur, ut
 furtum sit mortale, de eo va-
 riæ sunt sententiæ; cum id
 non ex valore rei ablatae,
 sed ex circumstantiis etiam

150 DE PECCAT. CONTRA
personæ, cui damnum infer-
tur, æstimari debeat. Com-
munior tamen est, fore mor-
tale, si valdè diviti, imò etiam
Regi, unus aut alter aureus
auferatur, si mediocriter di-
viti medius imperialis, si me-
chanico quadrans imperialis,
si pauperi schillingus. *a* Plus
etiam requiritur ad notabi-
lem quantitatem in rebus,
quæ ultro proveniunt & sunt
valdè expositæ, ut fructus ad
viam publicam: item plus si
à diversis, aut etiam ab uno,
diversis vicibus, parva & plu-
ra ex occasione furripiantur. *b* Quod si autem hoc fie-
ret ex intentione paulatim di-
tescendi, & grave damnum
inferendi, peccabit hac inten-
tione mortaliter; & licet exe-
cutio singulorum furtorum
in se sit parva; prout tamen
substat tali intentioni, est
continuata executio peccati
mor-

a Ita nune
ferè pleri-
que A.A.

b V. Less.
l. c. 12, d. 8.

mortalis, *a* Erit quoque mor- *a Less. l. 2.*
 tale, si per parva furta paula- *c. 12. d. 7.*
 tim perveniens ad notabilem *Sanch. l. 9.*
 quantitatem, eam ultrò deti- *c. 21. Ec.*
 neas, *b* Plus denique requiri- *b V. Cajet.*
 tur ad mortale in furtis filio- *verb. fur-*
 rum, uxoris, domesticorum, *tum Less.*
 aut amicorum, quia in his ple- *Ec.*
 rumque Dominus aut non est
 rationabiliter invitus, aut fal-
 tem minùs invitus, ut ab his,
 quam aliis auferatur. In con-
 tractibus gravitas injuriæ, ex
 quantitate damni, quod pro-
 ximo infertur, æstimanda est.
 Ita iniquum est pro re, quam
 proximo dedisti mutuam, ab
 eodem petere aliquid ultra
 sortem, id est, ultra rem ipsam;
 quam dedisti mutuam, cum
 enim per contractum mutui,
 mutuans totum rei dominium
 in mutuarium, id est, in eum,
 qui rem accipit mutuam,
 transferat, non potest ex re
 jam non amplius sua facere
 G 4 lucrum,

152 DE PECCAT. CONTRA

a Ben. d. 3. q. 3. p. 3. de lucrum, quin committat usu-
Lug. & c. ram. *a* Aliud est in contractu
 consensus, qui licitus est. *b*

b Laym. l. 3. r. 4 c. 18. Mol. & com. Est mortalis injuria contra
 jus, quod quivis habet in fa-
 mam & honorem suum, gra-
 viter lædere famam & hono-
 rem proximi, sive id fiat in
 judicio, sive extra; ut detra-
 hendo, convitiando, susurrando,
 temerè judicando, &c.

Contra 8.
 præce-
 ptum,

Detractio est peccatum gra-
 vius furto, quia lædit famam
 proximi, quæ est majus bo-
 num, quam opes. Potest esse
 venialis ex parvitate materiæ,
 damni secuti, indeliberatio-
 nis, &c. differt à contumelia
 specie, quia contumelia lædit
 honorem proximi, fitque in-
 star rapinæ apertè, & cum
 violentia? At detractio oc-
 cultè, instar furti, famam læ-
 dendo. Utraque in confessio-
 ne specialiter est explicanda. *c*
 Materia tamen contumeliæ

*c Conve-
 niunt DD.*

aut

aut detractioⁿis non neces-
 sariò explicabitur ; quia est a V. AA.
 circumstantia aggravans. *a sup. cit. ti-
 tul. de pec-*
 Quod si verbum contumelio-
 sum dicatur, non animo inju-
 riandi, seu corrigendi, humi-
 liandi, aliave justa de causa, v.
 g. Parens filio, superior sub-
 dito, &c. non erit peccatum :
 dummodo in modo non ex-
 cedatur. *b V. Bald.
 d. 34. n. 16.*
 Contumelia erit
 venialis, si sit parva, aut fiat si-
 ne intentione proximum in-
 honorandi, modo non sequa-
 tur notabilis læsio honoris. Et
 sic excusantur à mortali pue-
 ri, mulieres, & infimæ sortis
 homines, convitiis se oneran-
 tes ; quia cum illis fides non
 habeatur, non læditur gravi-
 ter honor proximi. *c V. Bon.
 l. 3. q. 2. p. 3.*
 Sicut detractor famam, sic convi-
 tiator tenetur restituere ho-
 norem, v. g. per honorificam
 salutationem, petitionem ve-
 niæ, &c. *d De Lugo.
 d. 15. n. 13.*
 Susurratio in con-
 fessio.

154 DE PECCAT. CONTRA
fessione speciatim est expli-
canda, quia, præter lationem
famæ, superaddit seminatio-
nem discordiarum, quæ est
malitia contra charitatem;
teneturque susurro pacem &
concordiam, quam intertur-
bavit, reparare & restituere. *a*
Temerè judicat, aut suspica-
tur, qui, ex nulla aut valdè
levi causa de proximo malum
judicat, vel suspicatur; nam
ex sufficientibus signis & in-
diciis judicare, suspicari; aut
de ejus probitate dubitare,
non est peccatum; quia non
fit injuria, qui sufficientia præ-
bet indicia de se malè judican-
di, aut suspicandi. Temera-
rium judicium, si cum plena
advertentia fiat de gravi malo
proximi, est mortale contra
justitiam; quia infertur gravis
injuria proximo, cum apud
omnes habeat jus ad bonum
nomen & famam. *b* Non erit
mor-

*a De Lug.
de jure &
just. t. 1. d.
33, c. 3, Sc.*

*b Laym. l. 3.
T. 3. c. 2.
Fall. Less.*

mortale, si saltem indicia ha-
 beat probabilia. *a* In confes-
 sione non est opus explicare
 speciem mali, quod de altero
 judicasti, quia hæc mala in ge-
 nere moris non mutant spe-
 ciem, cum omnia uni justitiæ
 commutativæ in specie infima
 opponantur. *b* Idem est de
 suspitione & dubitatione te-
 meraria, quæ in se sunt venia-
 lia, præsertim si procedant ex
 errore intellectus, apprehen-
 dentis se habere indicia suffi-
 cientia. *c* At si quis ex male-
 volentia & malo affectu per-
 sistat in suspitione gravi aut
 positiva dubitatione sine cau-
 sa, erit mortale; quia reputa-
 tur gravis injuria. *d*

a V. *Tan.* 1.
 2. d. 4. q. 3.
 d. 2.

b V. *Escob.*
Ex. 10. c. 4.
n. 36.

c *Laym. ex*
S. Thom.
Mol. Less.
Esc. contra
alios, qui
putant esse
mortalia.

d *Less. Fil.*
Esc.

Est mortale, horum unum
 deliberatè & scienter trans-
 gredi, nisi necessitas, parvitas
 materiæ, bona fides, qua quis
 verè putat se esse excusatum,
 dispensatio impotentia &c.

Contra s.
præcepta
Ecclesiæ.

a DD. com. excuset. *a* Non satisfit præ-
b V. Sent. cepto annuæ confessionis, &
prohib. ab. communionis, si hæc fiant sa-
Alex. VII. crilegè. *b* Ad jejunium omnes
n. 4. & ab obligantur, qui expleverunt
Innoc. XI, annum 21. Nisi fortè ex alio
n. 55. capite excusentur. Ab eodem
c Nav, communiter sunt liberi sexa-
Sanch. de genarii. *c* Et quidem proba-
mat. 10, 2. biliter, si annum ætatis 60. in-
l. 7, dif. 32. choarunt. *d* Quia ob vires
n. 17. S. paulatim deficientes. egent
Dian. multiplicato alimento. In
Trull. con- confessione explicandum,
tra Escob. quoties in die jejunii aut ab-
Laym. Tan- stinentiæ comederis carnes;
ner. & alio- quia singulæ comestiones
qui limi- sunt peccata mortalia; nisi
sant, nisi evidenter
evidenter constet eos
posse jeju- nare sine
damno,
d Dian. p. 1,
1, 14. R. 8. pauxillum carnis prægustet. *e*
Sanch. Item an in die jejunii præter
Trull, & unicam de die comestionem,
alii. alteram in quantitate notabili
e Bon 1. 2. admiseris, hac enim peccabis
d, ult. q. 1. graviter. *f* Excusaberis ob
p. 2. Escob.
Sanch,
f AA. cit. par-

parvitatem materiæ, si ex cibis die jejunii licitis unam vel duas uncias comedas; *a Turr. Dian. p. 3. 1. 3. R. 11.* nisi fortè sæpius eadem die parum sumas; quia materiæ illæ parvæ coalescunt in magnam. *b b V. Sent. prohib. ab Alexand. VII. n. 29.* Si post secundam comestionem iterum iterumque notabile quid comedas, non peccabis; quia fracto jam semel jejunio nil obstat, quò minus sæpius quid comedas, dummodo leges temperantiæ non transgrediaris. *c Collatio vespertina est licita ex consuetudine: in ea licet comedere tantum, quanta circiter est quarta pars coenæ integræ, seu ordinariæ refectiois, idque in cibis levioribus, ut fructibus, &c. Et pro more refectiois ut in hisce portibus, in modico butyro & caseo ob fructuum inopiam. d Apud recentiores nunc ferè recepta est opinio, collationem*

a V. Tamb. ad 8. circiter uncias pertinge-
in Dec. l. 4. re posse. a In confessione

c. 5. §. 3.

Fagund.

Dian.

Sanct. &c.

non sufficit dicere, peccavi
contra præceptum Ecclesiæ;
sed dicendum est, contra
quod peccasti: quia non tan-
tum committitur peccatum
inobedientiæ, sed etiam pec-
catum contra virtutem, ex
cujus motivo Ecclesia hoc
vel illud opus præcipit. Ita
sacrum die festo, abstinencia
à labore, præcipitur ex mo-
tivo religionis: jejunium &
abstinencia à carnibus ex mo-
tivo temperantiæ &c. Adeo-
que qui prius negligendo sa-
crum, transgreditur, peccat
contra religionem; qui au-
tem posterius, contra tempe-
rantiam. b

b Lag. diss.

16. de pæn.

q. 1. §. 2.

De ira, invidia, luxuria
jam supra dictum est, hic de
reliquis Superbia perfecta,
qua quis ita excellere appe-
tit, ut Deo, & superioribus
sub-

subijci nolit, est mortalis ex
 genere suo; at imperfecta,
 qua quis, non renuens illis
 subesse, quibus debet, in suo
 tantum affectu se magnificat,
 & plus justo effert, est venia-
 lis, modo absit notabilis Dei,
 vel proximi contemptus, aut
 in gravi proximi despectu,
 seu humiliatione complacen-
 tia. *a* Vanam laudem & glo- *a Cajet. V.*
 riam appetere, aut quærere *superb.*
 etiam ex rebus sacris, ut con-
 cione, sunt per se venialia. *b* *bsylv. Nav.*
 Jactantia, qua quis se jactat *e. 27. Ec.*
 vel laudat, de re mortaliter *contra An-*
 mala, est mortalis, quia ap-
 probatio operis eandem ha-
 bet cum illo speciem. Non
 tenetur in Confessione ex-
 primere rem, de qua gloria-
 tur, sive eam admiserit, sive
 non; quia utrobique assumi-
 tur offensa Dei ut medium ad
 captandam gloriam nisi for-
 tè intermiscetur desiderium,
 vel

a V. supra dicta sit. de peccat. n. 5. vel delectatio aut complacentia de eadem re mala. *n.*

b V. Ba. semb. l. 5. de pecc. c. 3. &c. Avaritia & prodigalitas, in se sunt peccata venialia, per accidens possunt esse mortalia: ut si nimia prodigalitate fiat impotens ad solvenda debita, aut ex nimio appetitu pecuniæ, rerumque temporalium ea negligas, ad quæ graviter obligaris. *b* Gula, quæ est inordinatus appetitus cibi & potus, est in se venialis. *c* Potest per accidens esse mortalis; ut si cum advertentia graviter noceas valetudini, aut bibas solius voluptatis causa ad plenam ebrietatem, id est, ad plenam usus rationis privationem. Qui excessus in se est mortalis: quia gravis censetur deformitas magnumque malum, abiectionis usu, quo nihil in homine præstantius, ad brutorum stoliditatem voluptatis gra-

gratia ultrò se abjicere. Privare autem se per potum usurationis, non ob voluptatem, sed recuperandam, v. g. sanitatem, si in raro aliquo casu, ex præscripto prudentis Deumq; timentis Medici necessarium omninò medium censeatur, non videtur illicitum. Neque etiam absurdum judicat recta ratio, non quidem ex proprio, suæque gulæ blandienti, sed alieno prudentis probique medici iudicio, ad breve tempus usurationis destitui: ut recuperata sanitate munera rationis melius præstentur. Prout etiam dormientibus contingit, & iis qui ex præscripto medici potus soporiferos, sive somnum causantes hauriunt. *a Laym. l. 3. §. 4. Sylv. Cajet. &c.* Qui potest discernere inter bonum & malum, meminit dictorum vel factorum, licet phantasia nonnihil sit turbata, lin-

lingua titubet, sequatur vomitus, pedes vacillent, nondum est plenè ebrius; adeoque nec mortalis, venialis tamen culpæ reus; quia nondum est privatus pleno rationis usu. *a* Multi excusantur à mortali, quia non præident ebrietatem, & prudenter judicant se plus posse. Desinent hoc judicare, si contrariam de se experientiam habeant. *b* Accidia, prout passim accipitur pro languore & animi remissione in operibus pietatis ac virtutis, ob laborem illis adjunctum, est venialis. Nisi fortè ex hujusmodi languore omittatur opus præceptum sub mortali. *c* Unde evagari in precibus, etiam voluntariè, non est nisi veniale. *d* Evagatio tamen voluntaria, quando est notabilis, & attentio requiritur, ad implendum præceptum obligans sub mortali

v. g.

a V. Laym.
l. c.

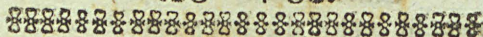
b Idem, l. c.
Busemb. l. 5.
de peccat.
c. 3. d. 3.

c V. Laym.
l. 2. t. 3. c. 9.

d V. D.
Thom. q. 35
Tol. l. 8.
Cajet.
Nav. &c.

v. g. in recitandis horis audienda, aut celebranda Missa, ex communi DD. sententia non excusabitur à mortali; contra Nav. Sylv. Kön. Tamb. &c. qui nullam attentionem internam requirunt; sed tantum externam, quæ in eo consistit, ne quis exterius quidquam agat aut faciat, quod simul cum attentione interna stare non possit, v. g. ne quis fabuletur, scribat, pingat, &c. hujusmodi enim actiones cum attentione interna sunt incompatibiles, licet animo in- *a V. Less. l. 2.*
 terca voluntariè distraharis. *Ac. 37. d. 11.*
 Rectè tamen notat Tamb. voluntaria Sacerdotis evagationem sub Canone Missæ, præsertim circa consecrationem, videri gravem, ob periculum erroris, & gravem irreverentiam. *b V. Tamb. de exped. sacrif. l. 2. c. 8.*
 Denique si quis non tam intendat orare, quam pio exercitio, recitando precum verba, se occupare, non peccabit; etiam si sponte alia cogitet, & sæpè orationem interpellat, *c V. Less. l. c. &c.*

Sequuntur.

Sequuntur

PROPOSITIONES

Sive

SENTENTIÆ

à

Summis Pontificibus

ALEXANDRO VII.

INNOCENTIO XI.

ALEXANDRO VIII.

URBANO

ET

CLEMENTE XI.

damnatae & prohibita.

DECRETA

Sanctiss. in Christo Patris ac D.
N. D. ALEXANDRI PAPÆ VII.
In Congregationibus Generalibus
Sanctæ Romanæ & Universalis In-
quisitionis habitis, Feria V. Die 24.
Septemb. 1665.

In Congregatione Generali Sanctæ Romanæ & Universalis Inquisitionis, habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis, coram sanctiss. D. N. D. Alexandro divina Providentia Papa VII. ab Eminentissimis ac Reverendissimis DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana adversus hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus, à sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

SANCTISSIMUS D. N. audivit non sine magno animi sui mœrore, complures opiniones Christianæ disciplinæ relaxativas, & animarum perniciem inferentes, partim antiquitas iterum suscitari, partim noviter prodire; & summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam indies magis excreescere, per quam in rebus ad conscientiam pertinentibus modus opinandi irrepsit alienus omnino ab Evangelica simplicitate, sanctorumque Patrum doctrina, & quem, si pro recta regula fideles in praxi sequerentur ingens ereptura esset Christianæ vitæ

vitæ corruptela. Quare, ullo unquam tempore viam salutis, quam suprema Veritas DELIS, cujus verba in æternum permanent, arctam esse definivit, in animarum perniciem dilatari, seu verius perverti contingeret, idem sanctissimus D. N. ut oves sibi creditas ab ejusmodi spatioſa, lataque per quam itur ad perditionem, via, pro Pastorali ſollicitudine in rectam ſemitam evocaret, earundem opinionum examen pluribus in ſacra Theologia Magiſtris, & deinde Eminentiffimis & Reverendiſſimis DD. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquiſitoribus ſeriò commiſit. Qui tantum negotium ſtrenuè aggreſſi eique ſedulo incumbentes, & maturè diſcuſſis uſque ad hanc diem infra ſcriptis propoſitionibus, ſuper unaquaque ipſarum ſua ſuffragia ſanctitati ſuæ ſigillatim expoſuerunt.

1. Homo nullo unquam vitæ ſuæ tempore tenetur elicere actum fidei, ſpei, & charitatis ex vi præceptorum divinatorum ad eas virtutes pertinentium.

2. Vir equeſtris ad duellum provocatus,

catus, potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurtat.

3. Sententia asserens, Bullam Cœnæ solum prohibere absolutionem hæresis & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentinæ, in qua de occultis criminibus sermo est, Anno 1629. 28. Julii in Consistorio sacre Congregationis Eminent. Cardinalium, visa & tolerata est.

4. Prælati Regulares possunt in foro conscientiæ absolvere quoscunque sæculares ab hæresi occulta, & ab excommunicatione propter eam incurta.

5. Quamvis evidenter tibi constet Petrum esse hæreticum, non teneris denunciare, si probari non possis.

6. Confessarius, qui in Sacramentali Confessione tribuit poenitenti chartam postea legendam, in qua ad Venerem incitat, non censetur sollicitasse in Confessione, ac proinde non est denuntiandus.

7. Modus, evadendi obligationem denuntiandæ sollicitationis est: Si sollicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest

potest ipsum absolvere absque onere denuntiandi.

8. Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licitè accipere applicando petenti partem etiam specialissimam fructus, ipsemet celebranti correspondentem, idque post Decretum Urbani VIII.

9. Post Decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, aliâ parte stipendii sibi retentâ.

10. Non est contra justitiam pro pluribus sacrificiis stipendium accipere, & sacrificium unum offerre; neque etiam est contra fidelitatem etiam si promittam, promissione etiam juramento firmata danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.

11. Peccata in Confessione omissa, seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam, non tenemur in sequenti Confessione exprimere.

12. Medicantes possunt absolvere a casibus Episcopis reservatis, non obten-

obtentâ ad id Episcoporum facultate.

13. Satisfacit præcepto annuæ Confessionis, qui confitetur Regulari, Episcopo præsenrato, sed ab eo injustè reprobato.

14. Qui facit Confessionem voluntariè nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ.

15. Poenitens propriâ auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius poenitentiam adimpleat.

16. Qui beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem, non approbatum ab Ordinario.

17. Est licitum Religioso vel Clerico, calumniatorem gravia crimina de se vel de sua Religione spargere minantem occidere, quando alius modus defendendi non suppetit: uti suppetere non videtur, si calumniator sit paratus vel ipsi Religioso, vel ejus Religioni publicè & coram gravissimis viris prædicta impingere, nisi occidatur.

18. Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam Judicem,

H

à quo

à quo iniqua certo imminet sententia, aliâ viâ non potest innocens damnâam evitare.

19. Non peccat maritus occidens propria auctoritate uxorem in adultério deprehensam.

20. Restitutio à Pio V. imposita beneficiatis non recitantibus, non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam Judicia, eo quod sit poena.

21. Habens Capellaniâ collativam aut quodvis aliud beneficium Ecclesiasticum, si studio literarum vacet, satisfacit suæ obligationi, si officium per alium recitet.

22. Non est contra justitiâ, beneficia non conferre gratis, quia collator conferens illa beneficia Ecclesiastica pecunia interveniente, non exigit illam pro collatione beneficii, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.

23. Frangens jejunium Ecclesiæ ad quod tenetur, non peccat mortaliter; nisi ex contemptu vel inobedientia hoc faciat, puta quia non vult se subicere præcepto.

24. Mol-

24. Mollities, sodomia & bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infimæ; ideoque sufficit dicere in Confessione se procurasse pollutionem.

25. Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit confessionis præcepto, dicens, commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam.

26. Quando litigantes habent pro se opiniones æquè probabiles, potest Judex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius præ alio.

27. Si liber sit alicujus junioris & moderni, debet opinio censi probabilis, dum non constet, rejectam esse à Sede Apostolica, tanquam improbabilem.

28. Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat legem à Principe promulgatam.

Quibus peractis, dum similium propositionum examini cura, & studium impenderetur, interea idem Sanctissimus re maturè consideratâ statuit & decrevit, prædictas propositiones & unamquamque ipsarum, ut minimum

tanquam scandalosas esse damnandas, & prohibendas, sicut eas damnat ac prohibet: ita ut quicumque illas aut conjunctim aut divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam disputativè publice aut privatim tractaverit, nisi forsitan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacunque etiam dignitate fulgente, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

Insuper districtè in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione divini Judicii prohibet omnibus Christi fidelibus cujuscunque conditionis, dignitatis ac status, etiam speciali & specialissimâ notâ dignis, nè prædictas opiniones aut aliquam ipsarum ad praxin deducant.

*Joannes Lupus, Sanctæ Romanæ &
Universalis Inquisitionis Not. &c.*

Loco † Sigilli,

*Anno à Nativitate D. N. JESU
CHRISTI millesimo sexcentesimo
sexto.*

*Sexagesimo quinto, Indictione tertia,
die verò 2. mensis Octobr. Pontifica-
tus autem sanctiss. in Christo Patris,
D. N. D. Alexandri divinâ providen-
tiâ Papæ VII. anno undecimo, supra-
dictum Decretum affixum, & publi-
catum fuit ad valvas Basilicæ Prin-
cipis Apostolorum, Cancellaria Aposto-
lica, ac in acie Campi Floræ, ac in
aliis locis solitis, & consuetis Urbis,
per me Carolum Melanum, ejusdem
sanctiss. D. N. Papæ & sanctissimæ In-
quisitionis Cursorem.*

FERIA QUINTA.

Die decima octava Martii,

Anno 1666.

*In Congregatione Generalis sanctæ
Romane & universalis Inquisitio-
nis, habita in Palatio Apostolico
Montis Quirinalis coram sanctiss.
D. N. D. Alexandro divina Pro-
videntia Papæ VII. ac Eminentis-
simis & Reverendissimis DD. S.*

H 3

R. E.

R. E. Cardinalibus, in tota Republica Christiana adversus hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus, à sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

SANCTISSIMUS D. N. post latum decretum die xxiv. Septemb. proxime elapsi, quo viginti octo Propositiones damnatæ fuerunt; examinatis sedulo & accuratè usq; ad hanc diem infrascriptis, quadragesimum quintum numerum implentibus, per plures in sacra Theologia Magistros, ac per Eminèntissimos & Reverendissimos DD. Cardinales adversus hæreticam pravitatem Generales Inquisitores, eorum suffragia sigillatim super unaquaque ipsarum audivit,

Propositio 29. In die Jejunii qui sæpius modicum quid comedit, etsi notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit jejunium.

30. Omnes officiales qui in Republica corporaliter laborant, sunt excusati ab obligatione jejunii, nec debent se certi-

certificare, an labor sit compatibilis cum jejunio.

31. Excusabuntur absolutè à præcepto jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcunque iter agant, etiam si iter necessarium non sit, & etiam si iter unius diei conficiant.

32. Non est evidens, quod consuetudo non comedendi ova & lacticia in Quadragesima obliget.

33. Restitutio fructuum ob omissionem horarum suppleri potest per quasunque eleëmofynas quas antea beneficiarius de fructu sui beneficii fecerit.

34. In die Palmarum recitans officium Paschale, satisfacit præcepto.

35. Unico officio potest quis satisfacere duplici præcepto pro die præsentis, crastino.

36. Regulares possunt in foro conscientiae uti privilegiis suis, quæ sunt expresse revocata per Concilium Trid.

37. Indulgentiæ concessæ regularibus, & revocatæ à Paulo V. hodie sunt revalidatæ.

38. Mandatum Tridentini factum

sacerdoti, sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali, confitendi quamprimum, est consilium; non præceptum.

39. Illa particula *quamprimum* intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.

40. Est probabilis opinio, quæ dicit, esse tantum veniale, osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem quæ ex osculo oritur, secluso periculo consensûs ulterioris, & pollutionis.

41. Non est obligandus concubinari-
us ad ejiciendam concubinam, si hæc
nimis utilis esset ad oblectamentum con-
cubinarij, vulgò *regale*, dum deficien-
tē illâ, nimis ægrè ageret vitam, & aliæ
epulæ tædio magno concubinarium af-
ficerent, & alia famula nimis difficile in-
veniretur.

42. Licitum est mutanti aliquid ultra
sortem exigere, si se obliget ad non
repetendam sortem usque ad certum
tempus.

43. Annum legatum pro anima reli-
ctum, non durat plus quàm per decem
annos.

44. Quo-

44. Quoad forum conscientiae, reo correcto, ejusque contumacia cessant censurae.

45. Libri prohibiti, donec expurgentur, possunt retineri, usque dum adhibita diligentia corrigantur.

Quibus maturè pensatis, idem Sanctissimus statuit ac decrevit praedictas propositiones, & unamquamque ipsarum, ut minimum, tanquam scandalosas esse damnandas & prohibendas sicut eas damnat, ac prohibet; ita ut quicumque illas, aut conjunctim aut divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam disputativè, publicè aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem, à qua non possit (praeterquam in articulo mortis) ab alio quacunque etiam dignitate fulgente, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

Insuper districtè in virtute sanctae obedientiae, & subinterminatione divini Judicii prohibet omnibus Christi fidelibus, cujuscunque conditionis, digni-

tatis, ac status etiam speciali, & specialissimâ notâ, dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad præxin deducant.

Joannes Lupus, Sanctæ Romanæ & Universalis Inquisitionis Notar.

Loco † Sigilli.

Anno à Nativitate D. N. JESU Christi milles. sexcent. sexag. sexto. Indictione quarta, die verò 23. mensis Martii, Pontificatus autem Sanctiss. in Christo Patris D. N. D. Alexandri, divinâ providentiâ Papæ VII. anno undecimo; supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ ac in aliis locis solitis, & consuetis urbis per me Carolum Melanum, ejusdem Sanctiss. D. N. Papæ & sanctissimæ Inquisitionis Curlorem.

FERIA

FERIA QUINTA.

Die 11. Martii Anno 1679.

*In Generali Congregatione S. Romana
& Universalis Inquisitionis habi-
ta in Palatio Apostolico Vaticano
coram sanctissimo D. N. D. Inno-
centio divino Providentia Papa
XI. ac Eminentissimis & Reve-
rendissimis Dominis S. R. E. Car-
dinalibus, in tota Republica Chri-
stiana contra hereticam pravita-
tem Generalibus Inquisitoribus à
sancta Sede Apostolica specialiter
deputatis.*

SANCTISSIMUS D. INNOC. PAPA XI. præ-
dictus, ovium sibi à Deo creditarum sa-
luti sedulo incumbens, & salubre opus in
segregandis noxiis doctrinarum pascuis
ab innoxiiis à felle recondito, Alexan-
dro VII. Prædecessore suo inchoatum
prosequi volens, plurimas propositio-
nes partim ex diversis, vel libris, vel the-
sibus seu scriptis excepta, & partim no-
viter adinventas Theologorum plurium

examine & deinde Eminentissimis, & Reverendissimis Dominis Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus subjecit. Quibus propositionibus sedulò & accuratè sæpius discussis, eorundem Eminentissimorum Cardinalium & Theologorum votis per sanctitatem suam auditis, idem sanctissimus D. N. re postea maturè consideratâ statuit & decrevit nunc sequentes propositiones, & unamquamque ipsarum, sicut jacent, ut minimum tanquam scandalosas, & in praxi perniciosas, esse damnandas & prohibendas, sicuti eas damnat & prohibet. Non intendens tamen Sanctitas sua per hoc Decretum alias propositiones in ipso non expressas, & Sanctitati suæ quomodolibet & ex quacunque parte exhibitas, vel exhibendas ullatenus approbare.

I. Non est illicitum in sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relictâ tutiore, nisi id vetet, lex conventio aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc
senten-

sententia probabili tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.

2. Probabiliter existimo, Judicem posse judicare juxta opinionem etiam minus probabilem.

3. Generatim dum probabilitate, sive intrinsecâ, sive extrinsecâ quantumvis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeatur, confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus.

4. Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens, ductus opinione minus probabili.

5. An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei semel tamen in vita eliceret, condemnare non audemus.

6. Probabile est, ne singulis quidem rigorosè quinquenniis per se obligare præceptum charitatis erga Deum.

7. Tunc solum obligat quando tene-mur justificari, & non habemus aliam viam, quâ justificari possimus.

8. Comedere, ac bibere usque ad facietatem ob solam voluptatem non est peccatum, modò non obsit valetudini,

quia licite potest appetitus naturalis suis actibus frui.

9. Opus conjugii ob solam voluptatem exercitum omni penitus caret culpa ac defectu veniali.

10. Non tenemur proximum diligere actu interno, & formali.

11. Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos.

12. Vix in sæcularibus invenies etiam in Regibus superfluum statui. Et ita vix aliquis tenetur ad eleemosynam quando tenetur tantum ex superfluo statui.

13. Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicujus tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare; non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum.

14. Licitum est absoluto desiderio cupere mortem patris, non quidem ut malum Patris, sed ut bonum cupientis; quia nimirum ei obventura est pinguis hæreditas.

15. Licitum est filio gaudere de patricidio parentis à se in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hæreditate consecutas.

16. Fides non censetur cadere sub præceptum speciale & secundum se.

17. Satis est actum fidei semel in vita elicere.

18. Si à potestate publica quis interrogetur, fidem ingenuè confiteri, ut Deo & fidei gloriosum consulo: tacere, ut peccaminosum per se non damno.

19. Voluntas non potest efficere, ut assensus fidei in se ipso sit magis firmus, quàm mereatur pondus rationum ad assensum impellentium.

20. Hinc potest quis prudenter repudiare assensum, quem habebat supernaturalem.

21. Assensus fidei supernaturalis, & utilis ad salutem stat cum notitia solum probabili revelationis; imò cum formidine, quâ quis formidet, ne non sit locutus Deus.

22. Nonnisi fides unius Dei necessaria

ria videtur necessitate medii, non autem explicita Remuneratoris.

23. Fides latè dicta ex testimonio Creaturarum; similive motivo ad justificationem sufficit.

24. Vocare Deum in testem mendacii levis, non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.

25. Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi, siue res sit levis, siue gravis.

26. Si quis, vel solus, vel coram aliis, siue interrogatus, siue propria sponte, siue recreationis causa siue quocunque alio fine juret, se non fecisse aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra se aliquid aliud quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, revera non mentitur, nec est perjurus.

27. Causa justa utendi his amphibologiis est, quoties id necessarium aut utile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis
occul-

occultatio censeatur tunc expediens & studiosa.

28. Qui mediante commendatione, vel munere ad Magistratum, vel officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali præstare iuramentum, quod de mandato Regis à similibus solet exigi, non habito respectu vel ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.

29. Urgens metus gravis, est causa iusta, Sacramentorum administrationem simulandi.

30. Fas est viro honorato occidere inuasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter hæc ignominia vitari nequit; idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel fuste percutiat, & post impactam alapam, vel ictum fustis fugiat.

31. Regulariter occidere possum furem, pro conservatione unius aurei.

32. Non solum licitum est defendere defectione occisiva quæ actu possidemus. sed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus.

33. Licitum est tam hæredi, quam legatario contra injustè impediētem, ne vel hæreditas adeatur vel legata solvantur, se taliter defendere, sicut jus habenti in Cathedram, vel præbendam contra eorum possessionem injustè impediētem.

34. Licet procurare abortum ante animationem foetus, ne puella deprehensa gravida occidatur aut infametur.

35. Videtur probabile omnem foetum, quamdiu in utero est, carere anima rationali, & tunc primum incipere eandem habere, cum paritur, ac consequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi.

36. Permissum est furari non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi.

37. Famuli & famulae domesticæ possunt occultè heris suis surripere ad compensandam operam suam quam majorem judicant salario, quod recipiunt.

38. Non tenetur quis sub poena peccati mortalis restituere quod ablatum est

est per pauca furta, quantumcunque sit magna summa totalis.

39. Qui alium movet, aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenerur, ad restitutionem istius damni illati.

40. Contractus Mohatra licitus est, etiam respectu ejusdem personæ, cum contractu retrovenditionis præviè inito cum intentione lucri.

41. Cum numerata pecunia pretiosior sit numeranda, & nullus sit, qui non majoris faciat pecuniam præsentem, quam futuram, potest creditor aliquid ultra sortem à mutuatario exigere, & eo titulo ab usura excusari.

42. Usura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur, tanquam ex benevolentia, & gratitudine debitum, sed solum si exigatur tanquam ex justitia debitum.

43. Quidni nonnisi veniale sit, detrahentis, auctoritatem magnam sibi noxiam falso crimine elidere.

44. Probabile est non peccare mortaliter, qui imponit falsum crimen alicui,

cui, ut suam justitiam & honorem defendat. Et si hoc non sit probabile, vix ulla erit opinio probabilis in Theologia.

45. Dare temporale pro spirituali non est simonia, quando temporale non datur tanquam pretium, sed duntaxat tanquam motivum conferendi, vel efficiendi spirituale, vel etiam quando temporale sit solum gratuita compensatio pro spirituali aut econtra.

46. Et id quoque locum habet etiam si temporale sit principale motivum dandi spirituale; imò etiam si sit finis ipsius rei spiritualis, sic ut illud pluris æstimetur, quàm res spiritualis.

47. Cum dixit Concilium Trid. eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui, nisi quos digniores & Ecclesiæ magis utiles, ipsi judicaverint ad Ecclesias promovent. Concilium, vel primo videtur per hos digniores non aliud significare velle, nisi dignitatem eligendorum sumpto comparativo propositivo; vel secundo locutione minus propria ponit digniores, ut excludat indignos,

dignos, non verò dignos: vel tandem loquitur, quando fit concursus.

48. Tam clarum videtur, fornicationem secundum se nullam involvere malitiam, & solum esse malam, quia interdicta, ut contrarium omnino rationi dissonum videatur.

49. Mollities jure naturæ prohibita non est. Unde si Deus eam non interdixisset, sæpe esset bona, & aliquando obligatoria sub mortali.

50. Copula cum conjugata, consentiente marito non est adulterium; adeoque sufficit in confessione dicere, se esse fornicatum.

51. Famulus, qui submissis humeris scienter adjuvat herum suum ascendere per fenestras ad stuprandum virginem & multoties eidem subservit deferendo scalam, aperiendo januam, aut quid simul cooperando, non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti, puta, ne à domino male tractetur, ne torvis oculis aspiciatur, ne domo expellatur.

52. Præceptum servandi festa non obli-

obligat sub mortali, seposito, si absit contemptus.

53. Satisfacit præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro, qui duas ejus partes, imò quatuor simul à diversis celebrantibus audit.

54. Qui non potest recitare matutinum, & laudes, potest autem reliquas horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad se minorem.

55. Præcepto Communionis annuæ satisficit per sacrilegam Domini manducationem.

56. Frequens Confessio & Communio, etiam in his, qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis.

57. Probabile est, sufficere attritionem naturalem, modo honestam.

58. Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.

59. Licet sacramentaliter absolvere dimidiatè tantum in confessos ratione magni concursus pœnitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis aut indulgentiæ.

60. Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, Naturæ aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere, & proponere emendationem.

61. Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest & non vult omittere, quin imò directè, & ex proposito quærit, aut ei se ingerit.

62. Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit.

63. Licitum est quærerere directè occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro vel proximi.

64. Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia mysteriorum fidei, & etiamsi per negligentiam, etiam culpabilem nesciat mysterium sanctissimæ Trinitatis, & incarnationis Domini nostri Jesu Christi.

Sufficit illa mysteria semel credere,
Qui-

Quicumque autem cuius conditionis, status, & dignitatis illas, vel illarum aliquam conjunctim, vel divisim defenderit, vel ediderit, vel de iis disputativè publicè aut privatim tractaverit vel prædicaverit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem latæ sententiæ, à qua non possit præterquam in articulo mortis) ab alio quacunque etiam dignitate fulgente, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice absolvi.

Insuper districtè in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione divini Judicii prohibet omnibus Christi fidelibus, cujuscunque conditionis, dignitatis & status, etiam speciali & specialissimâ notâ dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxin deducant.

Tandem ut ab injuriosis contentionibus Doctores, seu Scholastici, aut alii quicumque imposterum se abstineant, & ut paci, & charitati consulatur, idem Sanctissimus in virtute sanctæ obedientiæ eis præcipit, ut tam in libris impressis
mendis

mentis ac manuscriptis, quàm in The-
sibus, Disputationibus, ac Prædicationi-
bus caveant ab omni censura & nota,
nec non à quibuscunque convitiis con-
tra eas propositiones, quæ adhuc inter
Catholicos hinc inde controvertuntur,
donec à S. Sede recognitæ super iisdem
propositionibus iudicium proferatur.

*Franciscus Richardus, sanctæ Ro-
mæ & universalis Inquisitionis
Notarius.*

DECRETUM.

FERIA QUINTA

Die vigesima quarta Augusti 1690.

*In Congregatione Generali Sanctæ Ro-
mæ & Universalis Inquisitionis,
habita in Palatio Apostolico Mon-
tis Quirinalis, coram sanctiss. D.
N. D. Alexandro divina Providen-
tia Papa VIII. ab Eminentissimis
ac Reverendissimis DD. S. R. E.
Cardinalibus in tota Republica*
I Chri-

*Christiana adversus hæreticam
pravitatem Generalibus Inquisito-
ribus, à sancta Sede Apostolica
specialiter deputatis.*

SANCTISSIMUS D. N. ALEXANDER
Papa VIII. non sine magno animi sui
mœrore audivit, duas Theses seu Pro-
positiones, unam denuò. & in mayo-
rem fidelium perniciem suscitari, alte-
ram de novo erumpere; Et cum sui Pa-
storali Officii munus sit: Oves sibi cre-
ditas à noxiis pascuis avertere, & ad sa-
lutaria semper dirigere, dictarum The-
sium, sive Propositionum examen plu-
ribus in sacra Theologia Magistris &
deinde Eminentissimis & Reverendissi-
mis DD. Cardinalibus contra Hæreti-
cam pravitatem Generalibus Inquisito-
ribus sedulò commisit, qui pluries re-
maturè discussa infra scriptis Thesisibus,
seu Propositionibus super unaquaque
ipsarum sua suffragia Sanctitati suæ sin-
gulatim exposuerunt.

1. Bonitas objectiva consistit in con-
venientia objecti cum natura rationali.

For:

Formalis verò in conformitate actus cum regula morum. Ad hoc sufficit, ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretativè. **HUNC HOMO NON TENETUR AMARE NEQUE IN PRINCIPIO, NEQUE IN DECURSU VITÆ SUE MORALIS.**

2. Peccatum Philosophicum, seu morale est actus humanus disconveniēns naturæ rationali & rectæ rationi, Theologicum verò & mortale est transgressio libera divinæ legis. Philosophicum quantumvis grave in illo, qui Deum, vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei neque æternâ poenâ dignum.

Quibus peractis Sanctissimus omnibus plenè, & maturè consideratis, primam Thesin, seu Propositionem declaravit hæreticam, & utilitatem damnam, & prohibendam esse, sicut damnat, & prohibet sub Censuris, & poenis contra Hæreticos & eorum fautores jure expressis; Secundam Thesin, seu

Propositionem declaravit scandalosam, temerariam, piarum aurium offensivam, & erroneam, & uti talem damnandam, & prohibendam esse, sicuti damnat, & prohibet, ita ut quicumque illam docuerit, defenderit, ediderit, aut de ea etiam disputaverit publicè, seu privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacunque etiam dignitate fulgente, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice absolvi. Insuper districtè in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub interminatione divini Judicii prohibet omnibus Christi fidelibus cujuscunque Conditionis, Dignitatis, ac Status, etiam speciali, & specialissimâ nota dignis, ne prædictam Thesin, seu Propositionem ad praxin deducant.

Loco † Sigilli.

*Alexander Speronus, S. Romanæ
& Universalis Inquisitionis
Notar.*

Die

*Die 24. Augusti 1690. supradictum
Decretum affixum, & publicatum
fuit ad valvas basilicæ Principis Apo-
stolorum, Palatii S. Officii, in acie
Campi Flora, ac aliis locis solitis, &
consuetis Urbis per me Franciscum
Perinum, SS. D. N. Papa & sanctiss.
Inquisit. Cursorem.*

**DECRETUM.
FERIA QUINTA.**

Die octava Decembris 1690.

*In Congregatione Generali Sanctæ Ro-
manæ & Universalis Inquisitionis,
habita in Palatio Apostolico Mon-
tis Quirinalis coram sanctissimo
D. N. D. Alexandro, Divina Pro-
videntia Papa VIII. ac Eminen-
tissimis & Reverendissimis DD. S.
R. E. Cardinalibus in tota Repub-
lica Christiana contra hæreticam
pravitatem Generalibus Inquisi-
toribus, à Sancta Sede Apostolica
specialiter deputatis.*

Sanctissimus D. N. ALEXANDER
 divinâ providentiâ Papa VIII. præ-
 dictus : Pro pastoralî cura Ovium à
 Christo Domino sibi commissâ de ea-
 rum salute sollicitus, ut in offenso gradu
 perrectas semitas possint incedere, &
 pascua nimium perniciofa in pravis do-
 ctrinis exhibita vitare, unius supra tri-
 ginta Propositionum examen pluribus
 in sacra Theologia Magistris, & deinde
 Eminentissimis, ac Reverendissimis DD.
 Cardinalibus contra hæreticam pravita-
 tem Generalibus Inquisitoribus commi-
 sit, qui tantum negotium diligenter ag-
 gressi, eique sedulò, ac pluries incum-
 bentes, super unaquaque ipsarum sua
 suffragia Sanctitati suæ singulatim detur-
 lerunt.

*Propositiones autem sunt infra-
 scriptæ videlicet :*

1. **I**N statu naturæ lapsæ ad peccatum
 mortale, & demeritum sufficit illa
 libertas, qua voluntarium, ac liberum
 fuit in causa sua, peccato originali, &
 voluntate Adami peccantis.

2. Ta-

2. Tametsi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in statu naturæ lapsæ operantem ex ipsa non excusat à peccato formali.

3. Non licet sequi opinionem, vel inter probabiles probabilissimam.

4. Dedit semetipsum pro nobis oblationem Deo non pro solis Electis, sed pro omnibus & solis Fidelibus.

5. Pagani, Judæi, Hæretici, alique hujus generis nullum omninò accipiunt à Jesu Christo influxum, ad oque hinc rectè inferes, in illis esse voluntatem nudam & inermem, sine omni gratia sufficienti.

6. Gratia sufficiens statui nostro, non tam utilis, quàm perniciosa est, sicut proinde meritò possumus petere à gratia sufficienti: *Libera nos Domine.*

7. Omnis humana actio deliberata, est Dei dilectio, vel mundi; si Dei, Caritas Patris est; si mundi, concupiscentia carnis, hoc est, mala est.

8. Necessè est infidelem in omni opere peccare.

9. Revera peccat, qui odio habet peccatum

catum merè ob ejus turpitudinem & disconvenientiam cum natura, sine ullo ad Deum offensum respectu.

10. Intentio qua quis detestatur malum, & prosequitur bonum, merè ut coelestem obtineat gloriam, non est recta, nec Deo placens.

11. Omne quod non est ex fide Christiana supernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum est.

12. Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam Fides: & etiamsi videantur credere, non est Fides divina, sed humana.

13. Quisquis etiam æternæ mercedis intuitu, Deo famulatur, charitate si caruerit, vitio non caret, quoties intuitu licet beatitudinis operatur.

14. Timor gehennæ non est supernaturalis.

15. Attritio quæ gehennæ & poenarum metu concipitur, sine dilectione benevolentiae Dei, propter se, non est bonus motus ac supernaturalis.

16. Ordinem præmittendi satisfactionem absolutioni induxit non politia, aut

aut institutio Ecclesiæ, sed ipsa Christi lex, & præscriptio naturæ re id ipsum quodammodo dictante.

17. Per illam praxin mox absolvendi, ordo poenitentiaë est inversus.

18. Consuetudo moderna quoad administrationem Sacramenti poenitentiaë, etiamsi eam plurimorum hominum sustentet auctoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Ecclesia non habetur pro usu, sed abusu.

19. Homo debet agere tota vita poenitentiam pro peccato originali.

20. Confessiones apud Religiosos factæ, pleræque vel sacrilegæ sunt, vel invalidæ.

21. Parochianus potest suspicari de Mendicantibus, qui eleëmofynis communibus vivunt, de imponenda nimis, levi, & incongrua poenitentia, seu satisfactione, ob quæstum, seu lucrum subsidii temporalis.

22. Sacrilegi sunt judicandi, qui jus ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis poenitentiam egerint.

23. Similiter arcendi sunt à sacra Communione, quibus nondum inest amor Dei purissimus, & omnis mixtionis expers.

24. Oblatio in templo, quæ fiebat à B. V. Maria in die Purificationis suæ per duos pullos Columbarum, unum in holocaustum, & alrerum pro peccatis, sufficienter testantur, quod indiguerit Purificatione, & quod Filius qui offerebatur, etiam macula Matris maculatus esset secundum verba legis.

25. Dei Patris simulacrum nefas est Christiano in templo collocare.

26. Laus quæ defertur Mariæ, ut Mariæ vana est.

27. Valuit aliquando Baptismus sub hac formæ collatus: *In nomine Patris, &c.* prætermisiss illis, *Ego te baptizo.*

28. Valet Baptismus collatus à Ministro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi observat, intus verò in corde suo apud se resolvit: *Non intendendo quod facit Ecclesia.*

29. Futilis, & toties convulsa est assertio de Pontificis Romani supra Concilium

lium Oecumenicum auctoritate, atque in fidei quæstionibus decernendis infallibilitate.

30. Ubi quis invenerit doctrinam in Augustino clarè fundatam, illam absolutè potest tenere, & docere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam.

31. Bulla Urbani VIII, *In eminenti*, est subreptitia.

Quibus maturè consideratis idem Sanctissimus statuit, & decrevit 31. supradictas Propositiones tanquam temerarias, scandalosas, male sonantes, injuriosas, Hæresi proximas, Hæresin sapientes, erroneas, Schismaticas, & Hæreticas respectivè esse damnandas, & prohibendas, sicuti eas damnat, & prohibet, ita ut quicumque illas, aut conjunctim, aut divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam disputativè, publicè, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacunque etiam digni-

tate fulgente, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice absolvi.

Insuper districtè in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub interminatione divini Judicii prohibet omnibus Christi fidelibus, cujuscunque conditionis, dignitatis, & status, etiam speciali, & specialissimâ notâ dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxin deducant.

Non intendit tamen Sanctitas sua super hoc Decretum alias Propositiones in majori numero ultra supradictas 31. jam exhibitas, & in hoc Decreto non expressas approbare.

Alexander Speronus, Sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis Not.

Locus † Sigilli.

Anno in Nativitate D. N. JESU CHRISTI millesimo sexcentesimo nonagesimo, Indictione 13. die verò 20. Decembr. Pontificatus autem sanctiss. D. N. D. Alexandri, divinâ providentiâ Papa VIII. anno secundo supradictum

dictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, Palatii S. Officii, in acie Campi Flora, ac aliis locis solitis, & consuetis Urbis, per Franciscum Perinum, sanctiss. D. N. Papæ & sanctissimæ Inquisitionis Cursorem.

Joannes Baptista de Comitibus
Magn. Cursor.

URBANUS EPISC. SERV.
SERV. DEI.

Ad futuram rei memoriam.

PASTORALIS Romani Pontificis vigilantia, & sollicitudo, cùm in omni Christianæ Reipublicæ pace, & tranquillitate procuranda pro sui muneris officio assiduè versatur, tum potissimum in Catholicæ fidei, sinè qua impossibile est placere DEO, unitate, atque integritate retinenda, maximè elucet: Nimirum, ut fideles Christi non sint parvuli fluctuantes, neque circumfe-

rantur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, ad circumventionem erroris: sed omnes occurrant in unitatem fidei, & agnitionis Filii DEI in virum perfectum, neque se in hujus vitæ societate, & communione lædant, aut inter se alter alteri offensionem præbeat; sed potius in vinculo charitatis conjuncti, tanquam unius corporis membra sub Christo capite, ejusque in terris Vicario Romano Pontifice Beatissimi Petri Successore, à quo totius Ecclesiæ unitas dimanat, augeantur in ædificationem, atque ita divinâ gratiâ adjutrice, sic præsentis vitæ quiete gaudeant, ut futurâ quoque beatitudine perfruantur. Ob quas sanè causas Romani Pontifices prædecessores nostri, hodierno die, quæ anniversariâ Dominicæ Cœnæ commemoratione sollemnis est, spirituales Ecclesiasticæ disciplinæ gladium, & salutaria justitiæ arma per ministerium summi Apostolatûs ad DEI gloriam, & animarum salutem sollemniter exercere consueverunt. Nos igitur, quibus nihil optabilius est, quàm
fidei

fidei inviolatam integritatem, publicam pacem & justitiam, DEO auctore tueri, vetustum, & solemnem hunc morem sequentes.

§. I. Excommunicamus, & anathematizamus, ex parte DEI Omnipotentis. Patris, & Filii, & Spiritus sancti, auctoritate quoque Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, ac Nostrâ, quoscunque Hussitas, Wichlephistas, Lutheranos, Zuinglianos, Calvinistas, Ugonottos, Anabaptistas, Trinitarios, & à Christiana fide Apostatas, ac omnes, & singulos alios Hæreticos, quoscunque nomine censeantur, & cujuscunque sectæ existant, ac eis credentes, eorūque receptatores, fautores, & generaliter quoslibet illorum defensores, ac eorundem libros hæresin continentes, vel de Religione tractantes, sinè auctoritate nostra, & Sedis Apost. scienter legentes, aut retinentes, imprimentes, seu quomodolibet defendentes ex quavis causa publicè, vel occultè, quovis ingenio, vel colore, nec non Schismaticos, & eos, qui se à nostra,

stra, & Rom. Pontificis pro tempore
existentis obedientia pertinaciter sub-
trahunt, vel recedunt.

§. 2. Item excommunicamus, & ana-
thematizamus omnes, & singulos cu-
juscunque statûs, gradûs, seu condi-
tionis fuerint: Universitates verò, Col-
legia, & Capitula quocunque nomine
nuncupentur, interdiciamus: ab ordi-
nationibus, seu mandatis nostris, ac
Romanorum Pontificum pro tempore
existentium ad universale futurum Con-
cilium appellantes; nec non eos, quo-
rum auxilio, consilio, vel favore, ap-
pellatum fuerit.

§. 3. Item excommunicamus, & ana-
thematizamus omnes Piratas, Cursa-
rios, ac Latrunculos maritimos, dis-
currentes Mare nostrum, præcipuè à
Monte Argentario usque ad Terraci-
nam, ac omnes eorum fautores, re-
ceptatores & defensores.

§. 4. Item excommunicamus, & ana-
thematizamus omnes, & singulos, qui
Christianorum quorumcunque navi-
bus, tempestate, seu in transversum
(ut

(ut dici solet jactatis, vel quoquomodo naufragium passis, sive in ipsis navibus, sive ex eisdem ejecta in mari, vel in littore inventa, cujuscunque generis bona, tam in nostris Tyrrheni, & Adriatici, quàm in cæteris cujusque maris Regionibus, & littoribus surriperint; ita ut nec ob quodcunque privilegium, consuetudinem, aut longissimi, etiam immemorabilis temporis possessionem, seu alium quemcunque prætextum excusari possint.

§. 5. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, qui in terris suis nova Pedagia, seu Gabellas, præterquàm in casibus sibi à jure, seu ex speciali Sedis Apostolicæ licentia permisis, imponunt, vel augent, seu imponi, vel augeri prohibita exigunt.

§. 6. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falsarios literarum Apostolicarum, etiam in forma Brevis, ac Supplicationum, gratiam, vel justitiam concernentium, per Romanum Pontificem, vel S. R. E. Vice-Cancellarios, seu gerentes vices eorum,

rum, aut de mandato ejusdem Rom. Pontificis signatarum, nec non falsò fabricantes litteras Apostolicas, etiam in forma Brevis, & etiam falsò signantes Supplicationes hujusmodi sub nomine Rom. Pontificis, seu Vice-Cancellarii, aut gerentium vices prædictorum,

§. 7. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Saracenos, Turcas, & alios Christiani nominis hostes, & inimicos, vel Hæreticos per nostras, sive hujus sanctæ Sedis sententias expressè, & nominatim declaratos, deferunt, seu transmittunt equos, arma, ferrum, filum ferri, stannum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica instrumenta, ligamina, canabem, funes tam ex ipsa canabe, quàm alia quacunque materia, & ipsam materiam, aliàque hujusmodi quibus Christianos, & Catholicos impugnant, nec non illos, qui per se, vel alios de rebus statum Christianæ Reipub. concernentibus, in Christianorum perniciem, & damnum ipsos

psos Turcas, & Christianæ Religionis inimicos, nec non hæreticos in damnum Catholicæ Religionis, certiores faciunt, illisque ad id auxilium, consilium, vel favorem quomodolibet præstant. Non obstantibus quibuscunque privilegiis, quibusvis personis, Principibus, Rebus publicis, per Nos, & Sedem Prædictam hætenus concessis, de hujusmodi prohibitione expressam mentionem non facientibus.

§. 8. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes impediētes, seu invadentes eos, qui victualia, seu alia ad usum Rom. Curiaē necessaria adducunt, ac etiam eos, qui, nè ad Rom. Curiam adducantur, vel afferantur, prohibent, impediunt, seu perturbant, seu hæc facientes defendunt per se, vel alios, cujuscunque fuerint ordinis, præminentiaē, conditionis, & statūs, etiam si Pontificali, seu Regali, aut aliâ quavis Ecclesiasticâ, vel mundanâ perfulgeant dignitate.

§. 9. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui ad Sedem

dem Apostolicam venientes , & recedentes ab eadem, suâ, vel aliorum operâ interficiunt, mutilant, spoliant, capiunt, detinent: nec non illos omnes , qui jurisdictionem ordinariam, vel delegatam, à Nobis, vel nostris Judicibus non habentes, illam sibi temerè vendicantes, similia contra morantes in eadem Curia, audent perpetrare.

§. 10. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, seu deprædantes Romipetas, seu Peregrinos ad Urbem causâ devotionis, seu peregrinationis accedentes, & in ea morantes, vel ab ipsa recedentes , & in his dantes auxilium , consilium, vel favorem.

§. 11. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes S. R. E. Cardinales, Patriarchas, Archi-Episcopos, Episcopos, Sedisque Apostolicæ Legatos, vel Nuncios, aut eos à suis Diocesisibus.

cessibus, Territoriis, Terris, seu Dominiis ejicientes; Nec non ea mandantes, vel rata habentes, seu præstantes in eis auxilium, consilium, vel favorem.

§. 12. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos. qui per se, vel per alios, personas Ecclesiasticas quascunque, vel sæculares ad Romanam Curiam super eorum causis, & negotiis recurrentes, ac illa in eadem Curia persequentes, aut procurantes, negotiorumque gestores, advocatos, procuratores, & agentes, seu etiam Auditores, vel Judices superdictis causis, vel negotiis deputatos, occasione causarum, vel negotiorum hujusmodi occidunt, seu quoquomodo percutiunt, bonis spoliant, seu qui per se, vel per alios directè, vel indirectè, delicta hujusmodi committere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel favorem præstare non verentur, cujuscunque præeminentiæ, & dignitatis fuerint.

§. 13. Item excommunicamus, &
ana-

anathematizamus omnes, tam Ecclesiasticos, quàm seculares, cujuscunque dignitatis, qui prætexentes frivollam quandam appellationem à gravamine, vel futura executione literarum Apost. etiam in forma Brevis, tam gratiam, quàm justitiam concernentium: Nec non citationum, inhibitionum, sequestrorum, monitoriorum, processuum, executorialium, & aliorum decretorum, à Nobis, & à Sede prædicta, seu Legatis, Nunciis, Præsidentibus, Palatii nostri, & Camera Apostolicæ Auditoribus, Commissariis, aliisque Judicibus, & delegatis Apostolicis emanatorum, & quæ pro tempore emanaverint, aut alias ad Curias seculares, & laicam potestatem recurrunt, & ab ea, instante etiam Fisci Procuratore, vel Advocato, appellationes hujusmodi, admitti, ac literas, citationes, inhibitiones, sequestra, monitoria, & alia prædicta, capi, & retineri faciunt, quive illa simpliciter, vel sinè eorum beneplacito, & consensu, vel examine executioni demandari, aut nè Tabeliones,

liones, & Notarii super hujusmodi literarum, & processuum executione, instrumenta, vel acta conficere, aut confecta parti, cujus interest, tradere debeant, impediunt, vel prohibent, ac etiam partes, seu eorum agentes, consanguineos, affines, familiares, notarios, executores, & subexecutores literarum, citationum, monitoriorum, & aliorum prædictorum capiunt, percutiunt, vulnerant, carcerant, detinent, ex Civitatibus, Locis, & Regnis eji-
ciunt, bonis spoliant, perterrefaciunt, concutiunt, & comminantur per se vel alium, seu alios, publicè, vel occultè, quive aliàs quibuscunque personis, in genere, vel in specie, nè pro quibusvis eorum negotiis prosequendis, seu gratiis, vel literis impetrandis ad Romanam Curiam accedant, aut recursum habeant, seu gratias ipsas, vel literas à dicta Sede impetrent, seu impetratis utantur, directè vel indirectè prohibere, statuere, seu mandare, vel eas apud se, aut Notarios, seu Tabelliones, vel alias quomodolibet retinere præsumunt.

§. 14. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes & singulos, qui per se, vel alios auctoritate propriâ ac de facto, quarumcunque exemptionum, vel aliarum gratiarum, & literarum Apostolicarum prætextu, beneficiales, & decimarum, ac alias causas spirituales, spiritualibus annexas, ab Auditoribus, & Commissariis, nostris, aliisque Judicibus Ecclesiasticis avocant, illorumve cursum, & audientiam, ac personas, capitula, conventus, collegia, causas ipsas prosequi volentes impediunt, ac se de illarum cognitione tanquam Judices interponunt; Quibusve partes actrices, quæ illas committi fecerunt, & faciunt, ad revocandum, & revocari faciendum citationes, vel inhibitiones, aut alias literas in eis decretas, & ad faciendum, vel consentiendum eos, contra quos tales inhibitiones emanârunt, à censuris, & pœnis in illis contentis absolvi, per statutum, vel aliàs, compellunt, vel executionem literarum Apostolicarum, seu executorialium, processuum, ac decretorum

cretorum, prædictorum, quomodolibet impediunt, vel suum ad id favorem, consilium, aut assensum præstant, etiam prætextu violentiæ prohibendæ, vel aliarum prætensionum, seu etiam donec ipsi ad Nos informandos, ut dicunt, supplicaverint, aut supplicari fecerint, nisi supplicationes hujusmodi coram Nobis, & Sede Apostolica legitimè prosequantur, etiamsi talia committentes fuerint Præsidentes Cancellariarum, Consiliorum, Parliamentorum, Cancellarii, Vice Cancellarii, Conciliarii, ordinarii, vel extraordinarii, quorumcunque Principum sæcularium, etiamsi Imperiali, Regali, Ducali, vel aliâ quâcunque præfulgeant dignitate, aut Archi-Episcopi, Episcopi, Abbates, Commendatarii, seu Vicarii fuerint.

§. 15. Quive ex eorum prætenso officio, vel ad instantiam partis, aut aliorum quorumcunque personas Ecclesiasticas, capitula, conventus, collegia Ecclesiarum quarumcunque coram se ad suum tribunal, Audientiam, Cancellaria-

cellariam, consilium, vel Parlamentum, præter Juris Canonici dispositionem trahunt, vel trahi faciunt, vel procurant directè, vel indirectè, quovis quæsito colore; Nec non qui statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, seu quævis alia decreta in genere, vel in specie, ex quavis causa, & quovis quæsito colore, ac etiam prætextu cujusvis consuetudinis, aut privilegii, vel aliàs quomodolibet fecerint, ordinaverint, & publicaverint, vel factis, & ordinatis usi fuerint, unde libertas Ecclesiastica tollitur, seu in aliquo læditur, vel deprimitur, aut aliàs quovis modo restringitur, seu nostris, & dictæ Sedis, ac quarumcunque Ecclesiarum juribus quomodolibet directè, vel indirectè, tacitæ, vel expressè præjudicatur.

§. 16. Nec non qui Archi Episcopos, Episcopos, aliòsque superiores, & inferiores Prælatos, & omnes alios quoscunque Judices Ecclesiasticos ordinarios quomodolibet ac de causa directè, vel indirectè, carcerando, vel molestando

stando eorum agentes, procuratores, familiares, nec non consanguineos, & affines, aut aliàs impediunt, quò minus suâ jurisdictione ecclesiasticâ contra quoscunque utantur, secundùm quod Canones, & sacræ constitutiones Ecclesiasticæ, & decreta Conciliorum generalium, & præsertim Tridentini, statuunt; ac etiam eos, qui post ipsorum Ordinariorum, vel etiam ab eis delegatorum quorumcunque sententias, & decreta, aut aliàs fori Ecclesiastici judicium eludentes, ad Cancellarias, & alias Curias sæculares recurrunt; & ab illis prohibitiones, & mandata, etiam pœnalia, Ordinariis, & delegatis prædictis decerni, & contra illos exequi procurant, eos quoque, qui hæc decernunt, & exequuntur, seu dant auxilium, consilium, patrocinium, & favorem in eisdem.

§. 17. Quive jurisdictiones, seu fructus, redditus, & proventus ad Nos, & Sedem Apostolicam, & quascunque Ecclesiasticas personas ratione Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum be-

beneficiorum Ecclesiasticorum pertinentes usurpant, vel etiam quâvis occasione, vel causâ, sinè Romani Pontificis, vel aliorum ad id legitimam facultatem habentium expressa licentia sequestrant.

§. 18. Quive collectas, decimas, talleas, præstantias, & alia onera clericis, Prælatiis, & aliis personis Ecclesiasticis ac eorum, & Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorûmque fructibus, redditibus, & proventibus hujusmodi absque simili Romani Pontificis speciali, & expressa licentia imponunt, & diversis etiam exquisitis modis exigunt, aut sic imposita, etiam à spontè dantibus, & concedentibus, recipiunt. Nec non qui per se, vel alios directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxilium, consilium, vel favorem præstare non verentur, cujuscunque sint præeminentiæ, dignitatis, ordinis, conditionis, aut statûs, etiam si Imperiali, aut Regali fulgeant dignitate, seu Principes,

cipes, Duces, Comites, Barones, & alii Potentatus quicunque etiam Regnis, Provinciis, Civitatibus, & Terris quocunque modo Præsidentes, Consiliarii, & Senatores, aut quâvis, etiam Pontificali dignitate insigniti: Innovantes decreta super his per sacros Canones, tam in Lateranensi novissimè celebrato, quàm Conciliis generalibus edita, etiam cum censuris, & pœnis in eis contentis.

§. 19. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes, & quoscunque Magistratus, & Judices, Notarios, Scribas, Executores, Subexecutores quomodolibet se interponentes in causis capitalibus, seu criminalibus contra personas Ecclesiasticas, illas processando, banniendo, capiendo, seu sententias contra illas proferendo, vel exequendo, sinè speciali, specifica, & expressa hujus sanctæ Sedis Apostolicæ licentia: quique hujusmodi licentiam ad personas, & casus non expressos extendunt, vel aliàs illâ perperam abutuntur, etiam si talia committentes fuerint

rint Consiliarii, Senatores, Præsidentes, Cancellarii, Vice-Cancellarii, aut quovis alio nomine nuncupati.

§. 20. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes illos, qui per se, seu alios directè, vel indirectè sub quocunque titulo, vel colore invadere, destruere, occupare, ac detinere præsumpserint, in totum, vel in partem, Almam Urbem, Regnum Siciliae, Insulas Sardiniae, & Corsicae, Terras citra Pharum, Patrimonium Beati Petri in Tuscia, Ducatum Spoletanum, Comitatum Venaysinum, Sabinensem, Marchiae Anconitae, Massae Trebariae, Romandiolae, Campaniae, maritimas Provincias, illarumque Terras, & loca, ac Terras specialis commissionis Arnulphorum, Civitatesque nostras Bononiam, Caesenam, Arminum, Beneventum, Perusium, Avinionem, Civitatem Castelli, Tudertum, Ferrarium, Comaclum, & alias Civitates, Terras, & loca, vel jura ad ipsam Romanam Ecclesiam pertinentia, dictaeque Romanae Ecclesiae mediatè, vel immediate

mediatè subjecta, nec non supremam jurisdictionem in illis Nobis, & eidem Romanæ Ecclesiæ competentem de facto usurpare, perturbare, retinere, & vexare variis modis præsumunt, nec non ad hærentes, fautores, & defensores eorum, seu illis auxilium, consilium, vel favorem quomodolibet præstantes.

§. 21. Volentes præsentis nostros processus, ac omnia, & quæcunque his literis contenta, quousque alii hujusmodi processus à Nobis, aut Romano Pontifice pro tempore existentes fiant, aut publicentur, durare, suosque effectus omninò sortiri.

§. 22. Cæterùm à prædictis sententiis nullus per alium, quàm per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi destando Ecclesiæ mandatis, & satisfaciendo cautione præstitâ, absolvi possit, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indultorum quibuscunque Ecclesiasticis, sæcularibus, & quorumvis Ordinum, etiam Mendicantium, ac Militiarum

rum regularibus, etiam Episcopali, vel aliâ majori dignitate præditis, ipsisque Ordinibus, & eorum Monasteriis, Conventibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegiis, Confraternitatibus, Congregationibus, Hospitalibus, & locis piis, nec non laicis, etiam Imperiali, Regali, & aliâ mundanâ excellentiâ fulgentibus, per Nos, & dictam Sedem, ac cujusvis Concilii decreta, verbo, literis, aut aliâ quâcunque scripturâ in genere, & in specie concessorum, & innovatorum, & concedendorum, & innovandorum.

§. 23. Quòd si forte aliqui contra tenorem præsentium talibus excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui absolutionis beneficium impendere de facto præsumpserint, eos excommunicationis sententiâ innodamus, gravius contra eos, spiritualiter, & temporaliter, prout expedire noverimus, processuri.

§. 24. Declarantes, ac Protestantes quamcunque absolutionem, etiam solemniter per Nos faciendam, prædictos excommunicatos sub præsentibus com-

comprehensos, nisi prius à præmissis, cum vero proposito ulterius similia non committendi, destiterint. Ac quoad eos, qui contra Ecclesiasticam libertatem, ut præmittitur, statuta fecerint, nisi prius statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, & decreta hujusmodi publicè revocaverint, & ex Archiviis, seu capitularibus locis, aut libris, in quibus annotata reperiuntur, deleri, & cassari, ac Nos de revocatione hujusmodi certiores fecerint, eos non comprehendere, nec eis aliter suffragari, quin etiam per hujusmodi absolutionem, aut quoscunque alios actus contrarios, tacitos, vel expressos, ac etiam per patientiam, & tolerantiam nostram, vel Succëssorum nostrorum quantocunque tempore continuatam, in præmissis omnibus, & singulis, ac quibuscunque juribus Sedis Apostolicæ ac S. R. E. undecunque, & quancunque quæsitis, vel quærendis, nullatenus præjudicari posse, aut debere.

§. 25. Non obstantibus privilegiis, Indulgentiis, indultis, & literis Apostoli-

stolicis generalibus, vel specialibus, suprà dictis, vel eorum alicui, seu aliquibus aliis cujuscunque ordinis, statûs, vel conditionis, dignitatis, & præminentia fuerint, etiamsi, ut præmittitur, Pontificali, Imperiali, Regali, seu quâvis Ecclesiasticâ, & mundanâ præfulgeant dignitate: vel eorum Regnis, Provinciis, Civitatibus, seu locis à prædicta Sede, ex quavis causa, etiam per viam contractûs, aut remunerationis, & sub quavis alia forma, & tenore, ac cum quibusvis clausulis, etiam derogatoriâ, derogatoriis concessis, etiam continentibus, quòd excommunicari, anathematizari, vel interdici non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de privilegiis, indulgentiis, & indultis hujusmodi, ac de ordinibus, locis, nominibus propriis, cognominibus, & dignitatibus eorum, mentionem, nec non consuetudinibus etiam immemorabilibus, ac præscriptionibus quantumcunque longissimis, & aliis quibuslibet obser-

observantiis, scriptis, vel non scriptis, per quæ contra hos nostros processus, ac sententias, quò minùs includantur in eis, se juvare valeant, vel tueri.

Quæ omnia quoad hoc, eorum omnium tenores, ac si ad verbum, nihil penitùs omisso, inferentur, præsentibus pro expressis habentes penitùs tollimus, & omninò revocamus, cæterisque contrariis quibuscunque.

§. 26. Ut verò præsentis nostri processus ad publicam omnium notitiam faciliùs deducantur, chartas, seu membranas processus ipsos continentes, valvis Ecclesiæ S. Joannis Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostol. de Urbe appendi faciemus, ut ii, quos processus hujusmodi concernunt, quòd ad ipsos non pervenerint, aut quòd ipsos ignoraverint, nullam possint excusationem prætere, aut ignorantiam allegare, cùm non sit verisimile, id remanere incognitum, quod eam patenter omnibus publicatur.

§. 27. Insuper ut processus ipsi, & præsentis literæ, ac omnia, & singula in
K 6
eis

eis contenta eò fiant notoria, quò in plerisque Civitatibus, & locis fuerint publicata, universis, & singulis Patriarchis, Primatibus, Archi-Episcopis, Episcopis, & locorum Ordinariis, & Prælati ubilibet constitutis, per hæc scripta committimus, & in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipiendo mandamus, ut per se, vel per alium, seu alios præsentis literas, postquam eas receperint, seu earum habuerint notitiam, semel in anno, aut si expedire viderint, etiam pluries in Ecclesiis suis, dum in eis major populi multitudo ad divina convenerit, solemniter publicent, & ad Christi fidelium mentes reducant, nuncient, & declarent.

§. 28. Cæterum Patriarchæ, Archi-Episcopi, Episcopi, aliique locorum Ordinarii, & Ecclesiarum Prælati, nec non Rectores, cæteri que curam animarum exercentes, ac Presbyteri sæculares, & quorum vis Ordinum regulares, ad audiendas peccatorum confessiones quavis autoritate deputati, transumptum præsentium Literarum penes

penes se habeant, easque diligenter legere, & percipere studeant.

§. 29. Volentes eorundem præsentium transumptis, etiam impressis, Notarii publici manu subscriptis, & sigillo Judicis ordinarii Romanæ Curia, vel alterius personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eandem prorsus fidem in judicio, & extra illud ubique locorum adhibendam fore, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ, vel ostensæ.

§. 30. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ excommunicationis, anathematizationis, interdicti, innovationis, nundationis, declarationis, protestationis, sublationis, revocationis, commissionis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ

Millesimo sexcentesimo vigesimo septimo, Kalend. Aprilis, Pontificatûs Nostri Anno Quarto.

DECRETA CLEMENTIS XI.

Sanctissimi D. N. Domini Clementis, Divina Providentia Papæ XI. Damnatio quamplurium Propositionum excerptarum ex Libro Gallico idiomate impresso, & in plures Tomos distributo, sub titulo Le Nouveau Testament en François, avec des reflexions morales sur chaque verset &c. A' Paris 1699. Ac aliter -- Abbregeé de la morale de l'Evangile, des Actes des Apostres, des Epistres de S. Paul, des Epistres Canoniques, & de l'Apocalypse, ou Pensées Chretiennes sur le Texte de ces Livres Sacrez &c. A' Paris 1693. & 1694.

*Cum prohibitione ejusdem Libri, & aliorum quorumcumque in ejus de-
fen-*

*fensionem tam hætenus editorum,
quam imposterum edendorum.*

CLEMENS Episcopus Servus Servo-
rum Dei, universis Christi fidelibus
salutem, & Apostolicam Benedi-
ctionem.

UNIGENITUS Dei Filius pro nostra,
& totius Mundi salute filius ho-
minis factus, dum Discipulos suos do-
ctrinâ veritatis instrueret, univer-
samque Ecclesiam suam in Apostolis
erudiret, præsentia disponens, & fu-
tura prospiciens, præclaro, ac salu-
berrimo documento nos admonuit, ut
attenderemus à falsis Prophetis, qui
veniunt ad nos in vestimentis Ovium;
quorum nomine potissimum demon-
strantur Magistri illi mendaces, &
in deceptione illusores, qui splendida
pietatis specie prava dogmata laten-
ter insinuantes, introducunt sectas
perditionis sub imagine Sanctitatis;
utque facilius incautis obrepant, qua-
si deponentes lupinam pellem, & sese
Divina Legis sententiis, velut qui-
busdam

busdam Ovium velleribus obvolvendes, Sanctarum Scripturarum, adeoque etiam ipsius novi Testamenti verbis, quæ multipliciter in suam, aliorumque perditionem depravant, nequiter abutuntur: antiqui scilicet, à quo progeniti sunt, mendacii Parentis exemplo ac magisterio edocti, nullam omnino esse ad fallendum expeditiorem viam, quàm ut ubi nefarii erroris subintroducitur fraudulentia, ibi divinorum verborum pretendatur authoritas.

His Nos verè divinis monitis instructi, ubi primùm, non sine intimæ cordis nostri amaritudine, accepimus, Librum quemdam Gallico idiomate olim impressum, & in plures Tomos distributum, sub titulo-- Le Nouveau Testament en François, avec des reflexions morales sur chaque verset &c. A^u Paris 1699. Aliter verò Abregé de la morale de l'Evangile, des Actes des Apostres, des Epistres de S. Paul, des Epistres Canoniques, & de l'Apocalypse, ou Pensées Chretiennes sur le
Texte

Texte de ces Livres Sacrez &c. A' Paris 1693. & 1694. *tametsi alias à Nobis damnatum, ac revera Catholicis veritatibus pravæ doctrinarum mendacia multifariam permiscentem, adhuc tamen tamquam ab omni errore immunem, à pluribus haberi, Christi-fidelium manibus passim obtrudi, ac nonnullorum nova semper tentantium consilia, & operâ studiosè nimis quaquaversum disseminari, etiam latine redditum, ut pernicio-sa institutionis contagium, si fieri possit, pertranseat de gente in gentem, & de Regno ad populum alterum; versutis hujusmodi seductionibus, atque fallaciis creditum Nobis Dominicum Gregem in viam perditionis sensim abduci summopere doluimus: adeoque Pastoralis non minùs curæ nostræ stimulis, quàm frequentibus Orthodoxæ Fidei Zelotarum querelis, maximè verò complurium Venerabilium Fratrum, præsertim Galliæ Episcoporum, litteris, ac precibus excitati, gliscenti morbo, qui*
etiam

etiam aliquando posset in deteriora
quaque proruere, validiori aliquo re-
medio obviam ire decrevimus.

Et quidem ad ipsam ingruentis
mali causam provida nostra conside-
rationis intuitum convertentes, per-
spicue novimus summam hujusmodi
Libri perniciem ideo potissimum pro-
gredi, & invalescere, quòd eadem
intus lateat, & velut improba sanies,
nonnisi secto ulcere foras erumpat;
cùm Liber ipse primo aspectu legen-
tes specie quadam pietatis illiciat:
molliti enim sunt sermones ejus super
oleum; sed ipsi sunt jacula, & quidem
intento arcu ita ad nocendum para-
ta, ut sagittent in obscuro rectos
corde. Nihil propterea opportunius,
aut salubrius præstari à Nobis posse
arbitrati sumus, quam si fallacem
Libri doctrinam generatim solummo-
do à Nobis hætenus indicatam, plu-
ribus singillatim ex eo excerptis Pro-
positionibus, distinctius, & apertius
explicaremus, atque universis Chri-
sti fidelibus noxia zizaniorum semi-
na

na è medio tritici, quo tegebantur, educta, velut ob oculos exponeremus. Ita nimirum denudatis, & quasi in propatulo positis, non uno quidem, aut altero, sed plurimis gravissimisque, tum pridem damnatis, tum etiam novè adinventis erroribus, planè confidimus, benedicente Domino, fore ut omnes tandem aperta jam; manifestaque veritati cedere compellantur.

Id ipsum maximè è re Catholica futurum, & sedandis præsertim in florentissimo Gallia Regno exortis ingentorum variè opinantium, jamque in acerbiores scissuras protendentium dissidiis apprimè proficuum: Conscientiarum denique tranquillitati perutile, & propemodum necessarium. non modò præfati Episcopi, sed & ipse inprimis charissimus in Christo filius noster Ludovicus Francorum Rex Christianissimus, cujus eximium in tuenda Catholica fidei puritate, extirpandisq; erroribus zelum satis laudare non possumus, sæpius Nobis est con-

contestatus; repetitis propterea verè piis, & Christianissimo Rege dignis officiis, atque ardentibus votis à Nobis efflagitans, ut instanti animarum necessitati prolata, quantociùs Apostolici censurâ Judicii consulere-mus.

Hinc aspirante Domino, ejusque cœlesti ope confisi, salutare opus sedulo, diligenterque, ut rei magnitudo postulabat, aggressi sumus; ac plurimas ex prædicto Libro, juxta suprà recensitas respectivè editiones, fideliter extractas, & tum Gallico, tum Latino idiomate expressas Propositiones à compluribus in sacrâ Theologiâ Magistris, primò quidem coram duobus ex venerabilibus Fratribus nostris sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus accuratè discuti; deinde verò coram Nobis, adhibito etiam aliorum plurium Cardinalium consilio, quam maximâ diligentia, ac maturitate singularem insuper Propositionum cum ipsomet Libri textu exactissimè factâ collatione, pluries iteratis
Corr

Congregationibus, expendi, & examinari mandavimus. Hujusmodi autem Propositiones sunt, quæ sequuntur, videlicet--

1. **Q**uid aliud remanet animæ, quæ Deum atque ipsius gratiam amisit, nisi peccatum & peccati consecutiones, superba paupertas, segnis indigentia, hoc est generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum?

2. Jesu Christi gratia, principium efficax boni cujuscunque generis, necessaria est ad omne opus bonum; absque illa, non solum nihil fit, sed nec fieri potest.

3. In vanum Domine præcipis, si tu ipse non das, quod præcipis.

4. Ita Domine; Omnia possibilia sunt ei, cui omnia possibilia facis, eadem operando in illo.

5. Quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ suæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non
infer-

inserviunt, nisi ad illud magis obdurandum.

6. Discrimen inter Fœdus Judaicum, & Christianum est, quod in illo Deus exigit fugam peccati, & implemen- tum legis à peccatore, relinquendo il- lum in sua impotentia; in isto verò Deus peccatori dat, quod jubet, il- lum suâ gratiâ purificando.

7. Quæ utilitas pro homine in ve- teri fœdere, in quo Deus illam reli- quit ejus propriæ infirmitati, impo- nendo ipsi suam legem? Quæ verò fe- licitas non est admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis?

8. Nos non pertinemus ad novum fœdus, nisi in quantum participes su- mus ipsius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod DEUS nobis præci- pit.

9. Gratia Christi est gratia suprema, sine qua confiteri Christum numquam possumus, & cum qua numquam il- lum abnegamus.

10. Gratia est operatio manûs Om-
nipo-

nipotentis Dei, quam nihil impedire potest, aut retardare.

11. Gratia non est aliud, quàm voluntas Omnipotentis Dei, jubentis, & facientis, quod jubet.

12. Quando Deus vult salvare animam, quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis sequitur voluntatem Dei.

13. Quando Deus vult animam salvam facere, & eam tangit interiori gratiæ suæ manu, nulla voluntas humana ei resistit.

14. Quantumcumque remotus à salute sit peccator obstinatus, quando JESUS se ei videndum exhibet lumine salutari suæ gratiæ, oportet, ut se dedat, accurrat, sese humiliet, & adoret Salvatorem suum.

15. Quando Deus mandatum suum, & suam æternam locutionem comitatur unctione sui Spiritûs, & interiori vi gratiæ suæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit.

16. Nullæ sunt illecebræ, quæ non cedant

cedant illecebris gratiæ, quia nihil resistit Omnipotenti.

17. Gratia est vox illa Patris, quæ homines interiùs docet, hac eos venire facit ad Jesum Christum; quicumque ad eum non venit, postquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus est doctus à Patre.

18. Semen verbi, quod manus Dei irrigat, semper affert fructum suum.

19. Dei gratia nihil aliud est, quàm ejus omnipotens voluntas: hæc est idea, quam Deus ipse nobis tradit in omnibus suis Scripturis.

20. Vera gratiæ idea est, quod Deus vult sibi à nobis obediri, & obeditur, imperat, & omnia fiunt; loquitur tamquam Dominus, & omnia sibi submissa sunt.

21. Gratia JESU Christi est gratia fortis, potens, suprema, invincibilis, utpote quæ est operatio voluntatis Omnipotentis, sequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & resuscitantis Filium suum.

22. Con-

22. Concordia omnipotens operationis Dei in corde hominis, cum libero ipsius voluntatis consensu, demonstratur illico nobis, in Incarnatione, veluti fonte atque Archetypo omnium aliarum operationum, misericordiæ & gratiæ, quæ omnes ita gratuitæ, atque ita dependentes à Deo sunt, sicut ipsa originalis operatio.

23. Deus ipse nobis ideam tradidit omnipotentis operationis suæ gratiæ, eam significans per illam, quâ Creaturas à nihilo producit, & mortuis reddit vitam.

24. Iusta idea, quam Centurio habet de Omnipotentia DEI, & JESU Christi, in sanandis corporibus solo motu suæ voluntatis, est imago ideæ, quæ haberi debet de Omnipotentia suæ gratiæ in sanandis animabus à cupiditate.

25. Deus illuminat animam, & eam sanat æquè ac corpus, solâ suâ voluntate; jubet, & ipsi obtemperatur.

26. Nullæ dantur gratiæ, nisi per fidem.

L

27. Fi-

27. Fides est prima gratia, & fons omnium aliarum.

28. Prima gratia, quàm Deus concedit peccatori, est peccatorum remissio.

29. Extra Ecclesiam nulla conceditur gratia.

30. Omnes, quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter.

31. Desideria Christi semper habent suum effectum; pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.

32. JESUS Christus se morti tradidit ad liberandum pto semper suo sanguine Primogenitos, id est, Electos, de manu Angeli exterminatoris.

33. Proh! quantum oportet bonis terrenis; & sibi metipsi renuntiâsse, ad hoc ut quis fiduciam habeat sibi, ut ita dicam, appropriandi Christum JESUM, ejus amorem; mortem & mysteria, ut facit sanctus Paulus dicens: Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.

34. Gratia Adami non producebat nisi merita humana.

35. Gratia Adami est sequela creationis,

tionis, & erat debita naturæ sanæ & integræ.

36. Differentia essentialis inter gratiam Adami, & status innocentiae, ac gratiam Christianam est, quòd primam unusquisque in propria persona recipisset; ista verò non recipitur, nisi in persona JESU Christi resuscitati, cui nos uniti sumus.

37. Gratia Adami, sanctificando illum in semetipso, erat illi proportionata: Gratia Christiana nos sanctificando in JESU Christo, est omnipotens, & digna Filio Dei.

38. Peccator non est liber, nisi ad malum, sine gratia Liberatoris.

39. Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, nisi ad errandum; ardoris, nisi ad se præcipitandum; virium, nisi ad se vulnerandum; Est capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.

40. Sine gratia nihil amare possumus, nisi ad nostram condemnationem.

41. Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, etiam in Philosophis ethnicis,

non potest venire, nisi à Deo, & sine gratia non producit, nisi præsumptionem, vanitatem, & oppositionem ad ipsum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris.

42. Sola gratia Christi reddit hominem aptum ad Sacrificium Fidei sine hoc nihil, nisi impuritas; nihil, nisi indignitas.

43. Primus effectus gratiæ baptismalis est facere, ut moriamur peccato; adeo, ut spiritus, cor, sensus non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus Mundi.

44. Non sunt, nisi duo amores, unde volitiones, & actiones omnes nostræ nascuntur; Amor Dei, qui omnia agit propter Deum; quemque Deus remuneratur; & Amor, quo nos ipsos, ac Mundum diligimus, qui, quod ad Deum referendum est, non refert, & propter hoc ipsum fit malus.

45. Amore Dei in corde peccatorum non amplius regnante, necesse est, ut in eo carnalis regnet cupiditas, omnesque actiones ejus corrumpat.

46. Cu-

46. Cupiditas, aut Charitas, usum sensuum bonum, vel malum faciunt.

47. Obedientia legis profluere debet ex fonte & hic fons est Charitas. Quando Dei amor est illius principium interius, & Dei gloria ejus finis, tunc purum est, quod apparet exterius, aut alioquin non est, nisi hypocrisis, aut falsa justitia.

48. Quid aliud esse possumus, nisi tenebræ, nisi aberratio, & nisi peccatum sine Fidei lumine, sine Christo, & sine Charitate?

49. Ut nullum peccatum est sine amore nostri, ita nullum est opus bonum sine amore Dei.

50. Frustra clamamus ad Deum, Pater mi, si spiritus charitatis non est ille, qui clamat.

51. Fides justificat, quando operatur; sed ipsa non operatur, nisi per Charitatem.

52. Omnia alia salutis media continentur in fide, tamquam in suo germine, & semine; Sed hæc fides non est absque amore, & fiducia.

53. Sola Charitas Christiano modo facit (actiones Christianas) per relationem ad Deum, & Jesum Christum.

54. Sola Charitas est, quæ Deo loquitur, eam solam Deus audit.

55. Deus non coronat, nisi Charitatem; qui currit ex alio impulsu, & ex alio motivo, in vanum currit.

56. Deus non remunerat, nisi Charitatem, quoniam Charitas sola Deum honorat.

57. Totum deest Peccatori, quando ei deest spes, & non est spes in Deo, ubi non est amor Dei.

58. Nec Deus est, nec Religio, ubi non est Charitas.

59. Oratio impiorum est novum peccatum, & quod Deus illis concedit, est novum in eos iudicium.

60. Si solus supplicii timor animat poenitentiam, quò hæc magis violenta, eò magis ducit ad desperationem.

61. Timor non nisi manum cohibet, cor autem tamdiu peccato addicitur, quamdiu ab amore justitiæ non ducitur.

62. Qui

62. Qui à malo non abstinere, nisi timore poenæ, illud committit in corde suo. & jam est reus coram Deo.

63. Baptizatus adhuc est sub lege sicut Judæus, si legem non adimpleat, aut adimpleat ex solo timore.

64. Sub maledicto legis, numquam fit bonum, quia peccatur sive faciendo malum, sive illud non nisi ob timorem evitando.

65. Moyses, Prophetæ, Sacerdotes, & Doctores legis mortui sunt, absque eo, quod ullum Deo dederint filium, cum non effecerint nisi mancipia per timorem.

66. Qui vult DEO appropinquare, nec debet ad ipsum venire cum brutalibus passionibus, neque adduci per instinctum naturalem, aut per timorem sicuti bestia, sed per fidem, & per amorem sicuti filii.

67. Timor servilis non sibi repræsentat Deum nisi Dominum durum, imperiosum, injustum, intractabilem.

68. Dei bonitas abbreviavit viam salutis

lutis claudendo totum in Fide, & precibus.

69. Fides, usus, augmentum, & præmium Fidei, totum est donum puræ liberalitatis Dei.

70. Numquam Deus affligit innocentes, & afflictiones semper serviunt, vel ad puniendum peccatum, vel ad purificandum peccatorem.

71. Homo ob sui conservationem potest sese dispensare ab ea lege, quam Deus condidit propter ejus utilitatem.

72. Nota Ecclesiæ Christianæ est, quod sit Catholica, comprehendens, & omnes Angelos Cœli, & omnes Electos, & justos terræ, & omnium sæculorum.

73. Quid est Ecclesia, nisi coetus Filiorum Dei, manentium in ejus sinu, adoptatorum in Christo, subsistentium in ejus persona, redemptorum ejus sanguine, viventium ejus spiritu, agentium per ejus gratiam, & expectantium gratiam futuri sæculi.

74. Ecclesia, sive integer Christus,
Incar-

Incarnatum Verbum habet in Caput, omnes verò Sanctos ut membra.

75. Ecclesia est unus solus homo, compositus ex pluribus membris, quorum Christus est Caput, via, & substantia & persona, Unus solus Christus compositus ex pluribus Sanctis, quorum est Sanctificator.

76. Nihil spatiosius Ecclesia Dei, quia omnes Electi, & Iusti omnium sæculorum illam componunt.

77. Qui non ducit vitam dignam Filio Dei, & membro Christi, cessat interius habere Deum pro Patre, & Christum pro Capite.

78. Separatur quis à Populo Electo, cujus figura fuit Populus Judaicus & Caput est Iesus Christus; tam non vivendo secundum Evangelium, quam non credendo Evangelio.

79. Utile, & necessarium est omni tempore, omni loco, & omni personarum generi studere, & cognoscere spiritum, Pietatem, & Mysteria Sacræ Scripturæ.

80. Lectio Sacrae Scripturae est pro omnibus.

81. Obscuritas Sancti Verbi Dei non est Laicis ratio dispensandi se ipsos ab ejus lectione.

82. Dies Dominicus à Christianis debet sanctificari lectionibus pietatis, & super omnia Sanctarum Scripturarum. Damnosum est velle Christianum ab hac lectione retrahere.

83. Est illusio, sibi persuadere, quòd notitia Mysteriorum Religionis non debeat communicari foeminis lectione Sacrorum Librorum. Non ex foeminarum simplicitate, sed ex superba Virorum scientia, ortus est Scripturarum abusus, & natae sunt hæreses.

84. Abripere è Christianorum manibus novum Testamentum, seu eis illud clausum tenere, auferendo eis modum illud intelligendi, est illis Christi os obturare.

85. Interdicere Christianis lectionem Sacrae Scripturae, praesertim Evangelii, est interdicere usum luminis filiis lucis, & fa-

& facere, ut patiantur speciem quamdam excommunicationis.

86. Eripere simplici populo hoc solatium jungendi vocem suam voci totius Ecclesiæ, est usus contrarius praxi Apostolicæ, & intentioni Dei.

87. Modus plenus sapientiâ, lumine, & Charitate, est dare animabus tempus portandi cum humilitate, & sentiendi statum peccati, petendi spiritum poenitentiae, & contritionis, & incipiendi, ad minus, satisfacere justitiæ Dei, antequam reconcilientur.

88. Ignoramus, quid sit peccatum, & vera poenitentia, quando volumus statim restitui possessioni bonorum illorum, quibus nos peccatum spoliavit, & detrectamus separationis istius ferre confusionem.

89. Quartus decimus gradus conversionis Peccatoris est, quod, cum sit jam reconciliatus, habet jus assistendi Sacrificio Ecclesiæ.

90. Ecclesia auctoritatem excommunicandi habet; ut eam exerceat per

primos Pastores de consensu, saltem præsumpto, totius corporis.

91. Excommunicationis injustæ metus, numquam debet nos impedire ab implendo debito nostro: numquam eximus ab Ecclesia, etiam quando hominum nequitia videmur ab ea expulsi, quando Deo, JESU Christo, atque ipsi Ecclesiæ per charitatem affixi sumus.

92. Pati potius in pace excommunicationem, & anathema injustum, quàm prodere veritatem, est imitari sanctum Paulum: tantum abest, ut sit erigere se contra auctoritatem, aut scindere unitatem.

93. JESUS quandoque sanat vulnera, quæ præceptis primorum Pastorum festinatio infligit, sine ipsius mandato; JESUS restituit, quod ipsis inconsiderato zelo rescindunt.

94. Nihil pejorem de Ecclesia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri supra fidem fidelium, & foveri divisiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.

95. Veritate eò devenerunt, ut sint lingua quasi peregrina plerisque Christianis, & modus eas prædicandi est veluti idioma incognitum: adeo remotus est à simplicitate Apostolorum, & supra communem captum fidelium; neque satis advertitur, quòd hic defectus sit unum ex signis maximè sensibilibus senectutis Ecclesiæ, & iræ Dei in filios suos.

96. Deus permittit, ut omnes potestates sint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non possit nisi divinæ gratiæ.

97. Nimis sæpe contingit membra illa, quæ magis sanctè, ac magis strictè unita Ecclesiæ sunt, respici, atque tractari tamquam indigna, ut sint in Ecclesia, vel tamquam ab ea separata, sed justus vivit ex fide, & non ex opinione hominum.

98. Status persecutionis, & poenarum, quas quis tolerat, tamquam hæreticus, flagitiosus, & impius, ultima plerumque probatio est, & maximè me-

ritoria, utpotè quæ facit hominem magis conformem JEsu Christo.

99. Pervicacia, præventio, obstinatio in nolendo, aut aliquid examinare; aut agnoscere se fuisse deceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in sua Ecclesia posuit, ut in ea esset odor vitæ, v. g. bonos libros, instructiones, sancta exempla &c.

100. Tempus deplorabile, quo creditur honorari Deus, persequendo veritatem, ejusque discipulos. Tempus hoc advenit ---- Haberi, & tractari à Religionis Ministris, tamquam impium & indignum omni commercio cum Deo, tamquam membrum putridum, capax corrumpendi omnia in societate Sanctorum, est hominibus piis morte corporis mors terribilior. Frustra quis sibi blanditur de suarum intentionum puritate, & zelo quodam Religionis persequendo flammâ, ferroque viros probos, si propriâ passione est excæcatus, aut abreptus alienâ, propterea quòd nihil vult examinare. Frequenter credimus
sacri-

sacrificare Deo impium, & sacrificamus diabolo Dei servum.

101. Nihil spiritui Dei, & doctrinæ Jesu Christi magis opponitur, quàm communia facere juramenta in ecclesia, quia hoc est multiplicare occasiones pejerandi, laqueos tendere infirmis & idiotis id efficere, ut nomen & veritas Dei aliquando deserviant consilio impiorum.

Auditis itaque tum voce, tum scripto Nobis exhibitis prafatorum Cardinalium, aliorumque Theologorum suffragiis, divinique in primis luminis, privatis ad eum finem, publicisque etiam indictis precibus, implorato prasidio; omnes & singulas Propositiones prainsertas, tamquam falsas, captiosas, malè sonantes, piarum aurium offensivas, scandalosas, perniciosas, temerarias, Ecclesie & ejus praxi injuriosas, neque in Ecclesiam solum, sed etiam in Potestates sæculi consumeliosas, seditiosas, impias, blasphemias, suspectas de hæresi,

ac hæresim ipsam sapientes, nec non hæreticis, & hæresibus, ac etiam schismati faventes, erroneas, hæresi proximas, pluries damnatas, ac demum etiam hæreticas, variasque hæreses, & potissimum illas, quæ in famosis Fansenii propositionibus, & quidem in eo sensu, in quo hæc damnata fuerunt, acceptis, continentur, manifestè innovantes, respectivè, hac nostrâ perpetuò valiturâ Constitutione declaramus, damnamus, & reprobamus.

Mandamus omnibus utriusque sexûs Christi fidelibus, ne de dictis Propositionibus sentire, docere, prædicare aliter præsumant, quàm in hac eadem Nostra Constitutione continetur; ita ut quicumque illas, vel illarum aliquam conjunctim, vel divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis, etiam disputativè, publicè, aut privatim tractaverit, nisi forsam impugnanda, ecclesiasticis censuris, aliisque contra similia perpetrantes à Jure statutis pænis ipso facto,

cto, absque alia declaratione subjaceat.

Ceterum per expressam præfatarum Propositionum reprobationem alia in eodem Libro contenta nullatenus approbare intendimus; cum præsertim in decursu examinis complures alias in eo deprehenderimus propositiones illis, quæ, ut supra, damnatæ fuerunt, consimiles, & affines, iisdemque erroribus imbutas: nec sane paucas sub imaginario quodam, veluti grassantis hodie persecutionis obtentu, inobedientiam, & pervicaciam nutrientes, easque falso Christiana patientia nomine predicantes; quas propterea singulatim recensere, & nimis longum esse diximus, & minimè necessarium; ac demum, quod intolerabilius est, sacrum ipsum novi Testamenti textum damnabiliter vitiatum comperimus, & alteri dudum reprobatae versioni Gallicæ Montensi in multis conformem: à vulgata verò editione, quæ tot seculorum usu in Ecclesia probata est, atque ab Orthodoxis omnibus pro authentica

thentica haberi debet, multipliciter discrepantem, & aberrantem, pluriesque in alienos, exoticos, ac saepe noxios sensus, non sine maxima peruersitate detortum.

Eundem propterea Librum, utpote per dulces sermones, & benedictiones, ut Apostolus loquitur, hoc est, sub falsa piæ institutionis imagine, seducendis Innocentium cordibus longè accommodatum, siue præmissis, siue alio quovis titulo inscriptum, ubicumque & quocumque alio idiomate, seu quavis editione, aut versione hætenus impressum, aut impostetum (quod absit) imprimendum, auctoritate Apostolicâ tenore præsentium iterum prohibemus, ac similiter damnamus; quemadmodum etiam alios omnes, & singulos in ejus defensionem tam scripto, quam typis editos, seu forsitan (quod Deus avertat) edendos libros, seu libellos, eorumque lectionem, descriptionem, retentionem, & usum omnibus, & singulis Christi-fidelibus sub pæna excommunicationis per contra

tra facientes ipso facto incurrenda, prohibemus pariter, & interdici-
mus.

Præcipimus insuper Venerabilibus
Fratribus Patriarchis, Archi-Episco-
pis, & Episcopis, aliisque locorum Or-
dinariis; necnon hæreticæ pravita-
tis Inquisitoribus, ut contradictores,
& rebelles quoscunque per censuras,
& pœnas præfatas, aliæque juris, &
facti remedia, invocato etiam ad hoc,
si opus fuerit, brachii secularis auxi-
lio, omnino coërceant & compellant.

Volumus autem, ut earundem præ-
sentium transumptis, etiam impressis,
manu alicujus Notarii publici sub-
scriptis, & sigillo personæ in dignita-
te Ecclesiastica constituta munitis ea-
dem fidei prorsus adhibeatur, quæ
ipsis originalibus litteris adhiberetur,
si forent exhibitæ vel ostensæ.

Nulli ergo hominum liceat hanc pa-
ginam nostræ declarationis, manda-
ti, prohibitionis, & interdictionis in-
fringere, vel ei ausu temerario con-
traire. Si quis autem hoc attentare

præ-

presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli, Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem. Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo decimo tertio, sextoidus Septembris, Pontificatus Nostri Anno decimo tertio.

J. Card. Prodatarius.

F. Oliverius.

Visa de Curia L. Sergardus.

Loco † Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

L. Martinettus.

Anno

Anno à Nativitate Domini Nostri
JESU CHRISTI millesimo septingentesi-
mo decimo tertio, Indictione sexta,
die verò decimâ Septembris, Pontifi-
catûs Sanctissimi in Christo Patris,
& Domini Nostri Domini Clementis,
Divinâ Providentiâ Papæ XI. Anno
decimo tertio, supradictæ litteræ Apo-
stolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad
valvas Ecclesiæ Lateranensis, & Ba-
silicæ Principis Apostolorum, Cancel-
lariæ Apostolicæ, Curie Generalis in
Monte Citatorio, in Acie Campi Floræ,
ac in aliis locis solitis, & consuetis
Urbis per me Petrum Romulatum,
Apostolicum Cursorem.

ANTONIUS PLACENTINUS,
Magister Cursorum.

INDEX

Rerum & Verborum, quæ hoc
Libello continentur.

ABORTUS procuratio. pag. 128.
ACEDIA quale peccatum. 162.
ACTUS præcipuarum virtutum. 10.
eos eliciendi praxis. 11. **A**DULTE-
RIUM 140. quid si compars consentiat
in copulam? ibid. **Æ**TAS ad valorem
matrimonii requisita. 91. **A**FFINITAS
quid sit, & qualiter dirimat matrimo-
nium. 92. & seq. **A**FFINITAS matrimo-
nio jam contracto superveniens quam
inducat obligationem. 93. **A**POSTA-
SI autrum differat ab hæresi. 100. **A**P-
PREHENDENS in peccato, quo quis
committit malitiam aliquam in confu-
so; non cogitando sitne mortalis, aut
venialis, quomodo peccet. 56. **A**T-
TRITIO & quod ejus motivum; item
an simul stare possit cum perfecta con-
tritione, 2. sufficit ad Sacramentum pœ-
nitent.

INDEX.

nitentiæ; sed melior est Contritio. 50.
AVARITIA quale peccatum. 160.

BAPTISMUS sanguinis, flaminis, fluminis. 44. & seq. BESTIALITAS quid sit, & an necesse explicare in confessione, cujus speciei, aut sexus fuerit bestia. 147. Quid si concubitus fuerit cum dæmone formam hominis assumente, an & qualiter id explicandum. ibid. & seq. BLASPHEMIA quid & quotuplex: & an necesse explicare in confessione, sitne contra Deum, B. V. vel Sanctum 117. & seq.

CENSURÆ Ecclesiasticæ quid sint, & utrum ab ignorante incurrantur. 60. & seqq. CHARITAS Dei, & quod ejus principale motivum. 6. & 7. tenemur actum charitatis Dei imò & proximi aliquando elicere. 10. seq. CHARACTER sacramentalis quid sit, & quæ Sacramenta illum imprimant. 43. seq. CIRCUMSTANTIÆ peccatorum, V. peccatum. CLANDESTINITAS quid sit, & an dirimat matrimonium. 93. & seq. CONJUNCTIO triplex dirimens matrimonium. 84. seq. COLLATIO Vespertina

INDEX.

tina an sit licita, & quantum in ea permittatur. 157. **CONDITIO** dirimens matrimonium. 84. **CONCUPISCERE** rem proximi an semper peccatum. 148. **CONFESSARIUS** peccans cum filia spiritali qualiter peccet. 135. **CONFESSARII** tria sunt officia. 54. & 55. **Judex** sui poenitentis, & qua talis quæ scire teneatur. ib. quâ Judex tenetur examinare Poenitentem. 62. modus examinandi. 63. 64. & seq. Item tenerur dare congruam poenitentiam: quæ servanda circa impositionem poenitentia. 65. & seq. **Judicabit** interdum de peccatis, non prout in se sunt, sed prout fuerunt in conscientia poenitentis. 56. & seq. noverit peccata reservata, censuras. 50. 60 & seq. **CONFESSARIUS** quâ Doctor sui poenitentis, tenetur eum instruere: & quâ prudentiâ id fieri debeat. 67. 68. & seq. **CONFESSARIUS** quâ medicus tenetur poenitenti opportuna peccatorum remedia præscribere: & quis modus hæc præscribendi. 60. 70. & seq. **CONFESSIO** materialiter & formaliter integra. 51. & seq. **CONFIRMATIO**

INDEX

MATIONIS Sacramentum à solis Epi-
 scopis confertur: quæ ejus materia &
 forma, 45. & seq. **CONJUGES** quid sibi
 invicem debeant, 78. & seq. **CON-**
TRACTUS census an sit licitus, 152.
 in contractibus unde æstimanda gravi-
 tas injuriæ, 151. **CONTRITIO** perfe-
 cta quid sit, & quando justificat pecca-
 torem, 8. & seq. **CONTRITIO** in fine
 vitæ præmittenda absolutioni, 50. **CON-**
TUMELIA an semper peccatum, 153.
CORREPTIO fraterna, 111.
DELECTATIO morosa, 131. & seq.
 an in Confessione exprimenda con-
 ditio personæ, circa quam fuit delecta-
 tio, 132. **DESIDERIUM** rei turpis, 131.
DETRACTIO, 152. ejus materia an
 explicanda, ibid. **DETRACTOR** tene-
 tur famam restituere, 153. **DIVINA-**
TIO quale peccatum, 113. seq. **DUBI-**
TATIO temeraria de bonitate proximi,
 quale peccatum, 154. & seq. **DUEL-**
LUM, 127.
EBRIETAS, 162. **ELEEMOSYNA:**
 111. seq. **EUCHARISTIA**, 46. seq.
EXAMEN Confessarii quomodo erit
M
fru-

INDEX.

fructuosum. 63. EXCOMMUNICATIO etiam minor, an impediatur matrimonium. 82. EXTREMA Unctio. 71. & seq.

FIDEI actum aliquando per se tenemur elicere: & quod illius motivum. 5. & seq. FIDEI mysteria scitu necessaria necessitate medii. 1. & seq. Item necessitate præcepti. 4. & 5. graviter negligens in addiscendis rebus fidei scitu necessariis an & qualiter peccet. 10. & 101. FILII qualiter peccent contra parentes. 124. FRIGIDITAS quid & an dirimat matrimonium. 94. FORNICATIO. 134. FURTUM. 148. seq.

GAUDIUM de gravi malo proximi. 108. GAUDIUM de re graviter mala. 131. GULA quale peccatum. 160. 161.

HÆRESIS quid & an articulus fidei quem negasti, aut de quo dubitasti, in confessione necessario exprimendus. 100. HOMICIDIUM in loco sacro, an præter injuriam alteri factam habeat malitiam sacrilegii, 128. Quid dicent:

INDEX.

dicendum de occisione & percussione
Sacerdotis, Clerici, &c. ibid.

JACTANTIA de re mortaliter mala.
159. **IDOLOLATRIA.** 114. **JEJU-**
NIUM & qui ad illud obligentur, 156. &
seq. **IMPEDIMENTA** matrimonii V.
matrimonium. **IMPOTENTIA** coëun-
di an dirimat matrimonium. 94. **IM-**
POTENS si peccet cum aliqua, num
impotentiam debeat explicare in con-
fessione. 135. **INCESTUS.** 141. 142.
& seq. **INJURIA** à filiis illata parenti-
bus, aut econtra: item à fratre fratri
vel sorori, à conjuge conjugis, &c. an
præter propriam malitiam habeat spe-
cialem contra pietatem. 125. **INTEN-**
TIO ad valorem Sacramenti requisita
qualis esse debeat. 39. seq. **INVIDIA.**
107. & seq. **IRA.** 105. in ira excande-
scere, in vultu corpore contremiscere,
&c. quale peccatum. ibid. & 106. **IR-**
REGULARITAS quid sit. 62. **JUDI-**
CIUM temerarium quid & quando
mortale. 154. **JURAMENTUM.** 119.
seq. **JURISDICTIO** Sacerdotis quid

INDEX.

& quotuplex. 40. **JUS** in re & jus ad rem habere, quid sit. 30. & 31.

LABOR servilis die festo. 121. an grave laborare per unam horam. 122. in operibus forensibus unde sumenda gravitas peccati. ibid. **LUXURIA** quantopere fugienda. 129. & seq. **LUXURIAE** actus quotuplices. 134. ejus diversæ species. ibid. & seq.

MALEDICTIO seu imprecatio gravis mali quale peccatum: an malum, quod alteri optasti, in confessione explicandum. 106. an aliquando licitum sibi vel alteri grave malum optare, ibid. & 107. Quid si filii parentibus in faciem maledicant; etsi animo non ferio. 106. **MALEDICERE** creaturæ irrationali V. G. diei, quo quis natus est, quale peccatum. 107. **MALEFICIUM**. 114. **MATRIMONII** materia & forma; quid ratum, quid consummatum. 77. & seq. quotuplex ejus impedimentum, quæ impediencia. 80. & seq. quæ dirimentia. 83. & seq. quis dispensat in impedimentis. 96. & seq. **MATRIMONIUM** quod in se erat invalidum, quomodo

INDEX.

modo fiat validum. 98. & seq. MATRIMONIUM inter baptizatos diversæ Religionis v. g. inter Catholicum & Lutheranum an sit licitum. 88. & seq. MISSÆ neglectus, 122. Quid si negligas ab Evangelio aut Offertorio, reliqua audiendo usque ad finem? 123. MORIBUNDUS an absolvi possit, de quo prudenter præsumi potest eum dedisse signa doloris, etsi nullus id expresse testetur. 52. & seq. MUTI & surdi à nativitate, alii valdè rudes, si Mysteria Incarnationis & SS. Trinitatis vero conceptu apprehendere nequeant, utrum absolvi possint. 3. MUTUANS cur nihil possit petere ultra rem, quam dedit mutuam. 151.

NEGLECTUS sacri V. Missæ neglectus. NEGLECTUS voluntarius salutis suæ spiritualis, aut etiam corporalis. 112. NUMERUS peccatorum qualiter in confessione exprimendus. 51. & quomodo confessarius eum à poenitente exiget, 64.

INDEX.

OCCISIO aut gravis mutilatio sui vel proximi quale peccatum. 126. & seq. an & qualiter eum occidere liceat. 125. **OCCISIO** vel percussio Sacerdotis, Clerici, &c. V. homicidium. **OCCISOR** aut mutilator quantum restituere debeat. 32. seq. **OCCULTA** compensatio num aliquando sit licita. 35. & seq. **ODIUM** Dei. 103. **ODIUM** proximi. ibid. & 104. **ORATIONES** brevæ & subsequentes absolutionem ex rationabili causa omitti possunt. 51. **OSCULA** libidinosa. 133.

PECCATUM mortale & veniale ex genere suo. 16. & seq. **PECCATORUM** circumstantiæ. 17. **PECCATA** quando censentur specie distincta. 25. **PECCATA** externa quando numero distincta. 26. & quando interna. 28. **PERICULUM** peccandi, cui qui se exponit an confitendum. 136. **PERJURIUM**. 118. **POENITENTIA** qualis pœnitendi injungenda. 65. & seq. **POLLUTIO**. 145. & seq. **POSSESSOR** bonæ aut malæ fidei quantum restituere tenea-

INDEX.

teneatur. 33. & seq. PRÆCEPTA Ecclesiae quando obligent. 156. & seqq. PRÆSUMPTIO an habeat locum in confessione. 101. & seqq. PRÆSUMPTIO de misericordia Dei. ibid. PROCLAMATIONES faciendæ ante matrimonium: & quis in eo dispensat. 160. PRODIGALITAS quale peccatum. 82. PUGNÆ leviores. 128.

RAPTUS quid & an dirimat matrimonium. 95. & seq. RESERVATIO peccatorum. 57. & seq. RESTITUTIO. 30. 31. & seqq. RIXÆ quale peccatum. 128.

SACRAMENTUM quando datur à ministro validè. 38. & seq. & quando licitè. 41. & seq. SACRAMENTUM poenitentiae, ejus materia & forma. 49. & 50. SACRIFICIUM Missæ qua ratione peragendum. 48. & seq. SACRILEGIUM. 115. & seq. SCANDALUM. 109. & seq. SIMONIA. 117. SODOMIA perfecta & imperfecta. 146. & seq. SPEM per se tenemur aliquando elicere. 6. SPONSALIA quid. 78. & seq.

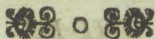
INDEX.

STUPRUM. 144. SUPERBIA quale
peccatum. 159. SUPERSTITIO. 113.
& seq. SUSURRATIO. 154.

TACTUS libidinosus. 133. TEN-
TATIO Dei formalis & interpre-
tativa. 114. & seq. TRINITATIS
Mysterium ad captum rudium explica-
tur. 4. TURPILOQUIA. 133. & seq.

VANA laus. 159. VOMITUS an
signum perfectæ ebrietatis. 162.
VOTUM solenne. 84. per quid votum
differat à proposito. 121.

INDEX

Sententiarum ab Alexandro VII.
Innocentio XI. Alexandro VIII.
Urbano, & Clemente XI. probibi-
tarum, in quo litera P. Propositionem,
Al. Alexandrum, In. Innocentium
designat.

ABORTUS. Quid dicendum de puel-
la procurante abortum, ante ani-
mationem foetus, ex metu occisionis
aut infamationis; poteritne dici, in nul-
lo abortu homicidium committi? Inn.
XI. P. 34. 35. **ABSOLUTIO SA-
CRAMENTALIS.** Bulla Coenæ so-
lumnæ prohibet absolutionem hæresis
& aliorum criminum, quando sunt
publica? Quid de Prælatorum Regula-
rium facultate circa hæresin occultam,
Al. VII. P. 3. 4. Item mendicantium
circa casus ab Episcopo reservatos. Al.
VII. P. 12. Sollicitatus confessus solli-
citantî poteritne absolvi absque onere
de-

INDEX.

denuntiandi. Al. VII. P. 7. An danda absolutio habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis nulla spes appareat modò dicat se dolere, & emendationem proponere; Item illi, qui proximam peccandi occasionem non vitat, cum potest, imò ex proposito illi se ingerit? In XI. P. 60. 61. Poteruntne dimidiatè tantùm confessi absolvi ratione magni concursus pœnitentium? In XI. P. 59. Eritne satisfactio necessariò præmittenda absolutioni; aut per praxin mox absolvendi, ordo pœnitentiæ inversus? Al. VII. P. 16. 17. Quis sensus Ecclesiæ de moderna consuetudine administrandi Sacramentum pœnitentiæ? Al. VIII. P. 18. **ABSTINENTIA AB OVIS ET LACTICINIIS IN QUADRAGESIMA.** An obligat consuetudo, ab his abstinendi in quadragesima? Al. VII. P. 32. **ACTIO HUMANA.** Eritne actio humana deliberata, quæ non est Dei, dilectio mundi? Al. VIII. P. 7. **ACTUS MORALIS.** An satis est ad bonitatem formalem actus mora-

INDEX.

moralis, ut hic tendat in finem ultimum interpretativè; Hunc homo non teneatur amare, neque in principio, neque in decursu vitæ suæ moralis? Al. VIII. decretum 1. quo duas solum propositiones damnat, & primam hæreticam declarat. P. 1. **ADULTERIUM.** Quid de marito, qui propria auctoritate occidit uxorem in adulterio deprehensam. Al. VII. P. 19. aut de eo, qui habet copulam cum conjugata consentiente marito? In. XI. P. 50. **AMOR COELI.** Intentio detestantis malum, & prosequentis bonum merè ut cœlum obtineat, eritne recta aut Deo placens; Item serviens Deo intuitu æternæ mercedis, si charitatem non habeat, carebitne vitio, quoties intuitu beatitudinis operatur? Al. VIII. P. 10. 13. **AMOR DEI PURISSIMUS.** Eritne arcendus à communione, qui catet amore Dei purissimo? Al. VIII. P. 23. **AMPHIBOLOGIA.** Quid de jurante se non fecisse, quod fecit, intelligendo intra se aliud, quod non fecit, vel quodvis aliud additum verum, eritne perjurus

INDEX.

jurus, aut mendax? Quid de causa utendi bis amphibologiis. In. XI. P. 26.

21. APPROBATIO CONFESSARII.

Quid sentiendum de Regulari præsentato, sed ab Episcopo injustè reprobato; quid de habente beneficium curatum, poteritne sibi eligere confessarium non approbatum? Al. VII. P. 17. 16. AT-

TRITIO. Attritio naturalis, modò honesta eritne sufficiens ad Sacramentum pœnitentiæ? In. XI. P. 57. Timor Gehennæ an supernaturalis? Item attritio ex metu Gehennæ & pœnarum concepta, absqua amore benevolentiae Dei propter se an bonus motus & supernaturalis? Al. VIII. P. 14. 15.

AUGUSTINI DOCTRINA ET AUCTORITAS. Doctrina in Augustino clarè fundata eritne tenenda & docenda, sine respectu ad ullam Poutificis bul-
lam? Al. VIII. P. 30.

BAPTISMUS. Quid dicendum de Baptismo collato hac forma: *In nomine Patris, &c.* prætermis-
sis illis: *ego te baptizo?* Item de collato à ministro

INDEX.

nistro qui ritum externum & formam observans, non intendit facere, quod facit Ecclesia? Al. VIII. P. 27. 28. BENEFICII COLLATIO. Quid si collator beneficii, exigat pecuniam non pro collatione beneficii, sed veluti pro emolumento temporali, quod conferre non tenebatur? Al. VII. P. 22. BESTIALITAS. Poteritne dici mollitiem, sodomiam, & bestialitatem esse peccata ejusdem speciei infimæ. Al. VII. P. 24. *Bulla Urbani VII. in eminenti, damnans propositiones Baji & Jansenii cum appositione controversi commatis;* Hæc bulla estne dicenda subreptitia? Al. VII. P. 31.

CENSURA. Cessante rei contumaciâ eoque correcto, cessabitne censura, quoad forum conscientiae? Al. VII. P. 44. CHARITAS DEI. Quid de eo, qui nunquam vel semel tantum in vita elicit actum dilectionis Dei, aut ne quidem singulis quinquenniis vel tunc solum quando tenetur justificari, & non est alia via ad justificationem. Al. VII. P. 4. In. XI. P. 5. 6. 7. V, actio humana,

INDEX.

mana, amor coeli, amor Dei purissimus, attritio. CHARITAS PROXIMI. Estne proximus diligendus actu interno & formali? In. XI. P. 10. 11. CHRISTUS PRO QUIBUS MORTUUS. Estne dicendum Christum se obtulisse Deo Patri pro omnibus & solis fidelibus; Item Paganos, Judæos, Hereticos, & alios hujus generis nullum omninò accipere influxum à Christo? Al. VIII. P. 4. 5. COMMUNIO. Frequens communio in gentiliter viventibus, quale signum. In XI. P. 56. Quid de eo, qui ante præstitam condignam de peccatis suis poenitentiam jus ad communionem prætendit? Al. VIII. P. 22. Aut de sacrilegè communicante in Paschate? In. XI. P. 55. De amore purissimo communioni præmittendo. V. amor. COMPENSATIO OCCULTA. Licebitne famulis & ancillis domesticis occultè ab heris surripere aliquid ad compensandam operam suam, quam judicant majorem salario suo. In. XI. P. 41. CONCUBINARIUS. Ad quid tenebitur concubinaris circa concubinam sibi

INDEX.

sibi nimis utilem, & sine qua nimis ægrè vitam ageret &c.? Al. VIII. P. 41.

CONFESSIO. Per confessionem voluntariè nullam fietne satis præcepto annuæ confessionis? Al. VII. P. 14. Quid

sentiendum de confessionibus apud religiosos factis? Al. VIII. P. 20. Item de

ea, quæ fit regulari præsentato, sed injustè reprobato? Al. VII. P. 13. Quid

de peccatis in confessione oblitis, aut ob aliam causam omissis? Al. VII. P. 11.

Reus sodomix & bestialitatis satisne se explicabit dicendo; procuravi pollutionem? Al. VII. P. 27. Aut habens co-

pulam cum soluta, dicendo: peccavi cum soluta graviter contra castitatem?

Al. VII. P. 25. Item habens copulam cum conjugata consentiente marito:

dicendo sum fornicatus? In. XI. P. 50. Sacerdos sacrificans ex necessitate in

mortali nondum confesso satisne faciet Tridentino præcipienti, ut quamprimum confiteatur, si suo tempore con-

fitebitur? Al. VII. P. 38. 39. Quale

signum frequens confessio in gentiliter viventibus? In. XI. P. 56. An confes-

INDEX.

sario interroganti peccati consuetudinem hæc fatenda erit? In. XI. P. 58. Quid liceat ratione magni concursus poenitentium V. Absolutio. **CONJUGII ACTUS.** Eritne actus conjugii ob solam voluptatem exercitus, sitne omni peccato? In. XI. P. 9. **COOPERANS DAMNO.** Inducens alium ad grave damnum inferendum tertio ad quid tenebitur? In. XI. P. 39. Quid de non promovente ad Ecclesias eos, quos digniores & Ecclesiæ utiliores iudicat? In. XI. P. 47. Quid de famulo, qui metu notabilis damni hero suo ad stuprandam virginem per fenestram ascensuro humeros suos, scienter submittit, &c.? In. XI. P. 51. Consuetudo peccati. V. Absolutio, Confessio.

DEFENSIO. Qualiter peccabit falsum crimen imponens alteri, ut suam iustitiam & honorem defendat? In. XI. P. 44. Eritne fas, falsum accusatorem, falsos testes, iudicem, à quo iniqua certò imminet sententia, occidere, si aliter damnum ab innocente vitari nequeat? Al. VII. P. 18. Item occidendo
defen-

INDEX.

defendere ea, ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus: aut taliter se defendere, contra injustè impediētem, ne hæreditas legatum, cathedra, præbenda, ad quæ jus habes, obtineatur? In. XI. P. 32. 33. DENUNCIATIO. Evidenter nosti Petrum esse hæreticum, erisne liber denuntiatione, quia id probare non potes? Al. VII. P. 5. Quid de confessario, qui in confessione dat chartam poenitenti postea legendam, in qua ad veniam incitat: aut cui sollicitatus confiteatur? Al. VII. P. 6. 7. V. absolutio. DESIDERIUM ALIENÆ MORTIS. Eritne licitum ob temporale aliquod emolumentum de vita alterius trīstari, naturali morte gaudere, illam inefficaci affectu petere & desiderare? In. XI. P. 13. Quid si filius mortem patris absolute desideret, ob pinguem hæreditatem hinc sibi obventuram? In. XI. P. 14. DETRACTIO. Quale peccatum erit, detrahentis magnam auctoritatem sibi noxiam falso crimine elidere? In. XI. P. 43. V. defensio. DISSIMULATIO

N 3

INDEX.

LATIO FIDEI. Quid dicendum de tacente, qui à publica potestate de fide interrogatur? In. XI. P. 18. **DOLOR DE VITA ALTERIUS.** V. desiderium alienæ mortis. **DUELLUM.** Vir equestris ad duellum provocatus, illudne acceptabit, ne notam timiditatis apud alios incurrat. Al. VII. P. 2.

ELEEMOSYNA. Estne vix aliquis, qui ad eleëmofynam teneatur? In. XI. P. 12. **EXCOMMUNICATIO.** V. absolutio. **EXCOMMUNICATI.** Qui nam sub excommunicatione continentur? URB. B. C. P.

FAMULI ET FAMULÆ. V. compensatio occulta. **FESTORUM OBSERVATIO.** Quid de eo, qui secluso contemptu diem festum non servat: Item qui duas missæ partes, vel etiam quatuor à diversis celebrantibus simul audit? In. XI. P. 52. 53. **FIDES.** Infidelis non credens, ductus opinione minus probabili, eritne excusandus ab infidelitate? In. XI. P. 4. Estne absolutionis capax, qui ignorat mysteria fidei;

INDEX.

dei; etiãsi culpabiliter nesciat myſte-
ria SS. Trinitatis, & Dominicæ Incar-
nationis: ſatisne erit hæc myſteria ſe-
mel credidiſſe? In. XI. P. 64. 65. Defi-
citne fides in magnis peccatoribus defi-
ciente omni amore? Al. VIII. P. 12.

FIDEI ACTUS. Actus fidei ſecundum
ſe caditne ſub præceptum? Al. VII. P. 1.
In. XI. P. 16. Eſtne ſatis, ſemel in vita
actum fidei elicuiſſe? In XI. P. 17. Po-
teſtne efficere voluntas, ut aſſenſus fi-
dei in ſe ſit firmior, quam mereantur ra-
tiones ad aſſenſum impellentes? Aſſen-
ſum, quem habebas, ſupernaturalem
nunquid prudenter repudiabis? In. XI.
P. 19. 20. Stabitne actus fidei ſuperna-
turalis & ad ſalutem utilis cum notitiã
tantum probabili revelationis, aut cum
formidine ne non ſit locutus Deus? In.
XI. P. 21. Eſtne ſola fides unius fidei ne-
ceſſaria neceſſitate medii & non expli-
cita remunerationis? Quid ſentiendum
de actu fidei latè dictæ, elicitò ex testi-
monio creaturæ, aut alio ſimili moti-
vo? In. XI. P. 22. 23.

FIDELITAS.
Danti ſtipendium juratus promiſiſti, te

N 4

pro

INDEX.

pro nullo alio velle offerre, faciesne contra fidelitatem, si dein pro pluribus unum Sacrificium offeras? Al. VII. P.

10. FORNICATIO. V. Confessio.

Fornicatio an ideo tantum mala quia prohibita? In. XI. P. 48. FURIS OC-

CISIO. Poteritne pro uno aureo conservando, regulariter fur occidi? In.

XI. P. 31. FURTUM V. famuli & fa-

mulæ. Estne fas in gravi necessitate fur-

rari: nec restituere ablata per pauca furta, quantumcunque sit magna sum-

ma totalis? In. XI. P. 36. 38.

GAUDIUM DE MORTE PATRIS.

V. desiderium alienæ mortis. Nun-

quid filius licitè gaudebit de patricidio patris in ebrietate à se patrato ob ingen-

tes opes inde ex hæreditate consecutas? In. XI. P. 15. GEHENNÆ TIMOR.

V. attritio. GRATIA SUFFICIENS.

Estne in Paganis, Judæis, Hæreticis, aliisque hujus generis voluntas nuda & inermis sine omni gratia sufficiens:

& an hæc statui nostro perniciofa, ut petere possimus, à gratia sufficienti; libera nos Domine? Al. VIII. P. 5. 6.

HÆ-

INDEX.

HÆRES. V. defensio. **HÆRESIS. V.**
absolutio. **HÆRETICUS. V.** de-
nunciatio. **HOMICIDIUM. V.** occisio
HORÆ CANONICÆ. Quid si bene-
ficiatus studio literarum vacans offi-
cium recitet per alium? Al. VII. P. 21.
Aut obligatus ad horas, in die Palma-
rum recitet officium Paschale: vel uno
officio velit satisfacere duplici præcepto
pro die præsentis & crastino? Al. VII. P.
34. 35. Quid de eo, qui non valens
recitare matutinum & laudes, potest ta-
men dicere horas reliquas? In. XI.
P. 54.

JEJUNIUM. Quid de violante jeju-
nium Ecclesiæ citra contemptum vel
formalem inobedientiam: aut de eo,
qui in die jejunii sæpius modicum come-
dens ad notabilem quantitatem in fine
pervenit? Al. VII. P. 23. 29. Quid de
officialibus in republica corporaliter la-
borantibus: aut de eo, qui iter agit
equitondo citra necessitatem, & non
nisi unâ die? Al. VII. P. 30. 31. **V.** absti-
nentia ab ovis. **IGNORANTIA IN-**
VINCIBILIS. Operans in statu naturæ
N 5 lapsæ,

INDEX.

lapse, ex ignorantia invincibili juris naturæ, eritne immunis à peccato formali? Al. VIII. P. 12. IGNORANTIA MYSTERIORUM FIDEL. V. fides. IMAGO DEI PATRIS. Estne illicitum Christiano, simulacrum Dei Patris in templo collocare? Al. VII. P. 25. INDULGENTIÆ. Quid de valore indulgentiarum Regularibus concessarum, & à Paulo V. revocatarum? Al. VII. 37. JUDEX. Poteritne Judex in casu opinionis utrinque æquè probabilis accipere pecuniam, pro ferenda sententia in favorem unius præ alio? Al. VII. P. 26. aut judicare aliquando juxta opinionem minùs probabilem? In. XI. P. 2. JURARE. Quid de vocante Deum in testem levis mendacii: aut de eo, qui ex causa jurat sine animo jurandi? In. XI. P. 24. 25. V. Amphilogia.

LEGATARIUS INJUSTE IMPEDITUS A SUO LEGATO. V. defensio. LEGATUM PRO DEFUNCTO. Annum legatum pro anima relictum, duratne ultra decennium? Al. VII. P. 43. LEGIS RECEPTIO. Peccatne populus

INDEX.

pulus absque ulla causa non recipiens legem à principe promulgatam? Al. VII. P. 28. **LIBERTAS REQUISITA AD MERITUM ET DEMERITUM.** Sufficitne in statu naturæ lapsæ ad peccatum mortale demeritum esse liberum in causa sua? Al. VIII. P. 1. **LIBRI PROHIBITI.** Licitumne libros prohibitos retinere, usque dum adhibita diligentia corrigantur? Al. VII. P. 45. Eorum Propositiones expensæ, & quia non ad integræ Religionis normam congruunt, damnatæ à CLEM. XI. P.

MARIÆ VIRGINIS LAUS. Laus Mariæ, ut Mariæ an vana dicenda? Al. VIII. P. 26. **MISSÆ PRÆCEPTUM.** V. festorum observatio Missam in mortali legens. V. confessio **MOHATRA**, *id est, venditio rei certo precio ad creditum, cum pacto, ut emens revendat minore precio statim solvendo,* Præfatus contractus, Mohatra dictus, an licitus? In. XI. P. 40. **MOLLITIES.** Quid si Deus illam non interdixisset, essetne bona, & aliquando obligatoria sub mortali? In. XI. P. 49. V. bestialitas.

INDEX.

tas. **MUTUUM.** Licitumne mutuant-
ti u'tra sortem aliquid exigere, quia
obligat se ad non repetendam sortem us-
que ad certum tempus. Al. VII. P. 42.
aut quia numerata pecunia pretiosior est
numeranda? vel quia exigit tanquam
ex benevolentia & gratitudine debitum,
non verò tanquam ex iustitia? In. XI. P.
41. 42. **MYSTERIA FIDEL.** V. fides.

NECESSITAS GRAVIS. V. Fur-
tum.

**OBLATIO FACTA à B. V. IN
TEMPLO.** Estne restata B. V. of-
ferens duos pullos columbarum, unum
in holocaustum, alterum pro peccato,
se indiguissè purificatione & Filium, qui
offerebatur etiam maculâ matris macu-
latum? Al. VIII. P. 24. **OCCASIO
PROXIMA PECCATI.** V. Concubi-
narius. Absolutio. Estne hæc fugienda
quando causa aliqua utilis aut honesta
non fugiendi occurrit: quin etiam di-
rectè quærenda, pro bono spirituali vel
temporali nostro vel proximi? In. XI.
P. 62. 63. **OCCLSIO.** Licitumne Reli-
gioso,

INDEX.

gioso, vel Clerico calumniatorem gravia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem occidere, quando alius modus defendendi non suppetit? Al. VII. P. 17. Aut viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter hæc calumnia vitari nequeat; vel si quis impingat alapam vel ictum fustis fugiat? In. XI. P. 30. V. Adulterium. Defensio. Furtum. ODIUM PECCATI. Peccatne, qui odium habet peccatum merè ob ejus turpitudinem, disconvenientiam cum natura sine ullo ad Deum offensum respectu? Al. VIII. P. 6. OPERA HOMINUM. Estne necesse, infidelem in omni opere peccare? Al. VIII. P. 8. V. actio humana actus moralis. OPINIO PROBABILIS. Probabilitas. OSCULUM. Quid dicendum de osculo habito ob delectationem carnalem, vel sensibilem, qui ex osculo oritur, secluso periculo consensus ulterioris & pollutionis? Al. VII. P. 40.

PAPÆ AUTHORITAS ET INFALLIBILITAS. Quid sentiendum de Pontificis Romani supra Concilium Oecumenicum auctoritate, & in fidei quæstionibus decernendis infallibilitate. Al. VIII. P. 29. PAROCHUS. V. Approbatio. PATRIS MORTEM OPTARE. V. Desiderium alienæ mortis. PECCATUM ORIGINALE ET PENITENTIA PRO EO. Estne agenda pœnitentia totâ vitâ pro peccato originali? Al. VIII. P. 19. PECCATUM PHILOSOPHICUM. An peccatum philosophicum in illo qui Deum ignorat, vel de Deo non cogitat, est offensa Dei & pecca-

INDEX.

peccatum mortale, æternâ pœnâ dignum? Al. VIII. decreto 1. quo duas solûm propositiones damnat. P. 2. PECCATUM. Quid requirat, & quid ab eo excusat. V. Libertas. Ignorantia invincibilis. PERJURIUM. V. Jurare Amphibologia. POLLUTIO. V. Mollities. POENITENTIÆ ADMINISTRATIO. V. Absolutio. PRIVILEGIA REGULARIUM. Licebitne Regularibus in foro conscientiæ uti privilegiis suis expressè à Conc. Trid. revocatis? Al. VII. P. 36. V. Indulgentiæ. PROBABILITAS OPINIONUM. Estne opinio junioris alicujus, & moderni auctoris censenda probabilis, modò non constet rejectam esse à Sede Apostolica tanquam improbabilem? Al. VII. P. 27. An satis est, in conferendis Sacramentis scqui opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore: Et an semper prudenter agere censendus est, qui probabilitate sive intrinsecâ sive extrinsecâ quantumvis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeat, confusus aliquid agit? In. XI. P. 1. 3. V. Judex. Fides. PURIFICATIO B. VIRGINIS. V. Oblatio in templo.

RELIGIOSI CONFESSIONEM AUDIENTES. V. Confessio. Potestne Parochianus suspicari de mendicantibus, qui Eleëmofynis communibus vivunt, de imponenda nimis levi & incongrua pœnitentia ob quæstum seu lucrum subsidii temporalis? Al. VIII. P. 21. RESERVATA EPISCOPO. V. Absolutio. RESTITUTIO OB DAMNUM. V. Cooperans damno. Restitutio
ob

INDEX.

ob furtum. V. furtum. **RESTITUTIO PRO HORIS.** Estne restitutio à Pio V. imposita beneficiatis non recitantibus facienda in conscientia ante sententiam declaratoriam iudicis : & hæc restitutio poteritne suppleri per quascunque Eleemosynas, quas antea beneficiatus de fructibus sui beneficii fecit? Al. VII. P. 20. 33. **RESTRICTIO MENTALIS.** V. Amphibologia. Promotus ad magistratum vel publicum officium an licite cum restrictione mentali præstabit juramentum, quod de mandato regis à similibus solet exigi, non habito respectu vel ad intentionem exigentis? In. XI. P. 28.

SACERDOS IN MORTALI CELFBRANS. V. Confessio. **SACRAMENTORUM ADMINISTRATIO.** V. Probabilitas opinionum. **SATISFACTIO SACRAMENTALIS.** Potestne poenitens propriâ auctoritate sibi alium substituere, qui loco ipsius poenitentiam adimpleat? Al. VII. P. 15. V. absolutio, confessio, communio. **SENSUALITAS.** Peccabitne qui comedit, & bibit usque ad satietatem ob solam voluptatem, modò non noceat valetudini? In. XI. P. 8. **SIMONIA.** Eritne simonia, quando temporale solum datur, ut gratuita compensatio pro spirituali, aut econtra : vel quando temporale est principale motivum dandi spirituale, vel etiam est finis ipsius rei spiritualis, ita ut temporale pluris æstimetur, quam temporale? In. XI. P. 45. 46. V. Beneficii collatio. **SODOMIA.** V. Mollities. **SOLLICITATIO.** V. Denunciatio. **SPEI ACTUS.**
Estne

INDEX.

Estne obligatio actum spei tempore vitæ aliquando eliciendi, ex vi præcepti divini ad eam virtutem pertinentis? Al. VII. P. I. STIPENDIUM PROMISSA. Licitumne Sacerdoti pro eadem Missa accipere duplex stipendium, applicando petenti partem specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem: aut Missis à se celebrandis per alium satisfacere, dato illi minore stipendio, aliâ parte stipendii sibi retentâ? Al. VII. P. 89. vel si pro pluribus Missis stipendium accipiat, facietne contra justitiam, unum Sacrificium offerendo? Al. VII. P. 10.

TIMOR GEHENNÆ. V. Attritio.

VOLUPTAS IN ACTU CONJUGII. V. Conjugii actus. VOLUPTAS IN EDENDO ET BIBENDO. V. Sensualitas. USURA. vide Mutuum.

FINIS.

